

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร Office of Agricultural Economics

รายงานประจำปี 2560
Annual Report 2017

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร Office of Agricultural Economics

รายงานประจำปี 2560
Annual Report 2017

กฎตราสัญลักษณ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ลักษณะของดวงตราสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นรูปกลม เส้นผ่าศูนย์กลางกว้าง 6 เซนติเมตร ตรงกลางเป็นรูปพระพิรุณประทับนั่งบนแท่นพระอาสน์ ห้อยพระบาทขวา พระหัตถ์ขวาถือเต้าหลังน้ำทิพย์ พระหัตถ์ซ้ายประทานพร อยู่ในซุ้มเรือนแก้ว ด้านข้างซุ้มทั้งสองประกอบด้วยต้นข้าว 6 ต้น ซึ่งผูกเป็นลวดลายไทย (ลายรวงข้าว) มีพุทธภาษิตจารึกอยู่บนผ้าแพรประกอบอยู่ด้านล่างซุ้มเรือนแก้วว่า “สพเพสฺส สงฆภูตานํ สามคฺคี วุฑฺฒิสาธิกา” รอบนอกดวงตราด้านล่างมีคำว่า “สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร”

ความหมายของกฎตรา

1. พระพิรุณ หรือ พระวรุณ ในไตรเทพว่า เป็นโอรสของพระกศปเทพบิดร และนางทิตีเทพมารดา นามเต็มว่า “วรุณาทิตย” เป็นพระเชษฐาองค์แรกในพวกอาทิตย์ทั้ง 8 ทรงทำหน้าที่เป็นโลกบาลปรัศจิมทิศ ในพระเวทว่าเป็นใหญ่ในการน้ำ (ฝน) และเทพเจ้าแห่งทะเลและอากาศฯ ตามพระอิริยาบถในดวงตราประทับนั่งห้อยพระบาทขวาบนแท่นพระอาสน์ เพื่อคอยสอดส่องและพิจารณาถึงความทุกข์ - สุข ของประชากรในด้านการเกษตร พระหัตถ์ขวากำลึงหลังน้ำทิพย์ เพื่อยังความเจริญให้แก่พืชพันธุ์ธัญญาหารจะได้เจริญงอกงามและอุดมสมบูรณ์ พระหัตถ์ซ้ายประทานพรเพื่อให้กิจการต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงด้วยดี ส่วนพระพักตร์เต็มไปด้วยพระเมตตาที่จะให้ความเป็นธรรม และการช่วยเหลือแก่ประชากรเกษตรทั้งปวง

2. ลวดลายไทยรูปปลายรวงข้าว 6 ต้น ประกอบอยู่ทั้งสองด้านของซุ้มเรือนแก้ว หมายความว่า สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประกอบด้วยหน่วยงานใหญ่ๆ ซึ่งเรียกว่ากอง 6 หน่วยงาน หรือกอง และต้นข้าว ทั้ง 6 ต้น ได้รับน้ำทิพย์จากพระพิรุณ จนเจริญงอกงามแตกออก แดกรวงเป็นเมล็ดข้าวพร้อมที่จะขยายกระจายพันธุ์ต่อไป เช่นเดียวกับกองทั้ง 6 กอง ซึ่งแต่ละกอง ย่อมแตกแยกออกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ คอยให้ความรู้และให้การช่วยเหลือในแต่ละด้านของการเกษตรแก่ประชากรไทย อันยังความเจริญให้แก่ประเทศชาติสืบไป

3. พุทธภาษิต จารึกบนผ้าแพร ความว่า “สพเพสฺส สงฆภูตานํ สามคฺคี วุฑฺฒิสาธิกา” หมายความว่า “ความพร้อมเพรียงของปวงชนผู้เป็นหมู่ ยังความเจริญให้สำเร็จ”

4. ตัวหนังสือ “สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร” เพื่อแสดงว่าเป็นเครื่องหมายของส่วนราชการนี้

นายกฤษฎา บุญราช

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานด้านการพัฒนาการเกษตรของประเทศ เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่เกษตรกรอย่างแท้จริง ดังนั้น จึงได้มอบนโยบายให้แก่ผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อสานต่อนโยบายเดิมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เกิดความต่อเนื่องโดยยึดหลัก 3 ต. ได้แก่ “ต่อ” คือ นำนโยบายเดิมที่ทำได้ผลดีอยู่แล้ว มาขยายผลให้ครอบคลุม ทั่วทั้งประเทศ “เติม” คือ งานที่ทำอยู่แล้วควรที่จะเพิ่มเติมอะไรที่จำเป็นเข้าไปเพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานที่ดียิ่งขึ้น และ “แต่ง” คือ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงการที่ยังไม่ดีไปต่อไม่ได้ ให้เกิดความเหมาะสมและมีการบูรณาการกันดียิ่งขึ้น

การดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะให้ความสำคัญกับการบูรณาการภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และภายนอกกับกระทรวง กรม ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนงานนโยบายและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรให้มากขึ้น โดยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด ที่เรียกว่า Chief of Operation และคณะทำงานปฏิบัติการระดับอำเภอ Operation Team เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การดำเนินงานที่เป็น Agenda และ Area Based ในการแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรอย่างเป็นเอกภาพ โดยขอให้หน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันปฏิบัติงานให้เห็นผลเป็นรูปธรรม มีความชัดเจน ตรวจสอบได้ คำนึงถึงประโยชน์ของเกษตรกรเป็นหลัก โดยมีคำตอบในทุกกิจกรรมที่ทำว่าเกษตรกรได้ประโยชน์อย่างไร ซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ถือเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจสำคัญในการร่วมขับเคลื่อนงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย แผนพัฒนาการเกษตร มาตรการด้านการเกษตร และการจัดทำงบประมาณในภาพของกระทรวง ตลอดจนการติดตามและประเมินผลโครงการตามนโยบายเพื่อผลักดันให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย

ในโอกาสนี้ ผมขอขอบคุณ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรทุกท่าน ที่มุ่งมั่นทุ่มเทสรรพกำลังในการทำงาน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ และขออำนวยการให้ทุกคนมีกำลังกาย กำลังสติปัญญาที่แข็งแกร่งอันจะนำไปสู่การปฏิบัติงานเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์การเป็นองค์กรชั้นนำในการพัฒนาและจัดทำยุทธศาสตร์เกษตรของประเทศ ไปสู่การบริหารจัดการ เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

(นายกฤษฎา บุญราช)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นายลักษณ์ วจนานวัช

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มุ่งเน้นการดูแลเกษตรกร ในเรื่องของการผลิตและการตลาด พัฒนาการเกษตรไปสู่ความยั่งยืน มุ่งสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรด้วยการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ตรงกับความต้องการของตลาด ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดี

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนข้อมูลด้านเศรษฐกิจการเกษตรในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการสถานการณ์การผลิต การพยากรณ์ผลผลิต ต้นทุน ราคา และรายได้เกษตรกร ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่ทำให้ทราบถึงทิศทางและสถานการณ์ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตของภาคเกษตรไทย นำไปสู่ การกำหนดนโยบาย มาตรการ และแนวทางการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแต่ละชนิด ซึ่งเป็นประโยชน์กับทุกหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเป็นประโยชน์แก่เกษตรกร เพื่อนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการผลิต

ในโอกาสนี้ ผมขอส่งความปรารถนาดีมายังคณะผู้บริหาร และบุคลากรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรด้วยความจริงใจ ขอขอบคุณในความตั้งใจ และมุ่งมั่นในการปฏิบัติภารกิจอย่างเต็มความสามารถ เพื่อเป็นกำลังสำคัญของประเทศในการขับเคลื่อนและพัฒนาภาคการเกษตรต่อไป

(นายลักษณ์ วจนานวัช)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปี 2560 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดให้เป็น “ปีแห่งการยกระดับมาตรฐานการเกษตรสู่ความยั่งยืน” ผ่านดำเนินงานตามนโยบายที่สำคัญ เช่น การขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร การส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ การขับเคลื่อนธนาคารสินค้าเกษตร การยกระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ ตลอดจนการบริหารจัดการน้ำและระบบส่งกระจายน้ำให้ครอบคลุมพื้นที่เกษตรที่มีศักยภาพ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการลดต้นทุน เพิ่มศักยภาพการผลิตและพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐาน

นอกจากนี้ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป คือ การพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรด้านบริหารจัดการสินค้าเกษตรเชิงธุรกิจแบบครบวงจร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคเกษตรผ่านการเชื่อมโยงตลาด การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการผลิต รวมทั้งการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเกษตร ซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นหน่วยงานจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศการเกษตรที่สำคัญสำหรับการตัดสินใจของเกษตรกรและหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งยังเป็นหน่วยจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (ปี 2560 - 2564) ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ 20 ปี รวมทั้งการจัดทำแผนงานและงบประมาณภาพรวมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการขับเคลื่อนแผนงานโครงการตามยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อยกระดับเกษตรกรสู่ Smart Farmer และมีรายได้เพิ่มขึ้น

ท้ายสุดนี้ ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ทุกท่านนับถือ ได้โปรดดลบันดาลประทานพรให้คณะผู้บริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรทุกท่านจงประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีสุขภาพกายและใจที่เข้มแข็ง ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อเป็นกำลังสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และภาคการเกษตรของประเทศต่อไป

(นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ)
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นายวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข

เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจสำคัญในการเสนอแนะนโยบาย และจัดทำยุทธศาสตร์แผนพัฒนาและมาตรการทางการเกษตร ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยด้านเศรษฐกิจการเกษตร ติดตามและประเมินผลโครงการที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดทำและบริการข้อมูลสารสนเทศการเกษตร ด้วยวิสัยทัศน์ “องค์กรชั้นนำในการพัฒนาและจัดทำยุทธศาสตร์เกษตรของประเทศ ไปสู่การบริหารจัดการเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

ที่ผ่านมา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจอย่างรอบด้าน รวมถึงเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รวมทั้งการเดินหน้านโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของรัฐบาล ด้วยการปฏิรูประบบเกษตรให้เกษตรกรเป็น Smart Farmer ด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการสำรวจและจัดทำข้อมูลสารสนเทศการเกษตร การช่วยเกษตรกรรู้จักวางแผนการผลิตด้วยตนเอง และการบริหารจัดการสินค้าเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพตลอดห่วงโซ่อุปทาน

สำหรับปี 2561 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจะยังคงเดินหน้านำภารกิจสำคัญ เพื่อพัฒนาพื้นที่การเกษตรและเกษตรกรไทย โดยน้อมนำศาสตร์พระราชา และการบริหารจัดการสมัยใหม่ ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อขับเคลื่อนงานตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เน้นการบูรณาการร่วมกับทุกหน่วยงานทั้งในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรให้เป็น Smart Officer มีสมรรถนะสูง มีอุดมการณ์ รอบรู้ในงานของตน และเชี่ยวชาญหลากหลายสาขาวิชา

ท้ายสุดนี้ ผมขอขอบคุณข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรทุกท่าน ที่ได้ร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติงานจนภารกิจสำเร็จลุล่วงมาด้วยดีตลอด และขอขอบคุณหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา ตลอดจนเกษตรกรที่ได้ให้ความร่วมมือสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรตลอดมา ซึ่งจะเป็นกำลังใจสำคัญให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรยังคงเดินหน้า และตั้งใจปฏิบัติภารกิจเพื่อให้ภาคเกษตรไทยเติบโต แข่งขันได้ และเกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

(นายวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข)

เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

คณะผู้บริหาร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

นายวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข

เลขาธิการ

รายงานประจำปี 2560

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

9

คณะผู้บริหารสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

นางอัญชญา ตราโช
รองเลขาธิการ

นายฉันทานนท์ วรรณเขจร
รองเลขาธิการ

นางสาวทัศนีย์ เมืองแก้ว
รองเลขาธิการ

คณะผู้บริหารสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรส่วนกลาง

นางศศิญา ปานตัน
สำนักงานเลขานุการกรม

นายพลเชษฐ์ トラโช
กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

นายวินิต อริสุข
กองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ

นางประนาท พิพิธกุล
ศูนย์ประเมินผล

นายสมมาตร ยິงyaw
ศูนย์สารสนเทศการเกษตร

นางสาวราตรี แมนประเสริฐ
สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

นายภูมิศักดิ์ ราษฎร์
ศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร

คณะผู้บริหารสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12

นายรัชชัย เกชาเศรษฐ์
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1

นายบุญลภ ใสวัฒนะ
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 2

นางเพ็ญศิริ วงษ์วาท
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 3

นายจักรชัย เต่าทอง
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 4

นางสาวมนุช ถิ่นแก้ว
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 5

นายสุชัย กิตติบัณฑิตปิ
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 6

นายชวิต เม่งเอี้ยก
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 7

นายธรรณิสร กลิ่นภักดี
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8

นายสุธรรม ธรรมปาโล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 9

- ว่าง -
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 10

นายไพฑูรย์ สีลาพัฒน์
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 11

- ว่าง -
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12

คณะผู้เชี่ยวชาญสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

นางผกาพรรณ ศรีลัมพ์
ด้านเศรษฐกิจทรัพยากรธรรมชาติ
ทางการเกษตร

นายภูมิศักดิ์ ราชศรี
ด้านนโยบายระบบเศรษฐกิจการเกษตร

นางสาวณีย์ นทีทวีวัฒน์
ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล

นายเปรมชัย เกตุสำเภา
ด้านสารสนเทศการเกษตร

นายนิวัตร เจริญชติเดช
ด้านประเมินผลการพัฒนาการเกษตร

นายเสกสรร ศรีกุล
ด้านนโยบายพัฒนาการเกษตรชนบท

นางสาวเพ็ญเพ็ญ บุญชูดวง
ด้านตรวจสอบภายใน

ว่าง
ด้านเศรษฐกิจการผลิตและการตลาด

ว่าง
ด้านนโยบายเศรษฐกิจการเกษตร
ระหว่างประเทศ

ว่าง
ด้านระบบข้อมูลสถิติการเกษตร

ดวงตราสัญลักษณ์สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	3
สารจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงและสหกรณ์	4
สารจากรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	5
สารจากปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	6
สารจากเลขาธิการ	7
คณะผู้บริหาร	8
ส่วนที่ 1 : ข้อมูลภาพรวมของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	
■ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วัฒนธรรมองค์กร	18
■ อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ	20
■ โครงสร้างของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	29
ส่วนที่ 2 : ผลการปฏิบัติราชการ	
■ การประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	32
ส่วนที่ 3 : รายงานทางการเงิน	
■ งบแสดงผลการดำเนินการทางการเงิน	39
■ งบแสดงฐานะทางการเงิน	40
ส่วนที่ 4 : งานสำคัญในรอบปีงบประมาณ 2560	
ด้านนโยบาย มาตรการและแผนพัฒนาการเกษตร	
■ การวิเคราะห์และประมาณการภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2560 และแนวโน้มปี 2561	45
■ การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประจำปี 2560	49
■ การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2561 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	55
■ ยุทธศาสตร์การพัฒนากษัตริย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 และการขับเคลื่อนปี 2560	58
■ การบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning) ระดับจังหวัด	64
■ การจัดทำและขับเคลื่อนแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 - 2564	67
■ การจัดทำกรอบยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2560 - 2564	73
■ การจัดทำยุทธศาสตร์การเกษตรต่างประเทศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2560 - 2564	75
■ การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเนื้อ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1	78
ด้านสารสนเทศการเกษตร	
■ การจัดทำข้อมูลเอกภาพ	81
■ โครงการพัฒนารฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง (Farmer ONE)	87

ด้านวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

■ การศึกษาการบริหารจัดการฟาร์มขนาดเล็กตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	93
■ การศึกษาการเปรียบเทียบการผลิตและการตลาด ข้าวหอมมะลิอินทรีย์กับข้าวหอมมะลิทั่วไป ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	97
■ การศึกษาความเต็มใจจ่ายทำประกันภัยข้าวนาปีของเกษตรกร	101
■ การศึกษาความพร้อมของเกษตรกรในการปรับตัวเพื่อรองรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร กรณีศึกษา ข้าว มันสำปะหลัง และปาล์มน้ำมัน	103
■ การศึกษาความต้องการแรงงานของครัวเรือนภาคการเกษตรตามชนิดสินค้าและขนาดฟาร์ม	106

ด้านเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ

■ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	111
■ ความมั่นคงด้านอาหาร (Food Security)	120
■ AFSIS กับการพัฒนาสารสนเทศในภูมิภาคอาเซียน	127

ด้านติดตามประเมินผลการพัฒนาการเกษตร

■ โครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์	131
■ โครงการระบบการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	133
■ โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)	136
■ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่	138
■ โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	140
■ โครงการธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	142
■ โครงการ 9101 ตามรอยเท้าพ่อ ภายใต้ร่มพระบารมี เพื่อพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน	144

ด้านวิเคราะห์ผลกระทบจากสถานการณ์สำคัญที่มีผลต่อเศรษฐกิจการเกษตร

■ ผลกระทบอุทกภัยต่อเศรษฐกิจภาคเกษตร	149
■ การให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 ต่อภาคเกษตร	152
■ โครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2560	154

ด้านกองทุนในกำกับดูแลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

■ กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ	159
■ กองทุนเพื่อพัฒนาการผลิตข้าวเหลือง	162
■ การเตรียมการกองทุนปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์จากปาล์มน้ำมัน ภายใต้ (ร่าง) พระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์จากปาล์มน้ำมัน พ.ศ. ...	164

ส่วนที่ 5 : กิจกรรมในรอบปี

■ ภาพข่าวกิจกรรมต่างๆ ของ สศก. ในรอบปีที่ผ่านมา	167
---	-----

ภาคผนวก

■ อัตรากำล้าง	186
■ งบประมาณรายจ่ายประจำปี	187
■ สถานที่ตั้งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค	188

ส่วนที่ 1

ภาพรวมของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

วิสัยทัศน์

“องค์กรชั้นนำในการพัฒนา
และจัดทำยุทธศาสตร์เกษตร
ของประเทศไปสู่การบริหารจัดการ
เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ”

พันธกิจ

1. เสนอแนะนโยบายและจัดทำยุทธศาสตร์ แผนพัฒนา และมาตรการทางการเกษตร รวมทั้งจัดทำทำที่ และร่วมเจรจาการค้าสินค้าเกษตรและความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
2. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยด้านเศรษฐกิจการเกษตร จัดทำรายงานสถานการณ์เศรษฐกิจการเกษตร ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
3. ติดตามและประเมินผลแผนงาน / โครงการที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
4. จัดทำและบริการข้อมูลสารสนเทศการเกษตร

เป้าประสงค์

“องค์กรมีความเป็นเลิศด้านการจัดทำยุทธศาสตร์เกษตร
และข้อมูลสารสนเทศการเกษตร
เพื่อนำไปสู่การพัฒนาด้านการเกษตรของประเทศ”

ประเด็นยุทธศาสตร์

1. จัดทำยุทธศาสตร์และมาตรการทางการเกษตรให้เป็นที่ยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติ
2. เป็นศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเกษตรของประเทศ
3. พัฒนาสมรรถนะองค์กรและศักยภาพบุคลากร

ค่านิยมวัฒนธรรมองค์กร (OAE)²

“ O	Openness	=	การเปิดกว้าง
A	Awakening	=	การตื่นตัวและตื่นรู้
E	Effectiveness	=	การมีประสิทธิภาพ ”
“ O	Ownership	=	มีความเป็นเจ้าของ
A	Accountability	=	ความรับผิดชอบ
E	Ethics	=	จริยธรรมและคุณธรรม ”

อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบาย มาตรการ และวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งจัดทำและให้บริการข้อมูลข่าวสารการเกษตรอย่างถูกต้องรวดเร็ว และทั่วถึง โดยศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเศรษฐกิจการเกษตร ติดตามและประเมินผล เพื่อให้การเกษตรของประเทศ มีความพร้อมสำหรับการแข่งขันในตลาดโลกและเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจการเกษตรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาและวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งวิเคราะห์แผนงาน โครงการ และงบประมาณของกระทรวง
3. ศึกษาและวิจัยระบบเศรษฐกิจ การผลิต การตลาด ระบบการจัดฟาร์ม การทำธุรกิจเกษตร ตลอดจนภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนเกษตรกรและแรงงานภาคเกษตร
4. ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำ และเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศการเกษตร ข้อมูลเตือนภัยเศรษฐกิจการเกษตร รวมทั้งเป็นศูนย์กลางระบบเครือข่ายและระบบการเชื่อมโยงสารสนเทศการเกษตรของกระทรวง
5. ศึกษา วิเคราะห์ ติดตาม และประเมินผลความก้าวหน้า ความสำเร็จ ตลอดจนผลกระทบของการดำเนินงานตามมาตรการ แผนงาน โครงการ และงบประมาณด้านการเกษตร
6. ศึกษา วิเคราะห์ สถานการณ์เศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ เสนอแนะนโยบาย และทำทีในการเจรจาทางการค้าและด้านเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ ภายใต้กรอบทวิภาคี พหุภาคี อนุภูมิภาค และภูมิภาค ตลอดจนวิเคราะห์ผลกระทบจากการลงนามภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศต่อภาคการเกษตรของไทย รวมทั้งเสนอแนะนโยบาย และจัดทำยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับเกษตรต่างประเทศ
7. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สำนักงานเลขาธิการกรม Office of the Secretary

1. ปฏิบัติงานสารบรรณของสำนักงาน
2. ดำเนินงานเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยความสะดวกและงานเลขานุการของสำนักงาน
3. ศึกษา วิเคราะห์ และประสานการจัดทำแผนงาน โครงการ แผนปฏิบัติงาน และงบประมาณ รวมทั้งติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภายในสำนักงาน
4. ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การบริหารงบประมาณ การพัสดุ อาคารสถานที่ และยานพาหนะของสำนักงาน
5. บริหารงานทรัพยากรบุคคลและจัดระบบงาน รวมทั้งการฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการ และลูกจ้างของสำนักงาน
6. ดำเนินการเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยและพัฒนาระบบคุณธรรมของสำนักงาน
7. ดำเนินการเกี่ยวกับการงานกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง งานนิติกรรมและสัญญา งานเกี่ยวกับความรับผิดชอบแพ่งและอาญา งานคดีปกครอง และงานคดีอื่นที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน
8. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของสำนักงาน
9. ดำเนินการอื่นใดที่มีได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการใดของสำนักงาน
10. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กรอบนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

Agricultural Development Policy and Planning Division

1. ศึกษา วิเคราะห์ และประมาณการเศรษฐกิจการเกษตร รวมทั้งวิเคราะห์ และเสนอแนะนโยบาย มาตรการ และจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์
2. ศึกษาและวิเคราะห์มาตรการ รวมทั้งจัดทำแผนพัฒนาเขตเกษตรเศรษฐกิจ และแผนพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจเฉพาะ
3. ศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะกรอบนโยบายในการจัดทำงบประมาณ รวมทั้งวิเคราะห์ความเหมาะสมเชิงเศรษฐกิจ จัดทำแผนงานและโครงการ ตลอดจนประมวลผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณของกระทรวง
4. ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อเสนอ นโยบาย มาตรการ แนวทาง การพัฒนาเกี่ยวกับประชากรเกษตร สินเชื่อการเกษตรและการพัฒนาสถาบันเกษตรกร องค์กรเกษตรกร ตลอดจนสภาเกษตรกรแห่งชาติ
5. ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำข้อเสนอ นโยบาย มาตรการ แนวทาง การพัฒนาระบบโลจิสติกส์และบริหารจัดการ ตลอดจนการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาาระบบโลจิสติกส์และการลงทุนด้านการเกษตร
6. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ International Agricultural Economics Division

1. ศึกษา วิเคราะห์ และติดตามสถานการณ์เศรษฐกิจ นโยบายเกษตรต่างประเทศ ตลอดจน ข้อตกลงและเงื่อนไขทางการค้าสินค้า และการลงทุนภาคเกษตร การเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศด้านการเกษตรความมั่นคงด้านอาหาร และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การเกษตรระหว่างประเทศ ทั้งระดับทวิภาคี พหุภาคี และองค์การระหว่างประเทศ
2. ศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะนโยบายและท่าทีในการเจรจาการค้าสินค้าเกษตรและ การลงทุนภาคเกษตร การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้านการเกษตร ความมั่นคง ด้านอาหารและความร่วมมือทางเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ ภายใต้กรอบการค้าเสรี ข้อตกลงระหว่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ
3. เสนอแนะนโยบายและจัดทำยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับการเกษตรต่างประเทศ
4. ติดตามการปฏิบัติงานตามพันธกรณี และวิเคราะห์ผลกระทบ เพื่อเสนอแนะแนวทาง และมาตรการรองรับผลกระทบเชิงบวกและลบ รวมทั้งมาตรการเยียวยา อันเนื่องมาจาก การปฏิบัติตามพันธกรณีข้อตกลงระหว่างประเทศ ตลอดจนประสานการดำเนินงาน และติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรการรองรับผลกระทบที่เกิดขึ้น
5. ทำหน้าที่ประสานงานเกี่ยวกับการสำรองข้าวฉุกเฉิน
6. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับ มอบหมาย

ศูนย์ประเมินผล

Center for Project and Programme Evaluation

1. ศึกษา พัฒนาเทคนิคและระบบการติดตามประเมินผล รวมทั้งให้คำปรึกษาด้านการติดตามและประเมินผลแก่หน่วยงานอื่นในสังกัดกระทรวง
2. ศึกษา วิเคราะห์ และดำเนินการติดตามความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน ตลอดจนประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้จ่ายงบประมาณตามมาตรการ แผนงาน และโครงการต่างๆ ของกระทรวง รวมทั้งโครงการเงินกู้และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ
3. ศึกษา วิเคราะห์ และดำเนินการประเมินผลความสำเร็จและผลกระทบของการดำเนินงานตามมาตรการ แผนงาน โครงการต่างๆ ของกระทรวง รวมทั้งโครงการเงินกู้และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ
4. เสนอผลการติดตาม ผลการประเมิน และข้อเสนอแนะต่อฝ่ายบริหารคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ คณะกรรมการอื่น ๆ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร Center of Agricultural Information

1. ศึกษา วิจัยและพัฒนา วางแผน และจัดทำข้อมูลการเกษตรเกี่ยวกับการผลิต การใช้ปัจจัยการผลิต และต้นทุนการผลิตของพืช ปศุสัตว์ ประมง ตลอดจนข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร รวมทั้ง วิเคราะห์ผลและรายงานเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตร
2. ศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนาวิธีการพยากรณ์ข้อมูลการเกษตร รวมทั้งวิเคราะห์สถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรและความเสียหายจากการเกิดภัยที่มีผลกระทบต่อด้านการเกษตร
3. ศึกษา วิเคราะห์ พัฒนา และจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และระบบข้อมูลระยะไกล ในการจำแนกสภาพการใช้ที่ดิน การประกอบกิจกรรมการเกษตร และแหล่งเหมาะสมของการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อใช้สนับสนุนการวางแผนพัฒนาการเกษตรและการกำหนดเขตเกษตรเศรษฐกิจ
4. ศึกษา กำหนดวิธีการ และจัดทำทะเบียนเกี่ยวกับเกษตรกรและผู้ประกอบกิจการในด้านการเกษตร
5. ศึกษา พัฒนา และจัดวางระบบฐานข้อมูลการเกษตร ระบบการเชื่อมโยงเครือข่าย การสื่อสารข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศการเกษตรของกระทรวง
6. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 - 12 Regional Offices of Agriculture Economics 1-12

1. ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลการเกษตร รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ
2. ศึกษา วิเคราะห์ และรายงานผลการติดตาม ผลการประเมินความสำเร็จ และผลกระทบของการดำเนินงานตามมาตรการ แผนงาน โครงการต่างๆ
3. ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรที่สำคัญในระดับท้องถิ่น
4. ศึกษาและวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและความสอดคล้องของแผนพัฒนาการเกษตรในระดับกระทรวงที่นำไปสู่แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตรในระดับภูมิภาค รวมทั้งให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานและโครงการแก่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่
5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร Bureau of Agricultural Economic Research

1. ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยเศรษฐกิจการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตร
2. ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยเทคโนโลยีการผลิตและระบบการจัดการฟาร์มในเชิงเศรษฐกิจ
3. ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยแนวทางการแปรรูปสินค้าเกษตรและการทำธุรกิจของสถาบันเกษตรกร
4. ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนเกษตรกรและแรงงานภาคเกษตร
5. ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยผลตอบแทนเชิงเศรษฐกิจสูงสุดจากการใช้ทรัพยากรในฐานะเป็นปัจจัยการผลิต
6. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

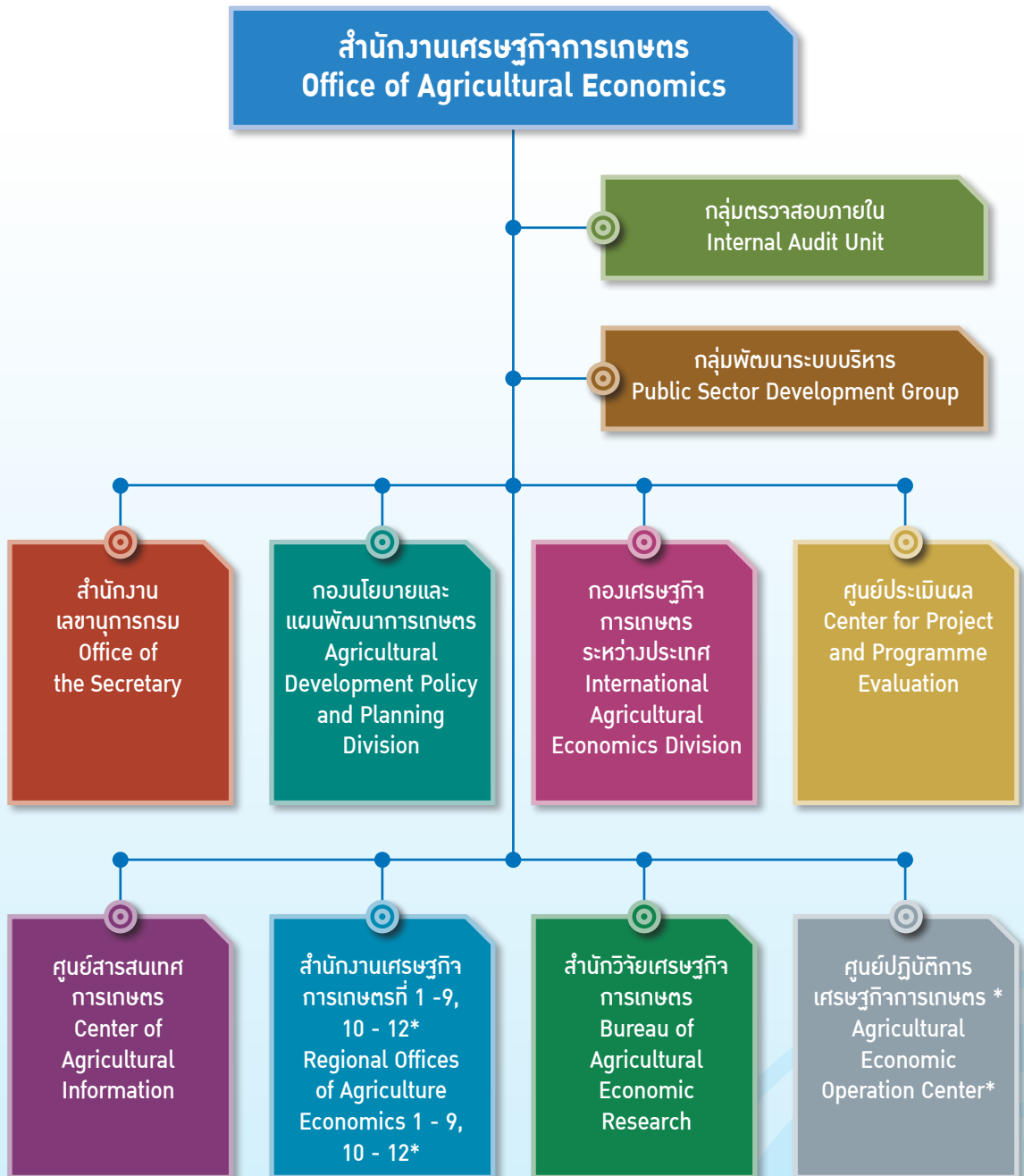

ศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร Agricultural Economic Operation Center

1. พัฒนาและวิเคราะห์นโยบายการเกษตรที่มีผลต่อเศรษฐกิจมหภาค และเศรษฐกิจการเกษตร โดยอาศัยเครื่องมือทางเศรษฐกิจที่เหมาะสม
2. เสนอแนะ และออกแบบนโยบาย แผน และมาตรการเกี่ยวกับนโยบายด้านเศรษฐกิจมหภาค โดยสร้างเครือข่ายเพื่อประสานการออกแบบนโยบายทางการเกษตรกับองค์กรภายใน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รวมถึงภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. ติดตาม ศึกษา และวิเคราะห์ประเด็นปัญหา ปัจจัยเสี่ยงของภาวะเศรษฐกิจการเกษตร เศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจโลก ประเมินผลกระทบ และจัดทำรายงานภาวะเศรษฐกิจ บทวิเคราะห์ประเด็นสำคัญทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งนำเสนอข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตรไทยในการประชุมทั้งในประเทศและเวทีระหว่างประเทศ
4. พัฒนาแบบจำลองเศรษฐกิจมหภาค ให้สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจ และนำไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการประมาณการเศรษฐกิจทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
5. จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลด้านเศรษฐกิจมหภาค และเศรษฐกิจการเกษตร ที่เกี่ยวข้องกับ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจ และเสนอในเชิงนโยบาย ต่อสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
6. ประชาสัมพันธ์ และจัดทำสื่อในทุกรูปแบบ เพื่อเผยแพร่ข้อมูล สถานการณ์เศรษฐกิจการเกษตร ผลการประมาณการเศรษฐกิจการเกษตร และผลการศึกษาวิเคราะห์เชิงนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสาธารณชน และองค์กรหรือสถาบัน ที่ทำหน้าที่ประเมินภาวะเศรษฐกิจไทย
7. ส่งเสริมให้มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นในประเด็นทางเศรษฐกิจการเกษตร และการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจการเกษตรที่สำคัญ ในระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจ โดยทั่วไป
8. ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

โครงสร้างสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

The Organization Structure of the Office of Agricultural Economics

* สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 10 - 12 และศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร เป็นหน่วยงานจัดตั้งภายใน

* Unofficial Organization

ส่วนที่ 2

ผลการปฏิบัติราชการ

การประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

การประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีการประเมิน 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามหลักภารกิจพื้นฐาน (Functional base)
2. องค์ประกอบที่ 2 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามหลักภารกิจยุทธศาสตร์
แนวทางปฏิรูปภาครัฐ นโยบายเร่งด่วน หรือภารกิจที่ได้รับมอบหมาย
เป็นพิเศษ หรือ การบูรณาการการทำงานด้วยกันหลายหน่วยงาน
(Agenda base)
3. องค์ประกอบที่ 3 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามหลักภารกิจพื้นที่ / ท้องถิ่น
ภูมิภาค จังหวัด กลุ่มจังหวัด (สศก. ไม่มีตัวชี้วัดตามองค์ประกอบนี้)
4. องค์ประกอบที่ 4 ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและพัฒนานวัตกรรมในการบริหาร
จัดการระบบงานฯ (Innovation base)
5. องค์ประกอบที่ 5 ศักยภาพในการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
(Potential base)

การประเมินผลแบ่งเป็น 2 รอบ คือ รอบที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2560 และรอบที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2560 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2560 ซึ่งผลการปฏิบัติราชการของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีผลการดำเนินงานและผลการประเมินตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการฯ ดังนี้

1. ผลการดำเนินงานตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ดังนี้

รอบการประเมินที่ 1		รอบการประเมินที่ 2	
เป้าหมาย	ผลดำเนินงาน	เป้าหมาย	ผลดำเนินงาน
องค์ประกอบที่ 1 Functional base			
1. มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตร (GDP ภาคการเกษตร)			
1.38 ล้านล้านบาท (มูลค่า GDP ภาคเกษตร ปี 2559)	1.39 ล้านล้านบาท	<ul style="list-style-type: none"> เติบโตร้อยละ 3 จากปีก่อน มีแผนผลักดันให้บรรลุเป้าหมายตามแผนฯ 12 ให้ GDP ขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 	<ul style="list-style-type: none"> เติบโตประมาณร้อยละ 2.5 - 3.5 จากปีก่อนหรือเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3 จากปีก่อน มีแผนผลักดันให้บรรลุเป้าหมายตามแผนฯ 12 ให้ GDP ขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 3
2. รายได้เงินสดทางการเกษตรของเกษตรกรเฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาทต่อครัวเรือนต่อปี)			
150,634 บาท ต่อครัวเรือนต่อปี	157,373 บาท ต่อครัวเรือนต่อปี	ไม่มีการประเมิน	-
3. จำนวนรายงานวิเคราะห์สถานการณ์ทางเศรษฐกิจการเกษตรในประเทศและต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจการเกษตรในประเทศถูกนำไปใช้ประโยชน์ (เรื่อง)			
4 เรื่อง	4 เรื่อง	9 เรื่อง	9 เรื่อง
4. แผนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย			
ไม่มีการประเมิน	-	<ul style="list-style-type: none"> ออกแบบการเชื่อมระบบฐานข้อมูลระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทยได้แล้วเสร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ออกแบบการเชื่อมระบบฐานข้อมูลระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทยได้แล้วเสร็จ
5. ประเมินผลความสำเร็จตามแผนพัฒนาการเกษตรปี 2555 - 2559			
ไม่มีการประเมิน	-	<ul style="list-style-type: none"> จัดทำรายงานประเมินผลความสำเร็จตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรปี 2555 - 2559 แล้วเสร็จ โดยให้มีการวิเคราะห์ผลสำเร็จของแต่ละยุทธศาสตร์รวมทั้ง ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง เพื่อใช้จัดทำแผนงานในครั้งต่อไป 	<ul style="list-style-type: none"> จัดทำรายงานประเมินผลความสำเร็จตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรปี 2555 - 2559 แล้วเสร็จ โดยให้มีการวิเคราะห์ผลสำเร็จของแต่ละยุทธศาสตร์รวมทั้ง ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง เพื่อใช้จัดทำแผนงานในครั้งต่อไป
องค์ประกอบที่ 2 Agenda base			
1. ผลการดำเนินการตามแนวทางการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่			
1.1 ผลการดำเนินการตามแนวทางการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่			
ลดต้นทุนการผลิตจากปีก่อนไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ในทุกแปลง (76 แปลง 76 จังหวัด)	ร้อยละ 100 ลดต้นทุนการผลิตจากปีก่อนไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ในทุกแปลง (76 แปลง 76 จังหวัด)	รายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อนไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ในทุกแปลง (76 แปลง 76 จังหวัด)	ร้อยละ 100 รายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อนไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ในทุกแปลง (76 แปลง 76 จังหวัด)

รอบการประเมินที่ 1		รอบการประเมินที่ 2	
เป้าหมาย	ผลดำเนินงาน	เป้าหมาย	ผลดำเนินงาน
1.2 ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนงานโครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ 400 แปลงที่ขยายใหม่ในปี 2560 เทียบกับเป้าหมายตามแผน			
ร้อยละ 70	ร้อยละ 70	ร้อยละ 70	ร้อยละ 100
2. การสร้างความรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน			
2.1 ร้อยละการดำเนินการตามแผนการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน			
ร้อยละ 100	ร้อยละ 100	ร้อยละ 100	ร้อยละ 100
2.2 ร้อยละการชี้แจงประเด็นสำคัญที่ทันต่อสถานการณ์			
ร้อยละ 100 ชี้แจงประเด็นข่าว ภายในระยะเวลา ที่กำหนด	ไม่มีประเด็นชี้แจง	ร้อยละ 100 ชี้แจงประเด็นข่าว ภายในระยะเวลาที่กำหนด	ร้อยละ 100 (ชี้แจงประเด็นข่าว 3 เรื่อง จากทั้งหมด 3 เรื่อง ตามเกณฑ์กำหนด)
องค์ประกอบ 4 Innovation base			
1. ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณภาพรวม			
ร้อยละ 45	ร้อยละ 29.45	ร้อยละ 80	ร้อยละ 69.64
2. แอปพลิเคชัน “กระดานเศรษฐกิจ : เกษตรกรมีโอกาส” หรือ OAE RCMO			
50 คน	71 คน ได้รับรางวัลชนะเลิศ (WINNER) TICTA 2016 ประเภทซอฟต์แวร์ หน่วยงานรัฐบาล และได้เป็นตัวแทน ประเทศไทย เข้าร่วม ประกวด APICTA Awards 2016 หรือ การประกวดผลงาน ซอฟต์แวร์ระดับเอเชีย ณ กรุงไทเป ได้ในวัน ต่อไป	ไม่มีการประเมิน	-
3. การจัดทำแบบประเมินผลการฝึกอบรมผ่านโทรศัพท์มือถือ			
ไม่มีการประเมิน	-	50 คน	80 คน
องค์ประกอบ 5 Potential base			
1. การจัดทำและดำเนินการตามแผนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ			
ร้อยละ 100	ดำเนินการตามแผนฯ ถึงเดือน ก.พ. 60 ได้ครบถ้วน ร้อยละ 100	ร้อยละ 100	ดำเนินการตามแผนฯ ถึง 31 ก.ค. 60 ได้ครบถ้วน ร้อยละ 100

2. สรุปผลการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในแต่ละรอบการประเมิน ดังนี้

1) สรุปผลการประเมินภาพรวมของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในรอบการประเมินที่ 1 และรอบการประเมินที่ 2 (เป็นผลการประเมินตนเอง) อยู่ใน “ระดับมาตรฐาน” คือ เป็นส่วนราชการที่มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับสูงกว่าเป้าหมาย ไม่ครบทุกองค์ประกอบที่ประเมิน แต่ไม่มีองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งได้รับการประเมินในระดับต่ำกว่าเป้าหมาย

2) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรมีผลการประเมินในองค์ประกอบที่ 1 องค์ประกอบที่ 2 และองค์ประกอบที่ 5 “สูงกว่าเป้าหมาย” ส่วนองค์ประกอบที่ 4 ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ 1) ตัวชี้วัดการเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่ง “ไม่ผ่านการประเมิน” และ 2) ตัวชี้วัดการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและพัฒนานวัตกรรม ซึ่ง “ผ่านการประเมิน” ทำให้องค์ประกอบที่ 4 ผลการประเมิน “เป็นไปตามเป้าหมาย”

ส่วนที่ 3

รายงานทางการเงิน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร งบประมาณผลการดำเนินงานทางการเงิน สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2560

(หน่วย : บาท)

รายได้

รายได้จากงบประมาณ	1,443,008,344.21
รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค	3,431,500.30
รายได้อื่น	318,430.00

รวมรายได้

1,446,758,274.51

ค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายบุคลากร	391,995,666.03
ค่าบำเหน็จบำนาญ	156,226,146.07
ค่าตอบแทน	9,356,795.00
ค่าใช้จ่ายสอย	166,282,087.92
ค่าวัสดุ	16,203,195.11
ค่าสาธารณูปโภค	13,082,649.69
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	42,438,551.74
ค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุนและบริจาค	580,031,500.00
ค่าใช้จ่ายอื่น	830,632.97

รวมค่าใช้จ่าย

1,376,447,224.53

รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ

70,311,049.98

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร งบแสดงฐานะทางการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2560

(หน่วย : บาท)

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน

เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

6,625,762.75

ลูกหนี้ระยะสั้น

23,250,451.67

วัสดุคงเหลือ

2,158,830.86

สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

7,139.05

รวมสินทรัพย์หมุนเวียน

32,042,184.33

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (สุทธิ)

335,847,087.14

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (สุทธิ)

-

รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

335,847,087.14

รวมสินทรัพย์

367,889,271.47

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

งบแสดงฐานะทางการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2560

(หน่วย : บาท)

หนี้สิน

หนี้สินหมุนเวียน

เจ้าหนี้ระยะสั้น

8,674,754.22

เงินรับฝากระยะสั้น

1,032,939.73

รวมหนี้สินหมุนเวียน

9,707,693.95

หนี้สินไม่หมุนเวียน

เงินอุดหนุนราชการรับจากคลังระยะยาว

1,150,000.00

หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น

403,337.73

รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน

1,553,337.73

รวมหนี้สิน

11,261,031.68

สินทรัพย์สุทธิ / ส่วนทุน

356,628,239.79

สินทรัพย์สุทธิ / ส่วนทุน

ทุน

280,717,475.29

รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม

75,910,764.50

รวมสินทรัพย์สุทธิ / ส่วนทุน

356,628,239.79

ส่วนที่ 4

ผลงานเด่นในรอบปีงบประมาณ 2560

ด้านนโยบาย มาตรการ และแผนพัฒนาการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีภารกิจในการเสนอแนะนโยบาย จัดทำยุทธศาสตร์ แผนพัฒนา และมาตรการทางการเกษตร ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และทรัพยากรของประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ คือ ภาคการเกษตรของประเทศ เจริญเติบโตและเกษตรกรมีความผาสุก โดยภารกิจหลัก ด้านนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร ได้แก่ การจัดทำภาวะ เศรษฐกิจการเกษตร การรายงานผลการดำเนินงานที่สำคัญ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การจัดทำงบประมาณรายจ่าย ประจำปีของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การขับเคลื่อน นโยบายเกษตรอินทรีย์ การศึกษาระบบโลจิสติกส์การเกษตร การบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสินค้าเกษตรที่สำคัญ รวมถึงยุทธศาสตร์ด้านการเกษตรที่เกี่ยวข้องทั้งในและ ต่างประเทศ โดยในปี 2560 มีผลงานเด่น 9 เรื่อง ดังนี้

1. การวิเคราะห์และประมาณการภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2560 และแนวโน้มปี 2561

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้วิเคราะห์และประมาณการภาวะเศรษฐกิจการเกษตรในแต่ละปีและแนวโน้มในปีถัดไป เพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายสำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเผยแพร่ต่อสาธารณชนทั่วไป โดยผลการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรในปี 2560 และแนวโน้มปี 2561 มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2560

การวิเคราะห์ทิศทางและการเติบโตของภาวะเศรษฐกิจการเกษตรในแต่ละปี จะพิจารณาจากเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรที่สำคัญ คือ ดัชนีเศรษฐกิจการเกษตร ซึ่งประกอบด้วย ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร ดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้ และดัชนีรายได้เกษตรกร โดยในปี 2560 มีรายละเอียด ดังนี้

- ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร ในปี 2560 อยู่ที่ระดับ 130.8 สูงกว่าปี 2559 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 122.6 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.7 โดยดัชนีผลผลิตในหมวดพืชผล หมวดปศุสัตว์ และหมวดประมง เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.5 4.9 และ 2.2 ตามลำดับ

- ดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้ ในปี 2560 อยู่ที่ระดับ 136.9 ลดลงจากปี 2559 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 140.6 หรือลดลงร้อยละ 2.7 โดยดัชนีราคาในหมวดพืชผล หมวดปศุสัตว์ ลดลงร้อยละ 1.8 และ 6.9 ตามลำดับ ขณะที่ดัชนีราคาหมวดประมง เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.9

- ดัชนีรายได้เกษตรกร ในปี 2560 อยู่ที่ระดับ 179.1 เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 172.4 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.9 โดยดัชนีรายได้เกษตรกรในหมวดพืชผล หมวดประมง เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.5 และ 5.6 ตามลำดับ ขณะที่ดัชนีรายได้หมวดปศุสัตว์ ลดลงร้อยละ 7.0

การเปลี่ยนแปลงดัชนีเศรษฐกิจการเกษตร

รายการ	ค่าดัชนี		อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	2559	2560*	
ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร	122.6	130.8	6.7
ดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้	140.6	136.9	-2.7
ดัชนีรายได้เกษตรกร	172.4	179.1	3.9

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ: * ข้อมูลเบื้องต้น ณ เดือนธันวาคม 2560

1.2 ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2560

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2560 ขยายตัวร้อยละ 5.3 เมื่อเทียบกับปี 2559 โดยสาขาพืช ขยายตัวร้อยละ 6.8 สาขาปศุสัตว์ ขยายตัวร้อยละ 2.0 สาขาประมง ขยายตัวร้อยละ 2.2 สาขาบริการทางการเกษตร ขยายตัวร้อยละ 4.7 และสาขาป่าไม้ ขยายตัวร้อยละ 2.3 มีปัจจัยบวกและปัจจัยลบที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตดังนี้

ปัจจัยบวก

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดให้ปี 2560 เป็นปีแห่งการยกระดับมาตรฐานการเกษตรสู่ความยั่งยืน (Changing Towards Smart Agriculture) โดยเน้นการบูรณาการงานใน 13 นโยบายหลัก ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรตามแผนที่การเกษตรเชิงรุก การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ ธนาकारสินค้าเกษตร การยกระดับสหกรณ์ให้เข้มแข็ง แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร การยึดคืนที่ดิน ส.ป.ก. ที่ครอบครองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การพัฒนาเกษตรกรปรารถเปรื่อง/ยุวเกษตรกรปรารถเปรื่อง (Smart Farmer/Young Smart Farmer) และการพัฒนาเจ้าหน้าที่ต้นแบบ (Smart Officer) เพื่อสร้างแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ ซึ่งช่วยลดต้นทุนการผลิต ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน

- สภาพอากาศและปริมาณน้ำเอื้ออำนวยต่อการผลิตทางการเกษตรมากกว่าปี 2559 โดยปริมาณน้ำใช้การได้ในอ่างเก็บน้ำที่สำคัญมีเพียงพอต่อการผลิตสินค้าเกษตรหลายชนิด โดยเฉพาะการผลิตข้าวนาปรังในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาแถบภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางตอนบนที่เพิ่มขึ้นอย่างมากประกอบกับสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยในหลายพื้นที่ของประเทศ ส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตของพืชไร่และการติดดอกออกผลของผลไม้หลายชนิด

- เศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าปรับตัวดีขึ้น อาทิ อาเซียน ประเทศญี่ปุ่น จีน สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ส่งผลให้การส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ปัจจัยลบ

■ ช่วงเดือนธันวาคม 2559 – มกราคม 2560 หลายจังหวัดในพื้นที่ภาคใต้ อาทิ จังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และพัทลุง ซึ่งเป็นแหล่งผลิตยางพารา ปาล์มน้ำมัน และกุ้งขาวแวนนาไม ที่สำคัญของประเทศ ประสบปัญหาน้ำท่วมอย่างรุนแรง ทำให้ผลผลิตยางพาราและกุ้งขาวแวนนาไม ในไตรมาสแรกของปี 2560 มีแนวโน้มลดลง

■ ช่วงปลายเดือนกรกฎาคมถึงต้นเดือนสิงหาคม 2560 และช่วงเดือนกันยายน 2560 หลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาทิ จังหวัดสกลนคร นครพนม บึงกาฬ และกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตข้าวเหนียวนาปีที่สำคัญ ได้รับอิทธิพลจากพายุเซินกาและทกซูรี ส่งผลให้มีฝนตกหนักต่อเนื่อง ก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วมที่มีความรุนแรงค่อนข้างมาก ทำให้ผลผลิตข้าวนาปีบางส่วนที่จะออกสู่ตลาดในช่วงไตรมาส 4 ปี 2560 ได้รับความเสียหาย

■ ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนธันวาคม 2560 หลายพื้นที่ในภาคใต้ประสบปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากฝนตกหนักต่อเนื่องหลายวันจากร่องมรสุม ก่อให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก และน้ำท่วมขังในพื้นที่ลุ่ม โดยเฉพาะในจังหวัดพัทลุง สงขลา นครศรีธรรมราช ตรัง สุราษฎร์ธานี ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งเป็นแหล่งผลิตยางพารา ปาล์มน้ำมัน และการทำประมงที่สำคัญของประเทศ ทำให้ผลผลิตยางพารา ปาล์มน้ำมัน และประมงบางส่วนได้รับความเสียหาย

1.3 แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรปี 2561

แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรปี 2561 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 3.0 – 4.0 โดย สาขาพืช ขยายตัวร้อยละ 3.5 – 4.5 สาขาปศุสัตว์ ขยายตัวร้อยละ 1.3 – 2.3 สาขาประมง ขยายตัวร้อยละ 2.0 – 3.0 สาขาบริการทางการเกษตร ขยายตัวร้อยละ 2.0 – 3.0 และสาขาป่าไม้ ขยายตัวร้อยละ 1.5 – 2.5 โดยมีปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

- การดำเนินนโยบายและมาตรการด้านการเกษตรต่าง ๆ ที่เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง โดยขยายผลให้ครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต และพัฒนาคุณภาพของผลผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด
- สภาพอากาศและปริมาณน้ำยังคงเอื้ออำนวยต่อการผลิตทางการเกษตร
- เศรษฐกิจโลกในปี 2561 มีทิศทางดีขึ้นต่อเนื่อง เป็นผลดีต่อการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของไทย

อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร

หน่วย: ร้อยละ

สาขา	2560	2561
ภาคเกษตร	5.3	3.0 – 4.0
พืช	6.8	3.5 – 4.5
ปศุสัตว์	2.0	1.3 – 2.3
ประมง	2.2	2.0 – 3.0
บริการทางการเกษตร	4.7	2.0 – 3.0
ป่าไม้	2.3	1.5 – 2.5

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนวิเคราะห์และประมาณการเศรษฐกิจการเกษตร
กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
โทร. 0 2940 6487-8

2. การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การจัดทำผลการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายใต้แผนงานตามพระราชบัญญัติการจัดสรรงบประมาณประจำปี เป็นงานที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการดำเนินการ เพื่อรายงานผลการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อผู้บริหารระดับสูง สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี ที่กำกับดูแล และหัวหน้าฝ่ายเศรษฐกิจคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยเผยแพร่ในเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พร้อมทั้งได้นำข้อมูลมาจัดทำเป็นรายงาน “ผลการดำเนินงานของรัฐบาล (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ปีที่ 3)” และรายงานประจำปีของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานที่สำคัญในรอบปีงบประมาณแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจทั่วไป

ในปี 2560 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดให้เป็นปีแห่งการยกระดับมาตรฐานสินค้าการเกษตร เพื่อให้การปฏิรูปภาคการเกษตรกรรมครบวงจร ทั้งด้านประสิทธิภาพและด้านคุณภาพ พร้อมระดมสรรพกำลังในการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนเฉพาะหน้าที่ส่งผลต่อความเสียหายหรือรายได้ของเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องและสนับสนุนนโยบายรัฐบาล แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน คือ ภารกิจเร่งด่วน การปฏิรูปภาคการเกษตร และงานตามภารกิจพื้นฐาน จากการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

2.1 ภารกิจเร่งด่วน

จากสถานการณ์ฝนตกหนักในพื้นที่ภาคใต้ ช่วงต้นปี 2560 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีการทำงานร่วมกันทุกฝ่าย มีการคาดการณ์และเตรียมเครื่องมือ / เครื่องสูบน้ำ ส่งผลให้ระบายน้ำออกจากพื้นที่การเกษตรได้ในเวลาอันสั้น ลดความเสียหายได้มาก เกษตรกรได้รับการเยียวยาตามระเบียบกระทรวงการคลังและมติคณะรัฐมนตรี รวม 3 โครงการ จำนวน 673,989 ราย คิดเป็นวงเงิน 2,258.93 ล้านบาท

การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการน้ำอัจฉริยะ เพื่อเป็นศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาน้ำเฉพาะหน้าที่เชื่อมโยงข้อมูลกับทุกหน่วยงาน มีการคาดการณ์ที่แม่นยำสั่งการ / แจ้งเตือน แก้ปัญหาไปยังทุกหน่วยงานในพื้นที่ ลดความเสียหายจากภัยพิบัติ ทำให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้เหมาะสมกับสถานการณ์น้ำ

2.2 การปฏิรูปภาคการเกษตร

มีเป้าหมายเพื่อยกระดับรายได้เกษตรกร สร้างความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต และยกมาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ปี 2560 มีผลการดำเนินการ อาทิ

1) การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอละ 1 ศูนย์ รวม 882 ศูนย์ และขยายผลเครือข่าย ศพก. 10,533 ศูนย์ย่อย ถ่ายทอดความรู้ในการทำเกษตรที่เหมาะสมให้กับเกษตรกรในพื้นที่ 774,919 ราย

2) ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

เพื่อให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันบริหารจัดการและทำการตลาด ส่งผลให้สามารถใช้เครื่องจักรกลการเกษตรที่มีราคาสูงร่วมกันได้ แบ่งหน้าที่ทำให้เกิดความชำนาญเฉพาะด้าน สินค้าในกลุ่มยกระดับเป็นสินค้าตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (Good Agriculture Practices: GAP) มีคุณภาพ ความปลอดภัยตรงความต้องการของตลาด ปัจจุบันมีเกษตรแปลงใหญ่ทั้งประเทศ 2,635 แปลง รวม 3.42 ล้านไร่ เกษตรกร 258,229 ราย 78 ชนิดสินค้า โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ประเมินผลการดำเนินการจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ใน 4 ด้าน (การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต การตลาด และการบริหารจัดการ) จำนวน 13,549 ราย หลังเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 66.09 มีต้นทุนการผลิตลดลง ร้อยละ 51.67 มีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น โดยเกษตรกรกลุ่มข้าว กลุ่มพืชไร่ กลุ่มไม้ยืนต้น กลุ่มไม้ผล กลุ่มประมง และกลุ่มปศุสัตว์มีรายได้เงินสดสุทธิเพิ่มขึ้น

3) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรตามแผนที่การเกษตรเชิงรุก (Zoning by Agri - Map) ปรับเปลี่ยนการใช้พื้นที่การเกษตรที่เหมาะสม/ลดความเสี่ยง สนับสนุนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตได้รวม 157,701 ไร่ ในพื้นที่ 68 จังหวัด พัฒนา Agri - Map Mobile หรือระบบแผนที่เกษตรกร เพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกบนสมาร์ตโฟนระบบ Android และระบบ IOS เพื่อให้เกษตรกร/ประชาชน เข้าถึงและใช้ข้อมูลเชิงภูมิสารสนเทศด้านการเกษตร เพื่อบริหารจัดการพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา ดำเนินโครงการโคบาลบูรพา จ.สระแก้ว โดยปรับเปลี่ยนการปลูกข้าว ในพื้นที่แล้ง พื้นที่ 100,000 กว่าไร่ ไปเลี้ยงโคเนื้อ ในปี 2560 เริ่มธนาคารโคเนื้อ 30,000 ตัว และธนาคารแพะ 32,000 ตัว เกษตรกรมีรายได้กว่า 60,000 บาทต่อปี

4) การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ปี 2560 ดำเนินการส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในโรงเรียน รณรงค์งดเผาฟางและต่อซังพืชตลอดจนการพัฒนาและรับรองมาตรฐานปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ให้ได้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร (Q) อาทิ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้กับเกษตรกร 4,967 ราย สร้างศูนย์ต้นแบบผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบเติมอากาศ 25 แห่ง ผลิตปุ๋ยหมัก 2,892 ตัน สนับสนุนปัจจัยการผลิตตามระบบเกษตรอินทรีย์ 5,000 ราย พัฒนาเกษตรกรสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 5,023 ราย ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ 250 ราย จัดตั้งจุดสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ 15 แห่ง และส่งเสริมการผลิตหม่อนสดอินทรีย์ 60 ราย

5) การส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ แก่เกษตรกร 70,000 ราย ใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดรายจ่าย การประเมินผลจากกลุ่มตัวอย่าง 77 จังหวัด 1,810 ราย พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการฯ เกษตรกรสามารถลดรายจ่ายได้เฉลี่ยเดือนละ 533 บาท ลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้สารเคมี ใช้ปัจจัยการผลิตและใช้แรงงานของตนเองได้เฉลี่ยเดือนละ 556 บาท การเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานในเมืองลดลงร้อยละ 1.47 มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำบัญชีครัวเรือน ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ส่งผลให้ครัวเรือนร้อยละ 18.38 สามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้ รวมทั้งมีการวางแผนและดำเนินการผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการสร้างรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น เฉลี่ยเดือนละ 4,613 บาท

6) การพัฒนาแหล่งน้ำ และระบบกระจายน้ำ เพื่อทำให้เกิดความมั่นคง ยั่งยืนในการทำการเกษตร ในปี 2560 มีพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น 0.777 ล้านไร่ เพิ่มความจุเก็บกักน้ำ 439.23 ล้านลูกบาศก์เมตร เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 2,750 บาทต่อไร่ต่อปี

7) การยึดคืนที่ดิน ส.ป.ก. ที่ผิดกฎหมาย นำมาจัดที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรตามนโยบายรัฐบาล โดยดำเนินการระยะแรก ในปี 2560 จำนวน 30,000 ไร่ แล้วเสร็จ 9,583 ไร่ ใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว กาญจนบุรี ชลบุรี สุราษฎร์ธานี และนครราชสีมา มีเกษตรกรผู้ไร้ที่ดินทำกินได้รับการขออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินในรูปแบบสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์) แล้ว 1,040 ราย ผ่านการจัดตั้งสหกรณ์ 10 สหกรณ์ และมีพื้นที่ที่อยู่ระหว่างดำเนินการ 21,147 ไร่ นอกนั้นอยู่ระหว่างดำเนินการตรวจสอบ

2.3 งานตามภารกิจพื้นฐาน

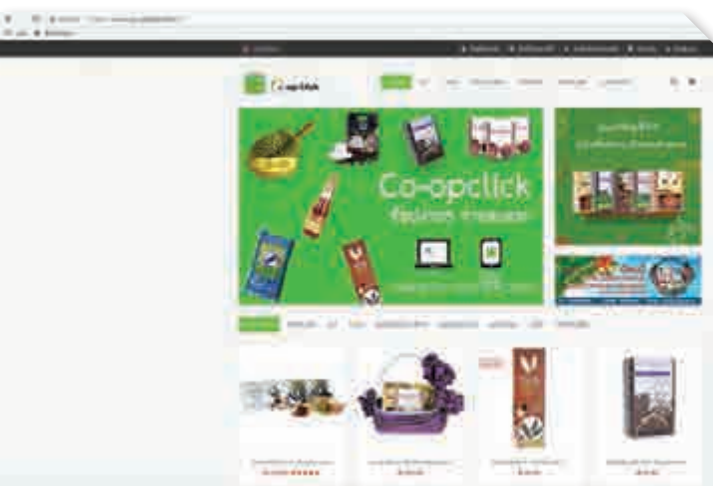
มุ่งเน้นการดำเนินงานตามภารกิจ กฎหมาย ที่ตอบสนองโครงการตามพระราชดำริต่าง ๆ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตร และการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ประกอบด้วย

1) การสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปัจจัยการผลิต พัฒนาศูนย์ศึกษา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และพัฒนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แหล่งให้ความรู้ ถ่ายทอดความรู้ด้านปศุสัตว์ ส่งเสริมและสนับสนุนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ส่งเสริมประมงโรงเรียน รวมทั้งการให้บริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ การเผยแพร่พระอัจฉริยภาพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ด้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงและถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญา จัดตั้งศูนย์ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรกรรมยั่งยืน การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง การส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทย

2) การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร เพื่อรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นฟาร์มต้นแบบในการนำก๊าซชีวภาพมาเป็นพลังงานทดแทน 40 ฟาร์ม ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำและปล่อยลงในแหล่งน้ำธรรมชาติ 1,536.22 ล้านตัว การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร การปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรดิน การปรับปรุงคุณภาพดิน การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน การรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและลดโลกร้อน การส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร

3) การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตร ของเกษตรกรในทุกด้าน ทั้งข้าว พืช ประมง ปศุสัตว์ ให้มีกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และมีความรู้เกี่ยวกับแนวทางการดำเนิน

ธุรกิจในรูปแบบการจำหน่ายในระบบออนไลน์ เช่น www.co-opclick.com และ www.ortorkor.com เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า สร้างเครือข่ายด้านการตลาด และขยายสู่ตลาดในระดับสูงขึ้น ตลอดจนการสนับสนุนงานวิจัย และนวัตกรรมด้านการเกษตร เช่น การวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิต และคุณภาพของผลิตผลเกษตร การวิจัยด้านข้าว การวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนบนพื้นที่สูง การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรต้นแบบ การศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้าน

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและสัตว์น้ำชายฝั่ง การวิจัยด้านประมง การวิจัยด้านปศุสัตว์ การวิจัยพัฒนาที่ดินและเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อเพิ่มผลผลิต และการผลักดันนวัตกรรมจากผลงานวิจัยด้านการเกษตรสู่การใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด รวมทั้งการเจรจาส่งออกและเจรจาเปิดตลาดต่างประเทศ ได้แก่ การเจรจาการเปิดตลาดไก่สดไทยส่งออกไปสาธารณรัฐเกาหลี การเจรจาเปิดตลาดไข่ไก่ไปฮ่องกง สิงคโปร์ และสาธารณรัฐ

เกาหลี การส่งออกสินค้าประมงไปยังสหพันธรัฐรัสเซีย และสหรัฐเม็กซิโก สำหรับสหรัฐเม็กซิโกเจรจาส่งออกกุ้งแช่เย็น/แช่แข็ง และอยู่ระหว่างการเจรจาการปรับแก้ไขใบรับรองฯ สินค้ากุ้งต้มและกุ้งปรุงแต่ง โดยจัดส่งตัวอย่างใบรับรองสุขอนามัยของสินค้าต่าง ๆ ตามที่สำนักงานแห่งชาติด้านสุขอนามัยความปลอดภัย และคุณภาพของการเกษตรและอาหารของสหรัฐเม็กซิโก (SENASICA) ร้องขอ

4) การให้ความช่วยเหลือเกษตรกร อาทิ การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน แก้ไขปัญหาหนี้สินที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย 2,091 ราย เป็นเงิน 736,059,250 บาท การแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรด้วยการจำหน่ายหนี้เป็นสูญของกองทุนหรือเงินทุนในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จาก 12 แหล่งเงิน ดำเนินการจำหน่ายหนี้เป็นสูญตามขั้นตอนแล้ว 11,822 รายต่อแห่ง วงเงิน 1,095 ล้านบาท ขาดเชยดอกเบี้ยแทนสมาชิกให้แก่สถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ประสบภัยแล้ง 143,406 ราย ในสถาบันเกษตรกร 546 แห่ง วงเงิน 137.22 ล้านบาท การส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคงแก่ครอบครัว โดยการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตพืช ประมง ปศุสัตว์ พัฒนาศักยภาพการผลิตและแปรรูปยางพาราของสหกรณ์ ฟันฟุนาร้างเพื่อการผลิตข้าว ส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เป็นต้น การสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร โดยส่งเสริมสนับสนุนขีดความสามารถของเกษตรกร/ผู้ประกอบการ/วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เข้มแข็ง สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสินค้าเกษตรและวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยววิถีเกษตร

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ส่วนแผนงานและงบประมาณ
กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
โทร. 0 2940 6983

3. การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีภารกิจในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยการศึกษาวิเคราะห์ และเสนอแนะกรอบนโยบายในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์แห่งชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2558 - 2564) นโยบายสำคัญของรัฐบาล มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี และนโยบายแนวทางการปฏิบัติงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ใช้เป็นแนวทางในการเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี และวิเคราะห์ กลั่นกรองข้อเสนอของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ เสนอผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ความเห็นชอบก่อนส่งสำนักงานงบประมาณ นอกจากนี้ ยังได้จัดทำรายละเอียดงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อประกอบการชี้แจงฝ่ายสภานิติบัญญัติในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ในวาระที่ 1 – 3 และจัดทำงบประมาณโดยสังเขปของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเผยแพร่สำหรับส่วนราชการหรือประชาชนผู้สนใจทั่วไป โดยการจัดทำงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีส่วนราชการรัฐวิสาหกิจและกองทุนในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รวม 25 หน่วยงาน ได้รับจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 103,586.6227 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก ปี 2560 จำนวน 4,881.1376 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.95 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในปี 2560 จำนวน 98,705.4851 ล้านบาท รายละเอียด ดังนี้

3.1 งานตามกลุ่มงบประมาณรายจ่ายกระทรวง / หน่วยงาน (Function)

วงเงิน 17,422.3205 ล้านบาท ประกอบด้วย **งานพื้นฐาน** วงเงิน 14,629.8019 ล้านบาท แบ่งเป็น 1) การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและระบบสหกรณ์ 2,731.9362 ล้านบาท อาทิ การพัฒนาสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร การบริหารจัดการด้านการเงินการบัญชีให้มีคุณภาพการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรและพัฒนาศักยภาพเกษตรกร 2) การพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร 2,261.5620 ล้านบาท อาทิ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตรายสินค้าการดำเนินงานด้านความปลอดภัยสินค้าเกษตรและอาหาร 3) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิต 7,490.1540 ล้านบาท อาทิ การจัดที่ดินทำกินและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินในเขต ส.ป.ก. การฟื้นฟูและปรับปรุงคุณภาพดิน การจัดการงานชลประทาน การปฏิบัติการฝนหลวง 4) การบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์ 2,146.1497 ล้านบาท อาทิ การอำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านเกษตร การชดเชยการชำระหนี้ **งานยุทธศาสตร์** วงเงิน 2,792.5186 ล้านบาท ได้แก่ การส่งเสริมการดำเนินงานตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อาทิ การส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การดำเนินงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง การส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทย

3.2 งานตามกลุ่มงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ (Agenda)

วงเงิน 53,234.3502 ล้านบาท ประกอบด้วย 1) แผนงานขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 218.5358 ล้านบาท 2) แผนงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ 15.8400 ล้านบาท 3) แผนงานการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 13.4196 ล้านบาท 4) แผนงานพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ: 80.4192 ล้านบาท 5) แผนงานพัฒนาด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ 40.7180 ล้านบาท 6) แผนงานพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล 197.5685 ล้านบาท 7) แผนงานการวิจัยและนวัตกรรม 995.6549 ล้านบาท 8) แผนงานสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวและบริการ 7.7195 ล้านบาท 9) แผนงานพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร 8,853.5661 ล้านบาท 10) แผนงานพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและชุมชนเข้มแข็ง 1,791.8891 ล้านบาท 11) แผนงานจัดการปัญหาที่ดินทำกิน 65.4232 ล้านบาท 12) แผนงานการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม 74.5030 ล้านบาท 13) แผนงานพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 10.6055 ล้านบาท 14) แผนงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 40,868.4878 ล้านบาท

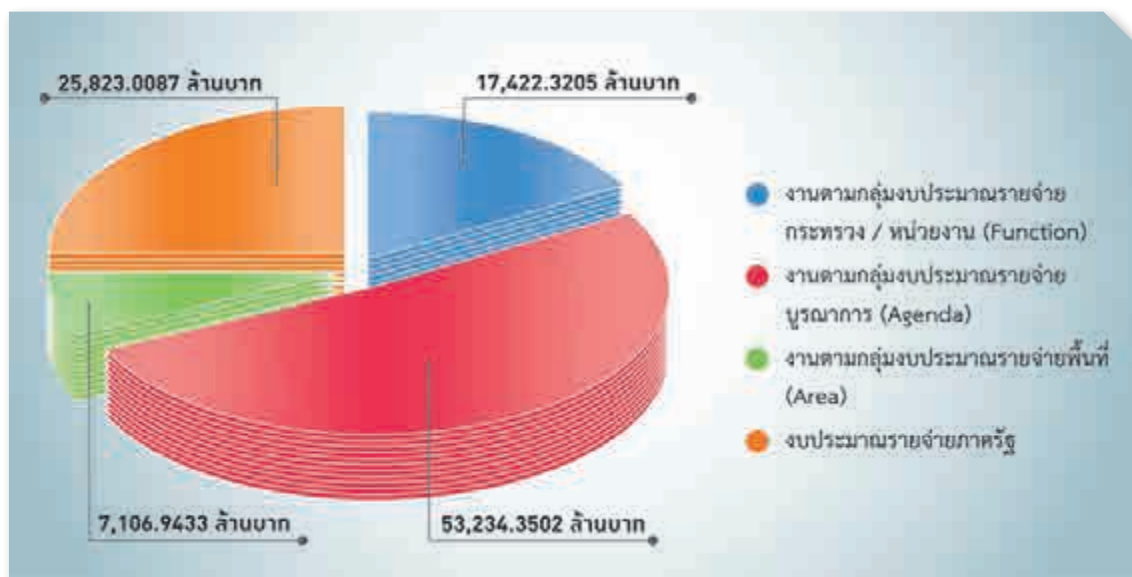

3.3 งานตามกลุ่มงบประมาณรายจ่ายพื้นที่ (Area)

วงเงิน 7,106.9433 ล้านบาท ประกอบด้วย 1) ภาคเหนือ 707.5674 ล้านบาท อาทิ พัฒนาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรแปลงใหญ่ 2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3,672.5863 ล้านบาท อาทิ จัดหาน้ำและระบบกระจายน้ำสนับสนุนข้าวหอมมะลิมาตรฐาน/ข้าวอินทรีย์ส่งเสริมเกษตรกรแปลงใหญ่ไม่ดอกล้มประดับ 3) ภาคกลาง 592.1765 ล้านบาท อาทิ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการผลิตด้วยการพัฒนาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำ การพัฒนาเกษตรปลอดภัย 4) ภาคตะวันออก 575.8900 ล้านบาท จัดหาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทาน (ตลาดผลไม้เมืองร้อน) พัฒนาคุณภาพผลไม้ให้ได้มาตรฐานและแปรรูปสินค้าเกษตรภาคตะวันออก 5) ภาคใต้ 1,465.5741 ล้านบาท อาทิ พัฒนาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำ สนับสนุนการผลิตยางพารา ปาล์มน้ำมัน พืชผลที่เป็นเอกลักษณ์ สนับสนุนเกษตรกรแปรรูปไม้ผล และบรรเทาอุทกภัย 6) ภาคใต้ชายแดน 93.1490 ล้านบาท อาทิ พัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรสนับสนุนแปลงใหญ่

3.4 งบประมาณรายจ่ายภาครัฐ จำนวน 25,823.0087 ล้านบาท

การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561
จำแนกตามกลุ่มงบประมาณ

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนแผนงานและงบประมาณ
กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
โทร. 0 2940 6983

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2564 และการขับเคลื่อนปี 2560

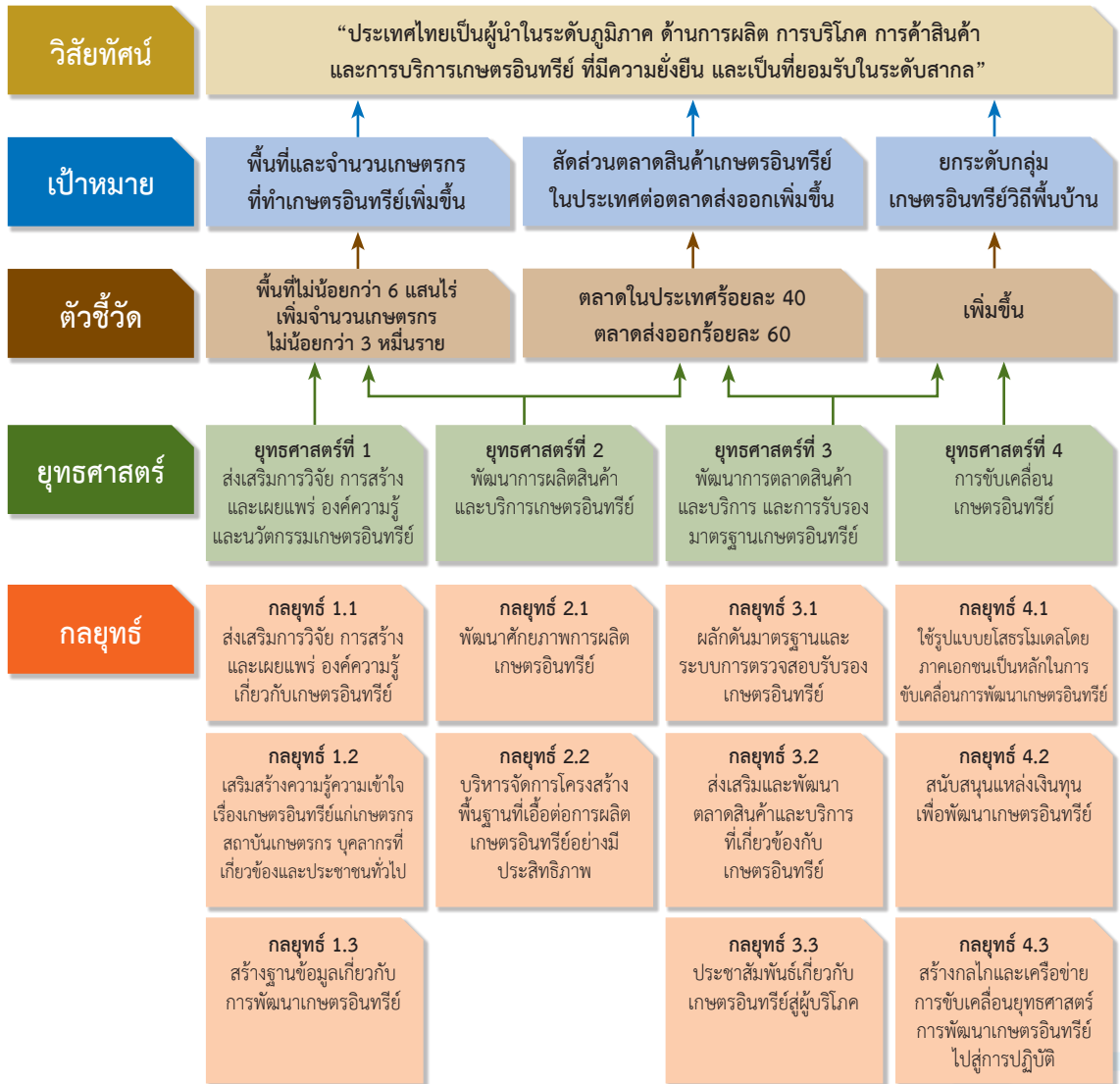
เกษตรอินทรีย์เป็นหนึ่งในทางเลือกที่มีศักยภาพในการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน สร้างความมั่นคงด้านอาหารและส่งผลต่อความปลอดภัยต่อสุขภาพ รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐบาลได้เห็นความสำคัญและผลักดันเรื่องนี้ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายให้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยต่อเนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2551 - 2554

การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 มีกรอบทิศทางการพัฒนาที่สำคัญ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ในการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เรื่อง ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ยุกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ รวมถึงยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ 20 ปี เกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร และการบริหารจัดการทรัพยากร การเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคการศึกษา ใน ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง ก่อนนำเสนอคณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบยุทธศาสตร์ฯ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559 และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2560 โดยกระบวนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ได้มีการจัดตั้งกลไกการขับเคลื่อนทั้งระดับชาติ ระดับภาค และระดับจังหวัด ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคการศึกษา เกษตรกรและผู้บริโภค เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายภายในปี 2564

การมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า 600,000 ไร่ เพิ่มจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า 30,000 ราย เพิ่มสัดส่วนตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศต่อตลาดส่งออกให้มีสัดส่วนตลาดในประเทศร้อยละ 40 ต่อตลาดส่งออกร้อยละ 60 รวมทั้งยกระดับกลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านเพิ่มขึ้น เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นผู้นำในระดับภูมิภาคด้านการผลิต การบริโภค การค้าสินค้า และการบริการเกษตรอินทรีย์” ที่มีความยั่งยืน และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล”

แผนผังยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564

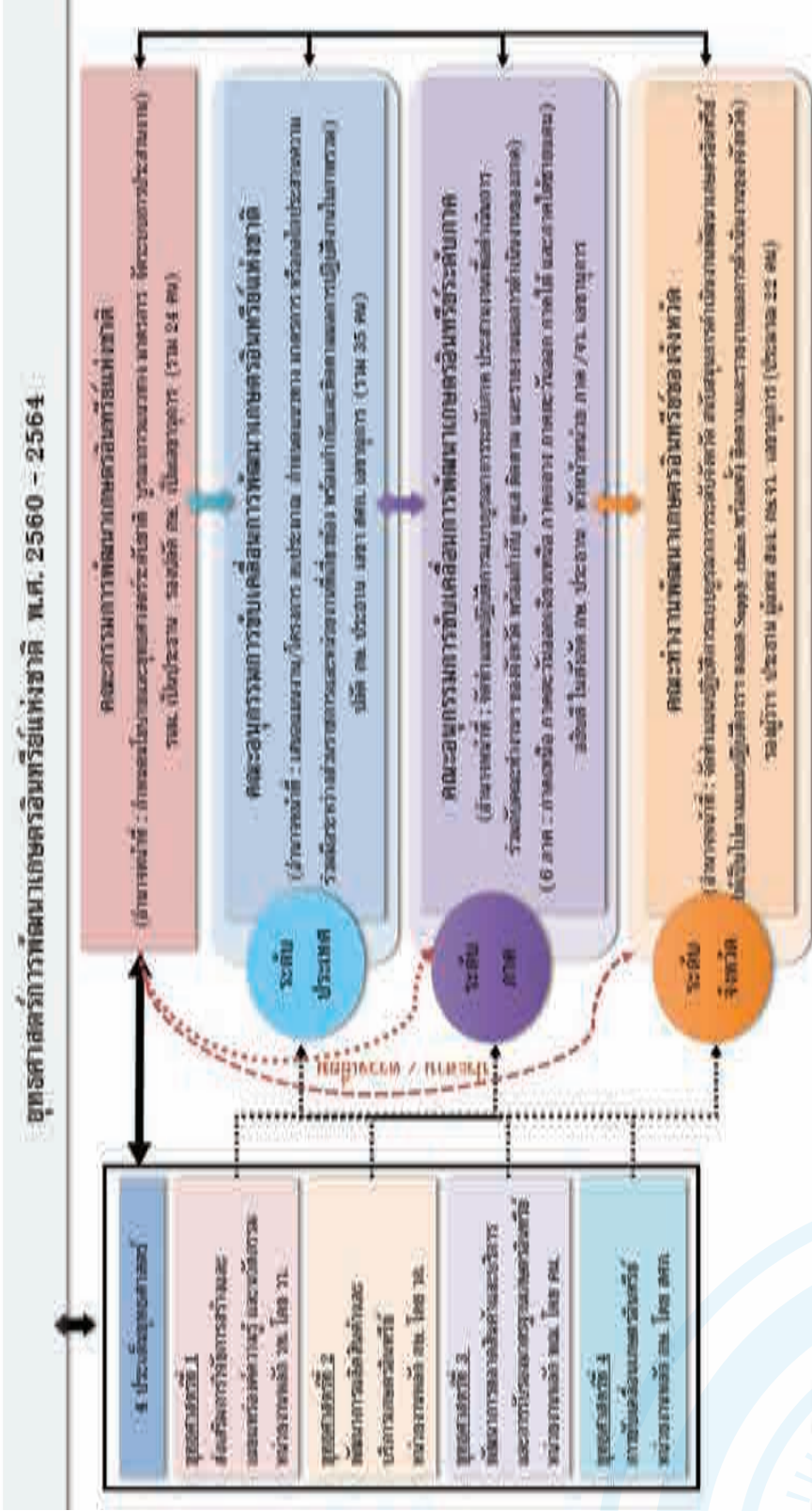

สำหรับกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ซึ่งดำเนินการในลักษณะบูรณาการ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการคลัง สำนักนายกรัฐมนตรี สภาเกษตรกรแห่งชาติ สถาบันเกษตรกร ภาคีเครือข่ายเกษตรอินทรีย์และภาคเอกชน ในรูปแบบคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ทั้งระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับจังหวัด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564

กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ

อัครชัย วท. : กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว. : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กช. : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 วท. : กรมวิชาการเกษตร พล. : กระทรวงพาณิชย์ คน. : กรมการภายใน
 สศก. : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2560 ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการวิจัย การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ ดำเนินการวิจัยการผลิต / การตลาดสินค้าข้าวอินทรีย์ วิจัยและพัฒนา รูปแบบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สร้างความเข้าใจด้านการผลิตพืชอินทรีย์ เผยแพร่ความรู้เกษตรอินทรีย์ จัดทำโครงการประกวด Thailand Organic Innovation Award (TOIA) และจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านปศุสัตว์อินทรีย์ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ / การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ส่งเสริมการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ และอบรมเจ้าหน้าที่และผู้ตรวจประเมิน รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูล โดยพัฒนาฐานข้อมูลตรวจรับรองพืชอินทรีย์ และจัดทำแผนที่เกษตรอินทรีย์ (Organic Mapping)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการผลิตสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์ ดำเนินการพัฒนา ศักยภาพการผลิต โดยพัฒนาและส่งเสริมชุมชนต้นแบบผลิตข้าวอินทรีย์ สนับสนุนปัจจัยการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ / ประมงอินทรีย์ / หม่อนอินทรีย์ ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในแปลงใหญ่ ส่วนการจัดการโครงสร้างพื้นฐาน มีการจัดตั้งต้นแบบโรงผลิตปุ๋ยหมักแบบเติมอากาศ ติดตั้งเครื่องซีลสุญญากาศข้าว พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นจุดเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ในพื้นที่

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาการตลาดสินค้าและบริการ และการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ดำเนินการด้านมาตรฐานและการตรวจรับรอง เกี่ยวกับการตรวจรับรองมาตรฐานข้าวอินทรีย์ พืชอินทรีย์ ปศุสัตว์อินทรีย์ ประมงอินทรีย์ ในด้านส่งเสริมและพัฒนาช่องทางการตลาด ดำเนินการเชื่อมโยงตลาดข้าวและเครือข่ายเกษตรกรรายย่อยพบผู้ประกอบการธุรกิจสินค้าเกษตรอินทรีย์ พัฒนาระบบสินค้าเกษตรอินทรีย์ / เชื่อมโยงตลาดสีเขียว รวมทั้งจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมภาพลักษณ์สินค้าเกษตรอินทรีย์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ระดับภาค คณะทำงานพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของจังหวัด และคณะทำงาน ศึกษาแนวทางการจัดตั้งสถาบันพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดตั้งสถาบัน การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ สำหรับเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ในอนาคต และขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์แบบบูรณาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2560 ในพื้นที่ จังหวัดศรีสะเกษ มหาสารคาม และพัทลุง รวมทั้งจัดทำพิกัดศุลกากรสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยจัดทำ รหัสสถิติเพื่อจำแนกการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ 5 ชนิด คือ ชา มะพร้าวอ่อน กะทิ มังคุด และทุเรียน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในยุทธศาสตร์ที่ 4 การขับเคลื่อน เกษตรอินทรีย์ โดยได้ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ รวมทั้ง มีการดำเนินการกิจกรรมที่สำคัญต่างๆ ดังนี้

1. จัดอบรมสัมมนา “การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์แห่งชาติ และให้ความรู้เกษตรกรอินทรีย์แก่บุคลากรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์” เพื่อให้บุคลากรทราบถึงแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีองค์ความรู้เพื่อทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำ และส่งเสริมการผลิตเกษตรกรอินทรีย์แก่เกษตรกรในระดับพื้นที่ (Training for trainers) ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ สัตว์น้ำ และการเตรียมปัจจัยการผลิต ตลอดจนความรู้ด้านการตรวจประเมินการรับรองมาตรฐาน ใน 6 ภูมิภาค จำนวน 4 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมด 856 คน

2. จัดสัมมนา “การเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเชื่อมโยงผู้ประกอบการธุรกิจสินค้าเกษตรอินทรีย์” เพื่อเพิ่มช่องทางด้านธุรกิจสินค้าอินทรีย์ และสร้างความเชื่อมั่นในการผลิตเกษตรกรอินทรีย์แก่ทายาทเกษตรกรรุ่นใหม่ในการสืบทอดการผลิต แปรรูป และการตลาดสินค้าอินทรีย์ ดำเนินการใน 4 ภูมิภาค มีเกษตรกรที่ผลิตสินค้าอินทรีย์เข้าร่วม จำนวน 800 คน และผู้ประกอบการ อาทิ บริษัท เซ็นทรัลฟู๊ดส์ รีเทล จำกัด (Top Supermarket) บริษัท เอก-ชัย ดิสทริบิวชั่นซิสเต็ม จำกัด (Tesco Lotus) บริษัท ออร์แกนิกแอนด์คอมมูนิตี้ จำกัด ฯลฯ

3. จัดทำพิกัดศุลกากรสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง ดำเนินการจัดทำรหัสสถิติเพื่อจำแนกการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ 5 ชนิด คือ ชา มะพร้าวอ่อน กะทิ มังคุด และทุเรียน

4. ศึกษาการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์กับข้าวหอมมะลิทั่วไป ในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ข้าวหอมมะลิอินทรีย์มีต้นทุนการผลิตทั้งหมดไร่ละ 4,755.38 บาท มีปริมาณผลผลิตไร่ละ 441.90 กิโลกรัม เกษตรกรจำหน่ายได้ (ข้าวเปลือกแห้ง) ราคา กิโลกรัมละ 13.50 บาท ทำให้มีผลตอบแทนไร่ละ 5,965 บาท ส่วนข้าวหอมมะลิทั่วไป มีต้นทุนการผลิตไร่ละ 4,971.73 บาท ผลผลิตไร่ละ 546.10 กิโลกรัม จำหน่ายได้ (ข้าวเปลือกแห้ง) ในราคา กิโลกรัมละ 9.43 บาท มีผลตอบแทนไร่ละ 5,149.76 บาท จะเห็นได้ว่าการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าและผลตอบแทนต่อไร่ที่สูงกว่าการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ทั่วไป

5. ถอดบทเรียนของเกษตรกรและผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ ในด้านการผลิตสินค้าอินทรีย์ และผู้ที่เปลี่ยนบทบาทจากผู้ผลิตเป็นผู้ค้าสินค้าอินทรีย์ เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับผู้สนใจทำเกษตรอินทรีย์ ได้ศึกษา ประยุกต์ใช้ในการผลิต และสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เริ่มต้นทำการเกษตรอินทรีย์ ได้มีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการให้ไปสู่ความสำเร็จ โดยได้จัดทำเอกสารเผยแพร่โดยแจกจ่ายให้กับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) 882 แห่ง ทั่วประเทศ เกษตรกร ผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ และผู้สนใจเรื่องเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งเผยแพร่ในเวปไซต์ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนนโยบายและแผนพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร
กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
โทร. 0 2579 2816

5. การบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning) ระดับจังหวัด

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) มีภารกิจในการศึกษาและวิเคราะห์การวางแผนการผลิตทางการเกษตรแหล่งการเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์ให้สอดคล้องกับสภาพดินฟ้าอากาศ แหล่งน้ำ ประเภทของเกษตรกรรม รายได้หลักของเกษตรกร และความต้องการของตลาดในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น เพื่อดำเนินการในเรื่องดังกล่าวให้เกิดผลเป็นรูปธรรม สศก. จึงได้จัดทำโครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญระดับจังหวัด โดยใช้ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และเป็นทางเลือกประกอบการตัดสินใจของเกษตรกรในการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม

มีการนำข้อมูลจากแผนที่ Agri-Map ซึ่งจำแนกพื้นที่ที่ความเหมาะสมเป็น 4 ระดับ คือ เหมาะสมมาก (S1) ปานกลาง (S2) น้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความเหมาะสมทางด้านกายภาพ ควบคู่ไปกับศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมทางด้านเศรษฐกิจในการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญแต่ละจังหวัด เพื่อนำเสนอหลักการคิดในการบริหารจัดการพื้นที่ เน้นการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ในแต่ละจังหวัด

สำหรับกระบวนการศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต-ผลตอบแทน อุปสงค์ - อุปทาน และวิถีการตลาด ซึ่งพิจารณาจากสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูงที่สุดของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Province Product: GPP) ในปี 2558 จำนวน 4 ชนิดสินค้า เปรียบเทียบกันระหว่างการผลิตในพื้นที่เหมาะสม (S1, S2) กับพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3, N) เพื่อนำมาวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ที่เสนอทางเลือกในการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว เพื่อลดผลผลิตข้าวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยปรับเปลี่ยนเป็นสินค้าทางเลือกอื่นที่มีความเหมาะสมทั้งในด้านกายภาพและด้านเศรษฐกิจ และนำผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ เสนอในการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อรับฟังความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด เกษตรและสหกรณ์จังหวัด ผู้นำเกษตรกร และผู้แทนจากศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อปรับปรุงผลการวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในพื้นที่ให้มากที่สุด

ในปี 2560 ได้ดำเนินการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต - ผลตอบแทน อุปสงค์ - อุปทาน และวิถีการตลาด รวมทั้งสิ้น 48 จังหวัด และจัดประชุมการสนทนากลุ่ม นำร่องในพื้นที่ 6 จังหวัด โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายปีสินค้าเกษตรที่สำคัญและสินค้าเกษตรทางเลือก ดังนี้

จังหวัดพิษณุโลก (ภาคเหนือ) เสนอให้ปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวไม่เหมาะสมที่มีอยู่จำนวนมากในอำเภอนครไทย บางระกำ ชาติตระการ พรหมพิราม และวังทอง ไปเป็นพืชทางเลือกอื่น เช่น อ้อยโรงงาน ที่ให้ผลตอบแทนคุ้มค่ากว่าปลูกข้าว และมีโรงงานในพื้นที่ภาคเหนือรองรับผลผลิตมากถึง 9 โรง มะม่วงน้ำดอกไม้ส่งออก ซึ่งตลาดในแถบเอเชีย เช่น ประเทศญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ มาเลเซีย ตลาดยุโรป ยังมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง กลัวย่น้ำว่า เป็นสินค้าที่สร้างชื่อของจังหวัด มีโรงงานแปรรูปและกลุ่มที่ผลิตเข้มข้น

จังหวัดชัยภูมิ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) สินค้าทางเลือกที่ทดแทนการปลูกข้าวในพื้นที่ไม่เหมาะสม เช่น ส้มโอ เน้นการผลิตคุณภาพเพื่อการส่งออกของเกษตรกรในอำเภอบ้านแท่น ที่มีราคาจำหน่ายอยู่ที่กิโลกรัมละ 40 - 45 บาท กลัวย่น้ำ เน้นคุณภาพเพื่อการส่งออก โดยแหล่งผลิตที่สำคัญ คือ ตำบลถ้ำวัวแดง อำเภอหนองบัวแดง โดยตลาดส่งออกที่สำคัญ เช่น ประเทศเวียดนาม และจีน เป็นต้น

จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ภาคใต้) การผลิตยางพาราทั้งในพื้นที่เหมาะสมและพื้นที่ไม่เหมาะสม ให้ผลตอบแทนสุทธิต่ำกว่าเมื่อเทียบกับผลตอบแทนสุทธิการผลิตปาล์มน้ำมัน ทูเรียน และมะพร้าว ทั้งในพื้นที่เหมาะสมและพื้นที่ไม่เหมาะสม เสนอให้มีการปรับเปลี่ยนการผลิตยางพาราไปเป็นปาล์มน้ำมัน ทูเรียน และมะพร้าว เสนอกิจกรรมเสริมในกรณีไม่ปรับเปลี่ยนการผลิตยางพารา โดยปลูกพืชร่วมยางและพืชแซมยาง เช่น ผักเหลียง สละ ไม้ตัดดอก กลัวย่น้ำหอมทอง สมุนไพร โดยมีตลาดในพื้นที่ ตลาดในกรุงเทพฯ และตลาดในแถบจังหวัดภาคกลาง

จังหวัดสงขลา (ภาคใต้ชายแดน) เสนอแนวทางการบริหารจัดการทางเลือกกิจกรรมการเพาะปลูกยางพาราในพื้นที่ไม่เหมาะสม ภายใต้สถานการณ์ยางพาราราคาตกต่ำ เกษตรกรควรหันมาพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น ลดความเสี่ยงจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว โดยหันมาปลูกพืชแซม พืชร่วม หรืออาชีพเสริมรายได้ ในสวนยาง พร้อมทั้งน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

จังหวัดชัยนาท (ภาคกลาง) เสนอทางเลือกในการปรับเปลี่ยนการปลูกข้าวในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมเป็นกิจกรรมทางเลือกอื่น ได้แก่ การปลูกหญ้าเนเปียร์ เป็นพืชอาหารสัตว์ที่เกษตรกรสามารถปลูกไว้ใช้เลี้ยงปศุสัตว์ของตนเองและจำหน่ายให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงปศุสัตว์รายอื่นในพื้นที่ซึ่งมีความต้องการจำนวนมาก รวมทั้งการเลี้ยงปศุสัตว์ เช่น แพะ และแมโคเนื้อพันธุ์ผสม ซึ่งมีช่องทางการตลาดและความต้องการสูง โดยเฉพาะตลาดในประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้แนะนำให้เกษตรกรหันไปทำการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อลดความเสี่ยง จากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว

จังหวัดจันทบุรี (ภาคตะวันออก) สินค้าเกษตรสำคัญ

ได้แก่ ยางพารา และไม้ผล อาทิ ลำไย ทุเรียน มังคุด และเงาะ ซึ่งเป็นสินค้าที่สร้างรายได้จำนวนมากให้กับจังหวัด โดยสินค้าทั้ง 5 ชนิดไม่มีปัญหาในการบริหารจัดการภายในจังหวัด แต่เมื่อพิจารณาภาพรวมระดับประเทศ สินค้ายางพาราที่มีปัญหาราคาตกต่ำ จึงเสนอให้เกษตรกรปลูกพืชแซมยางหรือปลูกพืชร่วมยาง เพื่อเพิ่มรายได้และทำให้เกษตรกรมีรายได้ตลอดทั้งปี เช่น พืชผัก พืชสมุนไพร (เร่วหอม กระวาน ไม้ตัดใบ) โดยมีตลาดในพื้นที่และตลาดในกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาดังกล่าว หน่วยงานในระดับจังหวัดสามารถนำไปเป็นคู่มือในการจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและตรงกับความต้องการของคนในระดับพื้นที่มากที่สุด ซึ่งประโยชน์ที่ภาคเกษตรจะได้รับในระดับนโยบาย สามารถนำข้อมูลด้านเศรษฐกิจสินค้าเกษตร ได้แก่ ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทน ไปจัดทำเป็นชั้นข้อมูลในแผนที่ Agri-Map เพื่อประกอบการวางแผนบริหารภาคเกษตร และเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มาตรการ และแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมที่เฉพาะเจาะจงเป็นรายจังหวัด ระดับพื้นที่/เกษตรกร สามารถนำไปประกอบวางแผนการผลิตได้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดกับแหล่งรับซื้อผลผลิต (แหล่ง Demand) เช่น โรงงานน้ำตาล ลานมัน โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ตลาดกลาง

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ส่วนแผนพัฒนาการเกษตรพื้นที่เศรษฐกิจเฉพาะ
กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
โทร. 0 2940 6984

6. การจัดทำและขับเคลื่อนแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 - 2564

สืบเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ (กบส.) ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) และเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2560 ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) โดยมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน รวมถึงบูรณาการขับเคลื่อน เพื่อให้การแปลงแผนยุทธศาสตร์ฯ ไปสู่การปฏิบัติสำเร็จผลต่อไป

แผนยุทธศาสตร์ฯ มีวิสัยทัศน์คือ “ยกระดับระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย สนับสนุนการเป็นศูนย์กลางทางการค้า การบริการการลงทุนในภูมิภาคอาเซียน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน” โดยประกอบด้วย 3 ประเด็นยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาเพิ่มมูลค่าระบบห่วงโซ่อุปทาน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโลจิสติกส์ ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าภาพหลักในยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาเพิ่มมูลค่าระบบห่วงโซ่อุปทาน กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ภาคเกษตรกรรมให้ได้มาตรฐาน

6.1 การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ.2560 – 2564

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมายให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในฐานะฝ่ายเลขานุการ คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร พิจารณาจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 - 2564 ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ภาคการเกษตร ของประเทศ ในระยะ 5 ปี รวมถึงใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนงาน / โครงการ เพื่อขับเคลื่อน การพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตรของประเทศให้สำเร็จเป็นรูปธรรม ซึ่งได้ดำเนินการ จัดทำแผนแม่บท ฯ โดยกำหนดประเด็นและแนวทางการพัฒนาในกรอบกว้าง ครอบคลุมบริบท การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ และมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของกลไกที่เกี่ยวข้อง สัมมนาระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจาก ภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ สถาบันเกษตรกร ภาคเอกชน และสมาพันธ์ / สมาคมด้านโลจิสติกส์

วัตถุประสงค์ของแผนแม่บทฯ มี 3 ประการ ได้แก่ (1) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ระบบโลจิสติกส์ตลอดโซ่อุปทาน (2) ส่งเสริม ให้สถาบันเกษตรกรเป็นกลไกหลักเชื่อมโยงกับ ผู้ประกอบการตลอดโซ่อุปทาน และ (3) เพิ่ม ขีดความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มทาง เศรษฐกิจการเกษตรในโซ่อุปทานให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการ โดยกำหนด แนวทางการดำเนินงาน 3 แนวทาง ประกอบด้วย แนวทางที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถในการ แข่งขันด้านโลจิสติกส์การเกษตรตลอดโซ่อุปทาน แนวทางที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ การอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์ภาค การเกษตร และ แนวทางที่ 3 การพัฒนาปัจจัย สนับสนุนด้านโลจิสติกส์การเกษตร

6.2 การขับเคลื่อนแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ร่วมบูรณาการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้รวบรวมแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ปี 2560 - 2564 จากหน่วยงานต่าง ๆ รวม 17 หน่วยงาน ที่มีแผนปฏิบัติงาน ได้แก่ กระทรวงคมนาคม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมการข้าว กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมหม่อนไหม กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การสะพานปลา และการยางแห่งประเทศไทย จำนวน 90 โครงการ วงเงินรวม 41,741.31 ล้านบาท (แยกเป็น ปี 2560 จำนวน 2,640.37 ล้านบาท ปี 2561 จำนวน 3,654.20 ล้านบาท ปี 2562 จำนวน 10,896.14 ล้านบาท ปี 2563 จำนวน 13,700.89 ล้านบาท และปี 2564 จำนวน 10,849.71 ล้านบาท)

ในปี 2560 มีการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ รวม 44 โครงการ วงเงิน 2,603.80 ล้านบาท ได้แก่ การสร้างความเป็นมืออาชีพในการบริหารจัดการโลจิสติกส์การเกษตร การเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์การเกษตร การสร้างและพัฒนาโซ่อุปทานสินค้าเกษตร การพัฒนาด้านสินค้าเกษตรและระบบอำนวยความสะดวกทางการค้า (National Single Window: NSW) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การเกษตร การวิจัยพัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านโลจิสติกส์การเกษตร และการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบเพื่อเอื้อต่อการบริหารจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตร

6.3 การประเมินตัวชี้วัดประสิทธิภาพโลจิสติกส์สินค้าเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งร่วมขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ โดยได้ดำเนินการด้านการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านโลจิสติกส์การเกษตร ในปี 2560 จัดทำโครงการประเมินตัวชี้วัดประสิทธิภาพโลจิสติกส์สินค้าเกษตรที่สำคัญ 5 ชนิด ในแหล่งผลิตหลักของประเทศ รวมถึงพื้นที่แปลงใหญ่ประชารัฐที่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ ประกอบด้วย 1) กุ้งขาวแวนนาไม จังหวัดจันทบุรีและตราด 2) ปลานิล จังหวัดเชียงราย 3) ข้าวหอมมะลิ จังหวัดอุดรธานี 4) พืชผัก จังหวัดกำแพงเพชร และ 5) ถั่วลิสง 19 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ ตาก พิจิตร สุโขทัย กำแพงเพชร นครสวรรค์ เพชรบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ปทุมธานี จันทบุรี ระยอง ตราด อุดรธานี หนองคาย สุราษฎร์ธานี สงขลา และตรัง โดยวิเคราะห์ 9 กิจกรรมโลจิสติกส์ ประกอบด้วย 1) การให้บริการลูกค้า 2) การจัดซื้อปัจจัยการผลิตหรือวัตถุดิบ 3) การสื่อสารด้านโลจิสติกส์โดยเฉพาะ การลงทุนด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง 4) การขนส่งปัจจัยการผลิตและผลผลิตเกษตร 5) การบริหารจัดการสถานที่จัดเก็บปัจจัยการผลิตหรือผลผลิต เช่น ยุ้งฉาง ซิโล โกดัง คลังสินค้า ห้องเย็น 6) การคาดการณ์ ความต้องการผลผลิตเกษตรของลูกค้า 7) การบริหารจัดการปัจจัยการผลิตและผลผลิตเกษตรในสถานที่จัดเก็บ 8) การจัดการเครื่องมือเครื่องใช้ การเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตร และการบรรจุหีบห่อ และ 9) การตรวจสอบย้อนกลับ การถูกตีกลับ

ของผลผลิตเกษตร ครอบคลุม 3 มิติ ได้แก่ มิติต้นทุน มิติเวลา และมิติความน่าเชื่อถือ การประเมินประสิทธิภาพโลจิสติกส์ในกลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ตัวชี้วัดประสิทธิภาพโลจิสติกส์นำไปใช้ประโยชน์ สำหรับเป็นค่าเปรียบเทียบ (Benchmarking) ให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ในพื้นที่อื่นๆ ในการปรับปรุงประสิทธิภาพโลจิสติกส์ให้ได้ดีกว่าหรือเท่ากับกลุ่มที่มีแนวปฏิบัติที่ดีต่อไป

กุ่มขาวแวนนาโ ผลการวิเคราะห์ พบว่า **มิติต้นทุน** เกษตรกรมีต้นทุนการขนส่งปัจจัย การผลิต และผลผลิตต่อยอดขาย ร้อยละ 1.64 ต้นทุนการเก็บรักษาปัจจัยการผลิตและผลผลิตต่อยอดขาย เช่น ค่าเสื่อมราคาโซโล โกดัง ค่าเสียโอกาสจากการจัดเก็บ ร้อยละ 0.39 ต้นทุนการบริหารจัดการต่อยอดขาย เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่าเอกสารและวัสดุที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 0.67 ต้นทุนการจับกึ่งต่อยอดขาย ร้อยละ 2.14 ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนโลจิสติกส์รวมต่อยอดขาย คิดเป็น ร้อยละ 4.8 ในขณะที่สถาบันเกษตรกร มีต้นทุนการขนส่งปัจจัยการผลิตและผลผลิตต่อยอดขาย ร้อยละ 1.30 ต้นทุนการเก็บรักษาปัจจัยการผลิตและผลผลิตต่อยอดขาย ร้อยละ 2.12 ต้นทุนการบริหารจัดการต่อยอดขาย ร้อยละ 1.95 ทำให้สถาบันเกษตรกรมีต้นทุนโลจิสติกส์รวมต่อยอดขาย ร้อยละ 5.37 ดังนั้น ต้นทุนโลจิสติกส์หลักต่อยอดขายของเกษตรกร จึงเป็นต้นทุนการจับกึ่ง แต่สถาบันเกษตรกรมีต้นทุนการจับกึ่งน้อยมาก เนื่องจากมีการลดบทบาทในการรวบรวมกึ่งของสมาชิก จากผลกระทบสถานการณ์โรคกึ่งตายด่วนตั้งแต่ปี 2556 อย่างไรก็ตาม ทำให้แพกิ้งหรือห้องเย็นมารับซื้อกึ่งถึงฟาร์ม เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรสร้างมูลค่าเพิ่มได้น้อย มีอำนาจต่อรองในโซ่อุปทานลดลง ภาครัฐจึงควรกลับมาสนับสนุนให้สถาบันเกษตรกรรวบรวมกึ่งของสมาชิกเพิ่มขึ้น สำหรับต้นทุนการขนส่งต่อยอดขาย ทั้งเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรใกล้เคียงกัน เพราะรับภาระค่าขนส่งเฉพาะอาหารกึ่งและวัสดุอุปกรณ์ในการเลี้ยงเท่านั้นเหมือนกัน ต้นทุนการเก็บรักษาปัจจัยการผลิต และผลผลิตต่อยอดขายของสถาบันเกษตรกรมีค่ามากกว่าเกษตรกรเนื่องจากต้องสำรองอาหารกึ่งให้สมาชิกทั้งหมด ส่วนต้นทุนการบริหารจัดการต่อยอดขายแปรผันตรงกับยอดขายของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร มิติเวลา เกษตรกรมีระยะเวลาจัดซื้อปัจจัยการผลิตไม่เกิน 1 วัน และระยะเวลาการจัดเก็บอาหารกึ่ง 5 วัน ในขณะที่สถาบันเกษตรกรมีระยะเวลาจัดซื้อปัจจัย การผลิต 7 วัน และระยะเวลาการจัดเก็บ

อาหารกึ่ง 10 วัน ในภาพรวมกิจกรรมโลจิสติกส์ต่าง ๆ ของสถาบันเกษตรกรใช้เวลาการจัดซื้อปัจจัยการผลิตและการจัดเก็บอาหารกึ่งมากกว่าเกษตรกรเพราะเป็นการดำเนินการที่วางแผนล่วงหน้า สำรองสินค้าให้เพียงพอต่อความต้องการ และอำนวยความสะดวกแก่สมาชิก และมิติความน่าเชื่อถือ อัตราความสามารถในการจัดส่งปัจจัยการผลิตและผลผลิตได้ครบถ้วนตามคำสั่งซื้อ และตรงเวลาที่นัดหมายกับลูกค้าทั้งของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรมีค่ามากกว่าร้อยละ 95 ของ

จำนวนครั้ง ในการจัดส่งทั้งหมด แสดงว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก ไม่มีปัญหา ส่วนอัตราความสูญเสียของผลผลิตตั้งแต่ระดับฟาร์มจนถึงตลาดปลายทาง ทั้งของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ไม่เกินร้อยละ 0.05 ของผลผลิตที่จัดส่งทั้งหมดซึ่งไม่สูงมากเมื่อเทียบกับสินค้าเกษตรชนิดอื่นๆ

ข้าวหอมมะลิ ผลการวิเคราะห์ พบว่า **มิติต้นทุน** เกษตรกรมีต้นทุนการขนส่งปัจจัยการผลิตและผลผลิตต่อยอดขาย ร้อยละ 0.60 ต้นทุนการเก็บเกี่ยวต่อยอดขาย ร้อยละ 5.54 โดยเกษตรกรมีต้นทุนโลจิสติกส์รวมต่อยอดขาย ร้อยละ 6.14 ในขณะที่สถาบันเกษตรกร มีต้นทุนการขนส่งปัจจัยการผลิตและผลผลิตต่อยอดขาย ร้อยละ 2.30 สูงกว่าเกษตรกรเนื่องจากระยะทางการขนส่งปัจจัยการผลิตและผลผลิตไกลกว่าเกษตรกร ต้นทุนการเก็บรักษาปัจจัยการผลิตและผลผลิตต่อยอดขาย ร้อยละ 1.05 ต่างจากเกษตรกร ที่ส่วนใหญ่ไม่มีต้นทุนชนิดนี้ เพราะซื้อแล้วใช้ทันทีหรือเก็บรักษาไม่นาน ค่าบริหารจัดการต่อยอดขาย ร้อยละ 0.34 ต้นทุนการเก็บเกี่ยวต่อยอดขาย ร้อยละ 0.54 โดยสถาบันเกษตรกรมีต้นทุนโลจิสติกส์รวมต่อยอดขาย ร้อยละ 4.23 มิติเวลาเกษตรกรมีระยะเวลาจัดซื้อปัจจัยการผลิต 3 ชั่วโมง ระยะเวลาจัดการผลผลิตก่อนขนส่ง 13 วัน และระยะเวลาขนส่งข้าวเปลือก 2 ชั่วโมง ในขณะที่สถาบันเกษตรกร มีระยะเวลาจัดซื้อ 1 วัน ระยะเวลาจัดการผลผลิตก่อนขนส่ง 2 วัน และระยะเวลาขนส่งข้าวเปลือกหรือข้าวสาร 1 ชั่วโมง และ มิติความน่าเชื่อถือ เกษตรกรมีอัตราความสามารถจัดส่งข้าวเปลือกได้ครบถ้วนและตรงเวลา คิดเป็นร้อยละ 98 ของจำนวนครั้งในการจัดส่งทั้งหมด และมีอัตราความสูญเสียของผลผลิตตั้งแต่ระดับฟาร์มจนถึงตลาดปลายทาง ร้อยละ 10 ของผลผลิตที่จัดส่งทั้งหมด เนื่องจากมีความสูญเสียระหว่างการเก็บเกี่ยว ในขณะที่สถาบันเกษตรกรสามารถจัดส่งสินค้าได้ครบถ้วนและตรงเวลา คิดเป็นร้อยละ 99 ของจำนวนครั้งทั้งหมดในการจัดส่ง และมีอัตราความสูญเสียของผลผลิตตั้งแต่ระดับฟาร์มจนถึงตลาดปลายทาง ร้อยละ 3 ของผลผลิตที่จัดส่งทั้งหมด

ภาพรวมผลการประเมินตัวชี้วัดประสิทธิภาพโลจิสติกส์สินค้าเกษตร พบว่า **มิติต้นทุน** ส่วนใหญ่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรมีต้นทุนโลจิสติกส์รวมต่อยอดขาย คิดเป็น ร้อยละ 4 - 6 และ 5 - 10 ตามลำดับ ถ้าสถาบันเกษตรกรเป็นผู้รวบรวมผลผลิตเกษตรให้สมาชิก จะช่วยลดต้นทุนโลจิสติกส์รวมต่อยอดขายของเกษตรกรสมาชิกแต่ละราย แต่จะเพิ่มต้นทุนโลจิสติกส์รวมต่อยอดขายของสถาบันเกษตรกรแทน อย่างไรก็ตามกิจกรรมดังกล่าวช่วยให้การบริหารจัดการโซ่อุปทานสินค้าเกษตรในช่วงต้นทางตั้งแต่ เกษตรกร ถึง สถาบันเกษตรกร มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะเกิดการประหยัดต่อขนาดใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า ลดต้นทุน โลจิสติกส์รวม ลดความสูญเสีย (Wastes) ในกระบวนการโลจิสติกส์ และเพิ่มอำนาจต่อรองให้ภาคเกษตร สำหรับมิติเวลา เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรใช้ระยะเวลาขนส่งผลผลิตไม่เกิน 3 ชั่วโมง โดยส่วนใหญ่เกษตรกรขนส่งผลผลิตไปยังสถาบันเกษตรกรที่เป็นผู้รวบรวมผลผลิตในพื้นที่ ส่วนมิติความน่าเชื่อถือ เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรมีอัตราความสามารถในการจัดส่งผลผลิตให้กับลูกค้าได้ครบตามจำนวนและตรงเวลา ร้อยละ 95 - 99 ซึ่งอยู่ในระดับดีมากและมีความสูญเสียของผลผลิตตั้งแต่ระดับฟาร์มจนถึงตลาดปลายทาง ร้อยละ 3 - 5 ถือว่าอยู่ในระดับปานกลางถึงดี ซึ่งควรปรับปรุงประสิทธิภาพโลจิสติกส์เพื่อลดความสูญเสียอย่างต่อเนื่องต่อไป

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนนโยบายและแผนพัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการเกษตร
กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
โทร. 0 2940 6984

7. การจัดทำกรอบยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. 2560 - 2564)

วิกฤตการณ์อาหารโลกยังคงเป็นประเด็นที่โลกให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของราคาอาหารที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นอยู่ของประชากรโลก ทั้งองค์กรในประเทศและองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกๆระดับ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบ รวมถึงประเทศไทยที่ได้กำหนดให้เรื่องความมั่นคงทางอาหารเป็นนโยบายส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศ

กลไกในการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. 2560 - 2564) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจหลักด้านการผลิตทางการเกษตร ให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการผ่านคณะกรรมการเพื่อการบริหารความมั่นคงทางด้านอาหาร ภายใต้คณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานอนุกรรมการ เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นรองอนุกรรมการ รองอธิบดีกรมต่าง ๆ และรองเลขาธิการ รวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นอนุกรรมการ ผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เป็นฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการฯ จัดทำกรอบยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งดำเนินการเป็นระยะที่สี่องมีเนื้อหาครอบคลุมและสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง และกรอบบูรณาการความมั่นคงด้านอาหารของอาเซียน (AIFS Framework) ปี พ.ศ. 2558 - 2563 กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) (ร่าง) ยุทธศาสตร์การจัดการ

ด้านอาหารของประเทศไทย พ.ศ. 2560 - 2579 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ได้ให้ความเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2560 และฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการฯ ได้แจ้งเวียนกรอบยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปยังหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทาง

ดำเนินงานด้านความมั่นคงอาหารให้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กรอบยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีวิสัยทัศน์ คือ **“ประชากรในประเทศไทยมีอาหารที่มีคุณภาพเพื่อบริโภคตามหลักโภชนาการอย่างเพียงพอและยั่งยืน”** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาและเพิ่มผลผลิต ด้านอาหารให้มีความปลอดภัยเพียงพอกับความต้องการบริโภค ประชาชนสามารถเข้าถึงอาหารที่มีคุณภาพและมีคุณค่าทางโภชนาการ ใช้ประโยชน์ จากอาหารได้อย่างเต็มที่ ปลอดภัย และลดความเสี่ยงในการเข้าถึงอาหารยามภาวะขาดแคลน ประกอบด้วย 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ผลิตอาหารอย่างเพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศอย่างยั่งยืน 2) สนับสนุนให้ประชากรทุกระดับเข้าถึงอาหารอย่างเพียงพอได้ตลอดเวลา 3) ส่งเสริมการผลิตอาหารคุณภาพดี ลดการสูญเสีย และมีการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม 4) รักษาเสถียรภาพการผลิตอาหารอย่างยั่งยืน และ 5) สนับสนุนการพัฒนาความมั่นคงด้านโภชนาการอาหาร

การขับเคลื่อนกรอบยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. 2560 - 2564) **ระดับนโยบาย** โดยคณะกรรมการจัดทำแผนเพื่อการบริหารความมั่นคงทางด้านอาหารคณะกรรมการ นโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่พิจารณาและกำหนดแผนงาน / โครงการ / กิจกรรมที่สนับสนุนกรอบยุทธศาสตร์ เพื่อเสนอคณะกรรมการนโยบายฯ และติดตามเร่งรัด การดำเนินงานของหน่วยงานให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงานตามความเหมาะสม **ระดับปฏิบัติ** สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในฐานะอนุกรรมการและเลขานุการจะดำเนินการติดตามเร่งรัดการดำเนินงานของหน่วยงานให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ โดยรวบรวมและติดตามแผนงาน / โครงการ / กิจกรรมประจำปีภายใต้กรอบยุทธศาสตร์นำเสนอต่อผู้บริหารรวมทั้งประเมินผลการพัฒนาการเกษตรในระยะครึ่งแผนของกรอบยุทธศาสตร์ เพื่อนำผลการประเมินมาเป็นแนวทางการปรับปรุง แก้ไข และขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนประสานงานสำรองข้าวฉุกเฉิน
กองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
โทร. 0 2579 5832

8. การจัดทำยุทธศาสตร์การเกษตรต่างประเทศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2560-2564

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รวดเร็ว ทำให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อการค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศ ตลอดจนปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มจะถูกนำขึ้นมาเป็นมาตรการที่อาจส่งผลกระทบต่อการค้าสินค้าเกษตร นอกจากนี้ อัตราการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น มีการนำมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีไข่มุกเข้ามาเป็นข้อกำหนดทางการค้าเพิ่มขึ้น เช่น ความปลอดภัยด้านสินค้าและอาหาร ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และปัญหาการใช้แรงงาน เป็นต้น ดังนั้นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรและอาหารของไทย และการพัฒนาศักยภาพความพร้อมของหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านต่างประเทศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นับว่าเป็นมีความสำคัญ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจึงได้จัดทำ “ยุทธศาสตร์การเกษตรต่างประเทศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2560 - 2564” ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานด้านการเกษตรต่างประเทศให้แก่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการพัฒนาประสิทธิภาพ การทำงาน และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่ทำงานด้านต่างประเทศ ให้มีความพร้อมรับมือกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงผู้บริหารสามารถใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางและกำกับดูแลการดำเนินงานด้านการเกษตรต่างประเทศ

กลไกในการจัดทำยุทธศาสตร์การเกษตรต่างประเทศ เป็นการบูรณาการการทำงานของหลายภาคส่วนภายใต้ “คณะทำงานยกร่างยุทธศาสตร์การเกษตรต่างประเทศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2560 - 2564” โดยมีเลขธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นประธานคณะทำงาน ผู้แทนหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาเกษตรกรแห่งชาติ ร่วมเป็นคณะทำงาน และมีสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงาน

มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และสำนักการเกษตรต่างประเทศ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมเป็นฝ่ายเลขานุการ โดยมีวิสัยทัศน์ “งานด้านการเกษตรต่างประเทศมีคุณภาพ เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรและอาหารของไทย” เป้าประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาสินค้าเกษตรและอาหารของไทยให้เป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ 2) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรต่างประเทศ 3) เพื่อพัฒนาความร่วมมือด้านการเกษตรกับต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ และ 4) เพื่อพัฒนาศักยภาพกลไกการขับเคลื่อน และบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการเกษตรต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แนวทางการเกษตร ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรและอาหารของไทย ได้แก่ 1) เพิ่มศักยภาพของกระบวนการจัดการปัญหาสินค้าเกษตรและอาหารในต่างประเทศอย่างยั่งยืน 2) เสริมสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าเกษตรและอาหาร และ 3) พัฒนาข้อมูลสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ รองรับมิติงานที่ซับซ้อนมากขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างความร่วมมือแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์กับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ ได้แก่ 1) กำหนดท่าทีที่ชัดเจนในการดำเนินงานความร่วมมือกับต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ และ 2) ส่งเสริมและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร จากการดำเนินงานร่วมกับต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาศักยภาพความพร้อมของหน่วยงานด้านการเกษตรต่างประเทศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ 1) พัฒนาศักยภาพของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการเกษตรต่างประเทศ และ 2) พัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับบริบทงานที่เปลี่ยนแปลงไป

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเกษตรต่างประเทศฯ ในปี 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้มีจัดการประชุมคณะทำงานฯ จำนวน 3 ครั้ง และประชุมระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน จำนวน 1 ครั้ง ประมวลแผนงานโครงการในช่วงปี 2560 - 2564 จากหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศและฝ่ายการเกษตรประจำสถานกงสุลใหญ่ทุกแห่ง เช่น การประชุมหารือเพื่อรับทราบปัญหาและส่งเสริมสินค้าเกษตรไทยในต่างประเทศ โครงการส่งเสริมภาพลักษณ์ของสินค้าเกษตรของไทย เพื่อยกระดับภาพพจน์และสร้างความเชื่อมั่นสินค้าอาหารไทย ในต่างประเทศ โครงการความร่วมมือทางด้านวิชาการระหว่างไทยกับต่างประเทศ และโครงการฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ได้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การเกษตร ต่างประเทศฯ อาทิ 1) ติดตามและวิเคราะห์แนวโน้มนโยบาย การค้า การลงทุน เทคโนโลยีทางการเกษตร กฎ ระเบียบ พันธกรณี และมาตรการระหว่างประเทศ การแสวงหาโอกาสในการเปิดตลาดสินค้าเกษตร และอาหารใหม่ในต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรและอาหาร ของไทย รวมถึงการกำหนดนโยบายและมาตรการตอบสนอง 2) ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือ ด้านการเกษตรระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการเกษตรของไทยร่วมกับต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศ เช่น การจัดประชุมคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านความร่วมมือทางการเกษตร ภายใต้วงรอบ BIMSTEC การต้อนรับคณะผู้เยี่ยมชมคารวะจากประเทศต่างๆ และ 3) พัฒนาบุคลากร ด้านการเกษตรระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เช่น การเข้าร่วมฝึกอบรม Regional Training Course on the New Supply Utilization Account/Food Balance Sheet Methodology and Compilation Tool และการประชุมสัมมนา High Level Scoping Workshop on the Assessment of Capacity Countries Under the FAO-China South-South Cooperation Trust Fund Phase II

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนองค์กรและยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศ
กองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
โทร. 0 2579 5832

9. การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเนื้อ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเนื้อของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ในพื้นที่จังหวัดตาก สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก และเพชรบูรณ์ มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) โดยในปี 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้สัมภาษณ์เกษตรกร ผู้ประกอบการตลาดนัดโค และเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมช่วง ปี 2557 - 2560 สถานการณ์โคเนื้อของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 มีปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.31 ต่อปี หรือ ปี 2560 มีปริมาณการผลิต 89,783 ตัว เพิ่มขึ้นจาก 85,508 ตัว ในปี 2559 ส่งผลให้ราคาที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวลดลง ร้อยละ 6.1 จาก 87 บาทต่อกิโลกรัม ในปี 2560 เหลือเพียง 82 บาทต่อกิโลกรัม จากปี 2559 สำหรับ แนวโน้มปี 2561 คาดว่าจะมีปริมาณการผลิต 93,778 ตัว เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.45 จากปี 2560 สืบเนื่องจากการดำเนินโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของหน่วยงานภาครัฐ อาทิ กิจกรรมปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าในพื้นที่ไม่เหมาะสมภายใต้โครงการ Zoning by Agri-Map ทำให้เกษตรกรหันมาเลี้ยงโคเนื้อมากขึ้น ประกอบกับการดำเนินมาตรการด้านสุขอนามัยเกี่ยวกับการตรวจหาสารเร่งตกค้างในโคเนื้อของประเทศ คู่ค้าที่ส่งผลให้ราคาที่เกษตรกรขายได้โดยภาพรวมปรับตัวลดลง

จากผลการศึกษาได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เพื่อกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเนื้อ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ “มุ่งเน้นพัฒนาการผลิตโคเนื้อคุณภาพเพิ่มศักยภาพการแข่งขันด้วยนวัตกรรมพัฒนาสถาบันเกษตรกรเข้มแข็งอย่างยั่งยืน” มีพันธกิจ ได้แก่ 1) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโคเนื้อตลอดห่วงโซ่อุปทาน 2) ส่งเสริม

เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน 3) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง 4) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรและภาครัฐ

วัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาระบบการผลิตและการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทานอย่างยั่งยืน 2) เพื่อยกระดับการผลิตโคเนื้อและเนื้อโคส่งประเทศเพื่อนบ้าน 3) เพื่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในภูมิภาคมีความมั่นคงในอาชีพ มีรายได้ และความเป็นอยู่ดีขึ้น 4) พัฒนาศักยภาพบุคลากรและการบริหารจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ เป้าหมาย คือ 1) การบริหารจัดการการผลิตสินค้าโคเนื้อมีประสิทธิภาพ มีมูลค่าเพิ่มขึ้น และแข่งขันได้ 2) ผลผลิตมีคุณภาพมาตรฐานตรงความต้องการของตลาด 3) เกษตรกรมีอาชีพที่มั่นคง สถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็งและยั่งยืน 4) บุคลากรของภาครัฐได้รับการพัฒนา และการบริหารจัดการภาครัฐมีประสิทธิภาพ กำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาโคเนื้อได้ 4 ยุทธศาสตร์ ได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพระบบการผลิตและการบริหารจัดการโคเนื้อตลอดห่วงโซ่อุปทาน ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) เน้นการผลิตโคเนื้อคุณภาพมาตรฐานตามความต้องการตลาดทั้งในและต่างประเทศ 2) บริหารจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทานโคเนื้อ 3) เพิ่มมูลค่าสินค้าโคเนื้อและเนื้อโค 4) พัฒนาระบบและเครือข่ายตลาดโคเนื้อ 5) สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และ 6) ส่งเสริมการค้าชายแดนการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยีการผลิตและการตลาดโคเนื้อ 2) สนับสนุนให้มีการนำผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ และ 3) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการเกษตรเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) เสริมสร้างความภาคภูมิใจในอาชีพการเลี้ยงโค 2) พัฒนาองค์ความรู้สู่เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) และ 3) สร้าง / เชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกร สถาบันเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรและองค์ภาครัฐ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืน 2) การพัฒนาบุคลากร ระบบการทำงานของภาครัฐ และ 3) สนับสนุนการเชื่อมโยงบูรณาการองค์ภาครัฐอย่างเป็นระบบ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้เผยแพร่ผลงานในรูปแบบเอกสารรายงาน และนำเสนอในเวทีการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เวทีคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ (Single Command: SC) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางการจัดทำแผนงานโครงการ ในการขอรับสนับสนุนงบประมาณจากบพัฒนาจังหวัด กลุ่มจังหวัด และเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสินค้าโคเนื้อตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ได้อย่างครบวงจร มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้ข้อจำกัดของแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่ต้องจัดทำให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามนโยบายภาครัฐ และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ของยุทธศาสตร์โคเนื้อ จะส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสินค้าระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด และระดับประเทศ

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 2 จ.พิษณุโลก
โทร. 0 5532 2650 ต่อ 15

ด้านสารสนเทศการเกษตร

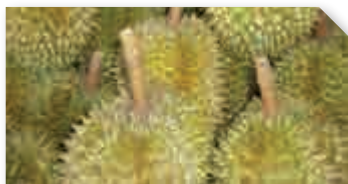
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีภารกิจในการจัดทำบริการ และเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาการเกษตรของประเทศไทย และให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา เกษตรกร และผู้สนใจ นำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ วิจัย วางแผนด้านการเกษตร ข้อมูลสารสนเทศการเกษตรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประกอบด้วย ปริมาณการผลิต การใช้ปัจจัยการผลิตและต้นทุนการผลิต ราคาสินค้าเกษตร ปฏิทินการผลิตสินค้าเกษตร ภาวะเศรษฐกิจ สัมคมครัวเรือนเกษตร การใช้ที่ดินทางการเกษตร ข้อมูลเชิงพื้นที่ และการพยากรณ์ปริมาณการผลิต ตามมาตรฐานการจัดทำข้อมูลสถิติที่เป็นทางการ (Official statistics) มีคุณภาพ ความถูกต้อง แม่นยำ น่าเชื่อถือ และทันต่อเหตุการณ์ สำหรับ ปี 2560 ผลงานประกอบด้วย การจัดทำข้อมูลเอกภาพ และโครงการพัฒนาฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง (Farmer ONE) เพื่อ Big Data ดังนี้

1. การจัดทำข้อมูลเอกภาพ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการจัดทำข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญหลากหลายรายการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ทั้งภายในองค์กรและเผยแพร่ต่อผู้ที่สนใจทั้งภายในและภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่เนื่องจากมีหลายหน่วยงานที่ทำการผลิตข้อมูลเดียวกันหรือใกล้เคียงกันแต่ใช้ระเบียบวิธีที่แตกต่างกันออกไป ทำให้ข้อมูลที่ได้มีความซ้ำซ้อนและแตกต่างกัน ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านการเกษตรให้มีความเป็นเอกภาพ เพื่อให้ข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเป็นหนึ่งเดียวกันไม่ซ้ำซ้อน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านการเกษตรขึ้นในปี 2554 ภายใต้คณะกรรมการดังกล่าว ยังมีคณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านการเกษตรด้านพืช ด้านปศุสัตว์ และด้านประมง เพื่อขับเคลื่อนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านพืช ระดับภาค 6 คณะ คณะทำงานพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านปศุสัตว์ และคณะทำงานพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านประมง โดยกำหนดให้ดำเนินงานในสินค้าเกษตรที่สำคัญ 25 ชนิด ประกอบด้วยกลุ่มข้าวและพืชไร่ ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลังโรงงาน และสับปะรดโรงงาน กลุ่มไม้ยืนต้น ได้แก่ ปาล์มน้ำมันและยางพารา กลุ่มไม้ผล ได้แก่ ลำไย ลิ้นจี่ เงาะ ทุเรียน มังคุด และลองกอง กลุ่มพืชผัก ได้แก่ หอมแดง หอมหัวใหญ่ กระเทียม และมันฝรั่ง กลุ่มปศุสัตว์ ได้แก่ สุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่ โคเนื้อ และน้ำนมดิบ กลุ่มประมง ได้แก่ กุ้งทะเล ปลาตุ๊ก และปลานิล โดยมอบให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำข้อมูลเอกภาพในฐานะที่เป็นหน่วยงานจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลการเกษตรของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. 2522

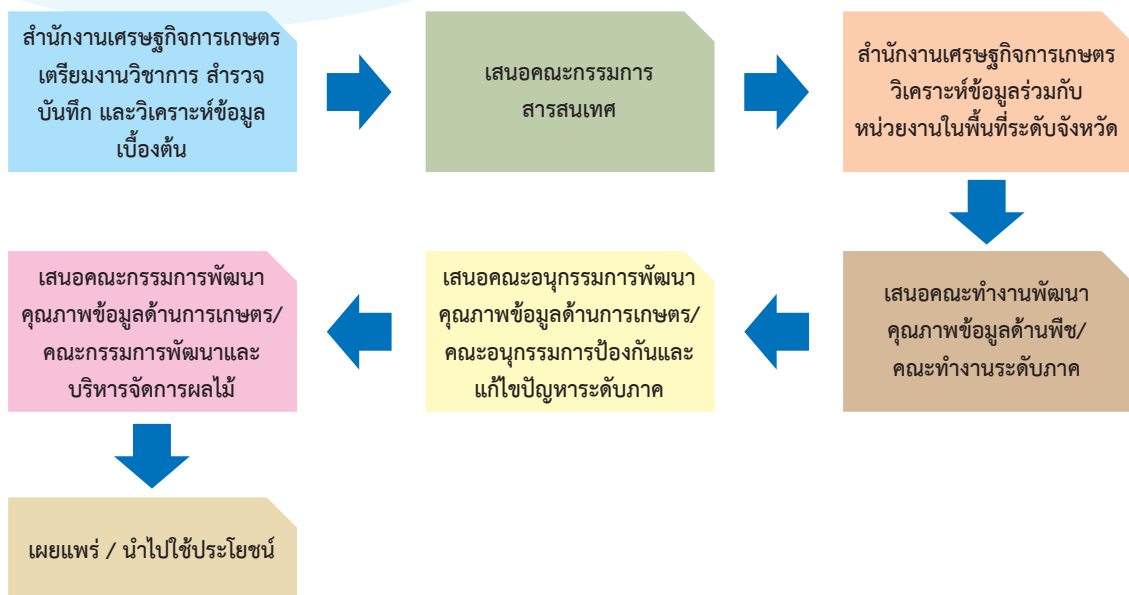
การจัดทำข้อมูลเอกภาพของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรประกอบด้วย ข้อมูล 2 ประเภท ได้แก่

1.1 ข้อมูลสถิติ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรกำหนดให้มีการจัดทำข้อมูลเอกภาพของปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญหรือข้อมูลสถิติสินค้าเกษตรด้วยการสำรวจข้อมูลจากเกษตรกร โดยมีระเบียบวิธีทางสถิติต่างๆ ได้แก่ การสำรวจด้วยตัวอย่าง (Sample survey) ซึ่งเป็นการสำรวจโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากกรอบตัวอย่างที่จัดทำขึ้นทุกปี การสำรวจผลผลิตต่อไร่โดยวิธีตัดแปลงเก็บเกี่ยวผลผลิต (Crop cutting survey) ซึ่งเป็นการสำรวจโดยวิธีการนับ วัด ซึ่ง ผลผลิตจริงในพื้นที่ของเกษตรกร ตัวอย่าง และการวางบัญชีฟาร์ม (Farm accounting) ซึ่งเป็นการสำรวจผลผลิตต่อไร่ของยางพาราและปาล์มน้ำมัน โดยนำแบบสำรวจให้เกษตรกรลงบัญชีการขายผลผลิตรายวัน รวบรวมเก็บทุกไตรมาสเพื่อนำมาประมวลผลเป็นผลผลิตต่อไร่ต่อปีเพาะปลูก จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้ข้อมูลประกอบต่าง ๆ เช่น ข้อมูลภูมิสารสนเทศ ข้อมูลการนำเข้า - ส่งออก ข้อมูลสถานการณ์การผลิตจริงในพื้นที่จากเศรษฐกิจการเกษตรอาสา (ศกอ.) เป็นต้น แล้วจึงผ่านกระบวนการจัดทำข้อมูลตามขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการจัดทำ เนื่องจากเป็นข้อมูลที่มีรายละเอียดมากและมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภายนอกหลายหน่วยงาน

ขั้นตอนการจัดทำข้อมูลเอกภาพ

1.2 ข้อมูลการพยากรณ์

งานพยากรณ์ผลผลิตการเกษตรที่สำคัญ เป็นงานตามนโยบายของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ใช้ทั่วไปมีข้อมูลสำหรับการวางแผนและกำหนดนโยบายทางการค้า เป้าหมายการส่งออก นโยบายการผลิต เป็นต้น

เนื่องจากการสำรวจข้อมูลการเกษตรในแต่ละปีเพาะปลูก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจะดำเนินการในระยะเวลาที่มีการเพาะปลูกไปแล้วประมาณร้อยละ 40 หรือในระยะเก็บเกี่ยวผลสำรวจจึงมักล่าช้าไม่ทันความต้องการใช้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทำการพยากรณ์ข้อมูลเป็นการล่วงหน้า ทั้งพืช ปลูกสัตว์ และประมง ในรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิตต่อไร่ ผลผลิตจำนวนตัว ณ วันที่ 1 มกราคม และปริมาณการผลิตปลูกสัตว์ จัดทำเป็นระดับจังหวัด รายไตรมาส คือ เดือนมีนาคม มิถุนายน กันยายน และธันวาคม ของแต่ละปี แต่ละไตรมาสอาจมีการปรับค่าพยากรณ์ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเช่น สภาพดินฟ้าอากาศ ภัยธรรมชาติ นโยบายภาครัฐ เป็นต้น

1.2.1 วิธีการพยากรณ์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรใช้ข้อมูลหรือตัวแปรที่มีผลกระทบต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของผลผลิตต่อไร่ หรือเนื้อที่เพาะปลูก ซึ่งต้องใช้สถิติข้อมูลย้อนหลัง 20 ปีขึ้นไป เช่น ถ้าจะพยากรณ์ข้อมูลปี 2561 จะใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี 2541 ถึง ปี 2560 เป็นต้น ประกอบด้วยข้อมูลปริมาณน้ำฝน จำนวนวันฝนตก อุณหภูมิ ปริมาณน้ำในเขื่อน ราคาที่เกษตรกรขายได้ที่ราคาปัจจัยการผลิต ต้นทุนการผลิต ปริมาณการนำเข้า ส่งออก นโยบายภาครัฐและเอกชน และภัยธรรมชาติ เพื่อหาปริมาณและรูปแบบความสัมพันธ์กับเนื้อที่เพาะปลูกและผลผลิตต่อไร่ แล้วนำมาสร้างสมการพยากรณ์ทางสถิติ เมื่อได้ค่าพยากรณ์สมการพยากรณ์แล้ว สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรมีการสำรวจภาวะการผลิตในแหล่งผลิตสำคัญ โดยวิธีการสัมภาษณ์เกษตรกร เพื่อนำมาปรับค่าพยากรณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงในพื้นที่มากขึ้นแล้ว จึงนำเสนอในที่ประชุมคณะอนุกรรมการและคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านการเกษตรเพื่อพิจารณา ก่อนการเผยแพร่เป็นข้อมูลเอกภาพของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรมีการติดตามสถานการณ์การผลิตและปรับค่าพยากรณ์เป็นรายไตรมาส หากพบว่าสถานการณ์เปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อค่าพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากในช่วงไตรมาสแรกที่พยากรณ์เป็นช่วงที่เกษตรกรยังไม่เริ่มเพาะปลูกจะพยากรณ์ภายใต้สมมติฐานว่าสภาพภูมิอากาศปกติ หลังจากนั้นในระหว่างฤดูเพาะปลูกและเก็บเกี่ยว หากประสบภัยแล้ง ภาวะฝนทิ้งช่วง อุทกภัย แมลงหรือศัตรูพืชระบาด ทำให้ผลผลิตเสียหาย เก็บเกี่ยวผลผลิตได้น้อยลง สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจะปรับลดค่าผลผลิตต่อไร่ โดยใช้สมการพยากรณ์ทางสถิติ และใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะการผลิตรวมทั้งข้อมูลประกอบอื่น เช่น ข้อมูลภูมิสารสนเทศ ผลสำรวจพื้นที่เสียหายจากกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น แล้วนำผลพยากรณ์ที่ปรับใหม่มาเสนอคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านการเกษตรเพื่อพิจารณา ก่อนการเผยแพร่ เช่นเดียวกับไตรมาสแรก

1.2.2 ความแม่นยำของค่าพยากรณ์

การตรวจสอบความถูกต้อง แม่นยำของผลพยากรณ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้เปรียบเทียบผลการพยากรณ์กับผลการสำรวจ ตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2530/31 ถึง 2558/59 ในระดับประเทศ เป็นรายไตรมาส พบว่า ผลพยากรณ์ของเนื้อที่เพาะปลูก และปริมาณผลผลิตรวมทั้งประเทศ ปรากฏว่า ร้อยละความคลาดเคลื่อนมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 2 ถึงร้อยละ 10 เท่านั้น

โดยการจัดทำข้อมูลการพยากรณ์จะมีขั้นตอนเฉพาะการนำเสนอคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านการเกษตรและคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านการเกษตรเท่านั้น เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ต้องการความรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลเอกภาพทั้งด้านข้อมูลสถิติ และการพยากรณ์ผลผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญมาตั้งแต่ปี 2554 จนถึงปัจจุบัน โดยมีสินค้าที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านการเกษตรแล้วรายละเอียดดังนี้

กลุ่มสินค้า	ระดับข้อมูล	ความถี่	ปีที่ผ่านมาการพิจารณา
ข้อมูลสถิติข้าวและพืชไร่	อำเภอ	รายปี/ฤดูเพาะปลูก	ปีเพาะปลูก 2554/55 – 2559/60
ข้อมูลสถิติไม้ยืนต้น	อำเภอ	รายปี	ปี 2559
ข้อมูลสถิติไม้ผล	จังหวัด	รายปี	ปี 2557 - 2560
ข้อมูลสถิติพืชผัก	จังหวัด	รายปี	ปีเพาะปลูก 2559/60
ข้อมูลสถิติประมง	จังหวัด	รายปี	ปี 2554 จนถึงปี 2559
ข้อมูลการพยากรณ์	จังหวัด	รายไตรมาส	ปีเพาะปลูก 2557/58 – 2560/61

สำหรับข้อมูลสถิติจากการสำรวจด้วยตัวอย่างปีเพาะปลูก 2560/61 และสินค้าอื่นๆ อยู่ระหว่างดำเนินการ

การจัดทำข้อมูลเอกภาพสินค้าเกษตร นับเป็นภารกิจของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรซึ่งทำให้ได้ข้อมูลของพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในระดับอำเภอ จังหวัด ภาค และประเทศ ที่มีความถูกต้องตรงตามความเป็นจริง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีแนวทางการทำงานอย่างบูรณาการที่ชัดเจน เกิดแนวทางการพัฒนาข้อมูลด้านการเกษตรให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ใช้ข้อมูลยังให้การยอมรับ ลดความซ้ำซ้อน และความแตกต่างของข้อมูล ผู้บริหารนำข้อมูลไปใช้ในการวางนโยบายได้อย่างเหมาะสมและแม่นยำยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ผู้สนใจสามารถค้นหาข้อมูลสถิติและการพยากรณ์ผลผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญได้จาก www.oae.go.th รวมทั้งติดต่อขอข้อมูลโดยตรงที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนสารสนเทศการผลิตพืชไร่นา
ศูนย์สารสนเทศการเกษตร
โทร. 0 2940 6639

2. โครงการพัฒนาฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง (Farmer ONE) เพื่อ Big Data

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม พื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่งของประเทศเป็นพื้นที่ทำการเกษตร ประชาชนประมาณร้อยละ 40 ประกอบอาชีพทำการเกษตร โดยมีเกษตรกรประมาณ 7 ล้านครัวเรือน ที่ทำการเกษตรทั้งปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และทำการประมง ภาคเกษตรจึงมีความสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางอาหารและสร้างรายได้ให้กับประเทศ ดังนั้นการพัฒนาภาคเกษตรจะประสบผลสำเร็จได้ จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรเป็นหลัก ซึ่งการพัฒนาเกษตรกรให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จำเป็นจะต้องมีพื้นที่เป้าหมายและเกษตรกรเป้าหมายที่ชัดเจน ในส่วนของเกษตรกรเป้าหมายที่ถูกต้องนั้นก็จำเป็นจะต้องมีฐานข้อมูลเกษตรกรในแต่ละสาขา กิจกรรมทางการเกษตรที่ถูกต้องครบถ้วน ทันสมัย และมีรายละเอียดเพียงพอ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบทางด้านเกษตรและเกษตรกรของประเทศก็มีหลายหน่วยงานที่ได้ทำการจัดเก็บข้อมูลของเกษตรกรที่มากขึ้นทะเบียนในการทำกิจกรรมทางการเกษตรในด้านต่างๆ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ และกรมประมง เป็นต้น ซึ่งบางกรณีที่เกษตรกรทำกิจกรรมทางการเกษตรมากกว่าหนึ่งกิจกรรมและขึ้นทะเบียนกับหลายหน่วยงาน อาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนของข้อมูลในบางส่วน และไม่สามารถบูรณาการเชื่อมโยงฐานข้อมูลเกษตรกรระหว่างหน่วยงานได้อย่างสะดวก รวมทั้งไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ร่วมกันในการวางแผนการกำหนดนโยบายเพื่อการบริหารจัดการ และการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรทั้งระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นเพื่อเกิดการบูรณาการจัดเก็บข้อมูลเกษตรกรร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และใช้ประโยชน์ร่วมกันจากฐานข้อมูลที่มีอยู่ในการวางแผนและการกำหนดนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีโครงการพัฒนาฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง (Farmer One) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลเกษตรกรจากฐานข้อมูลต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นหนึ่งเดียวกัน เพื่อใช้รองรับนโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร ประกอบกับในปัจจุบันรัฐบาลได้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลเพื่อสังคมที่ส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ เปิดเผยข้อมูลให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและนำไปใช้เป็นสารสนเทศในการทำงานและสร้างมูลค่าเพิ่มซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาในการใช้ข้อมูลมหาศาลหรือ Big Data ของภาครัฐและมีความหลากหลาย ทำให้เห็นภาพรวมและการเชื่อมโยงมากขึ้น รวมถึงใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจวางแผนและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะสร้าง

ความได้เปรียบในการแข่งขัน และเข้าสู่ยุคดิจิทัล THAILAND 4.0 เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

แนวทางในการดำเนินงานของโครงการ คือ การรวมข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีข้อมูลรายบุคคลและเก็บข้อมูลเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก ซึ่งจะใช้เป็นเงื่อนไขหลักในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานโดยในระยะแรก (ปีงบประมาณ 2560) จะรวมข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร ทะเบียนผู้เพาะเลี้ยง

สัตว์น้ำของกรมประมง และทะเบียนผู้เลี้ยงสัตว์ของกรมปศุสัตว์ โดยมีหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีให้การสนับสนุนทางด้านเทคโนโลยีการจัดการฐานข้อมูล การชำระข้อมูล และบูรณาการฐานข้อมูล ได้แก่ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติสำหรับการดำเนินงานในระยะที่ 2 (ปีงบประมาณ 2561) จะทำการรวมฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรจากหน่วยงานอื่น ๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเพิ่มเติมในฐานข้อมูลเกษตรกรกลางต่อไป

ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2560 สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ได้ออกแบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง บูรณาการเชื่อมโยงฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง และกรมปศุสัตว์ และตรวจสอบข้อมูลตัวตนของเกษตรกร ผ่านข้อมูลเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก (Cleansing Data) เรียบร้อยแล้ว รวมทั้งได้ทำการเชื่อมโยงฐานข้อมูลให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและออกแบบรายงานต่อไป

การดำเนินงานในส่วนของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรซึ่งเป็นหน่วยงานราชการของโครงการพัฒนาฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง ในปีงบประมาณ 2560 มีดังนี้ 1) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ปรับปรุงและออกประกาศระเบียบคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการขึ้นทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2560 ขึ้นมาใหม่ เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2560 แทนระเบียบคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการขึ้นทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2554 เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรของหน่วยงานต่าง ๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปัจจุบัน 2) จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนพัฒนาฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการสนับสนุนการพัฒนาฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง (Farmer ONE) เพื่อขับเคลื่อนการจัดทำฐานข้อมูลเกษตรกรกลางให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมาย

รวมทั้งได้จัดตั้งคณะทำงานคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง และ คณะทำงานจัดระเบียบ ชำระข้อมูล และการจัดทำรายงานฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง ซึ่งทั้ง 2 คณะนี้ อยู่ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนพัฒนาฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง เพื่อช่วยให้การดำเนินงานพัฒนาฐานข้อมูลเกษตรกรกลางมีความคล่องตัวในการดำเนินงานมากขึ้น และ 3) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจัดทำโครงการพัฒนาฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง ระยะที่ 1 ขึ้นเพื่อพัฒนาระบบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ที่ต้องใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่มีปริมาณมากและมาจากหลายแหล่ง รวมทั้งมีรูปแบบที่หลากหลาย โดยได้ดำเนินการจัดหาอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์สำหรับจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อมาดำเนินการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค Big Data Analytic ร่วมกับข้อมูลสถิติการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรดำเนินการจัดเก็บ วิเคราะห์ จัดทำเผยแพร่ เช่น ภาวะเศรษฐกิจสังคมแรงงานเกษตร ราคาสินค้าเกษตร ปริมาณการผลิต ซึ่งระบบฐานข้อมูลฯ ที่พัฒนาขึ้นสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการนำไปใช้ประโยชน์ของโครงการพัฒนาฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง นอกจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะมีฐานข้อมูลเกษตรกรในภาพรวม ซึ่งมีรายละเอียดระดับได้ทั้งข้อมูลครัวเรือนและข้อมูลรายบุคคลที่ครบถ้วนและลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลภาพรวมเกษตรกรในงานเชิงนโยบายต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แล้ว สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรยังนำฐานข้อมูลดังกล่าวมาต่อยอดการใช้ประโยชน์โดยจัดทำโครงการพัฒนาฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง ระยะที่ 1 ขึ้นในปีงบประมาณ 2560 และ ระยะที่ 2 ในปีงบประมาณ 2561 โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการให้บริการฐานข้อมูลเกษตรกรกลางในรูปแบบต่าง ๆ เช่น API, Open Data, Geo-Informatics เป็นต้น รวมทั้งมีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลต่างๆ ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร อาทิ ข้อมูลสถิติทางการเกษตร ข้อมูลหนี้สินเกษตรกร ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจสังคมสังคมครัวเรือนเกษตรกร มาเพื่อประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง เพื่อใช้ในการจัดทำรายงานประกอบการวางแผนหรือดำเนินการตามนโยบายต่างๆ ของผู้บริหารแล้วนั้น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรยังได้ทำการเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่นๆ ภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกับฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง เช่น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้นำข้อมูลจากทะเบียนสวัสดิการภาครัฐ ปี พ.ศ. 2560 ในส่วนของผู้มีอาชีพทางการเกษตร ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมีรายละเอียดบางรายการที่ไม่มีในทะเบียนเกษตรกรกลาง มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลางซึ่งทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของข้อมูล อาทิ การประกอบอาชีพกับรายได้ การมีภาระหนี้สินกับจำนวนสมาชิกในครอบครัวและการมีภาระใน การอุปการะผู้อื่น เป็นต้น

แผนภาพฐานข้อมูล Big Data สำหรับนำมาใช้วิเคราะห์เพื่อจัดทำนโยบาย มาตรการด้านเศรษฐกิจการเกษตร

การดำเนินงานในระยะต่อไป สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีแนวทางในการนำข้อมูลขนาดใหญ่มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเชิงแผนที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับตัดสินใจวางแผน จัดทำนโยบายได้ถึงในระดับพื้นที่ และมีแผนในการใช้ข้อมูล Open Data จากหน่วยงานทั้งในและนอกประเทศเพื่อเพิ่มมิติของข้อมูลให้ครอบคลุมทุกสถานการณ์และสร้างความร่วมมือด้านข้อมูลกับหน่วยงานอื่นเพิ่มเติม เนื่องจากข้อมูล Big Data จะสำเร็จได้ต้องมีการเปิดเผย และบูรณาการข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนสารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตร
โทร 0 2513 7991
ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ
โทร 0 2940 7038-9
ศูนย์สารสนเทศการเกษตร

ด้านวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีพันธกิจในการศึกษาวิจัยเศรษฐกิจภาคการเกษตร อาทิ การผลิต การตลาด ระบบการจัดการฟาร์ม ธุรกิจเกษตร เทคโนโลยีการผลิต การใช้ทรัพยากร และภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนเกษตรกร ซึ่งประเด็นการศึกษาวิจัยในแต่ละปี ได้จากการวิเคราะห์ความจำเป็นที่ต้องทำการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาภาคการเกษตร รวมถึง สอดคล้องกับนโยบายพัฒนาภาคการเกษตร นโยบายรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีการศึกษาวิจัยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจการเกษตรในภาพรวมโดยหน่วยงานส่วนกลาง และมีการศึกษาประเด็นเฉพาะในระดับพื้นที่โดยหน่วยงานส่วนภูมิภาค โดยมีคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยและประเมินผลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นผู้พิจารณากลับกรองเค้าโครงการศึกษาวิจัย มีการจัดสัมมนาวิชาการประจำปี เพื่อรับฟังความคิดเห็น และคณะกรรมการฯ พิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานผลการศึกษาก่อนจัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่ต่อไป โดยมีการจัดทำทศกัณฑ์ข้อเสนอผู้บริหารเพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และจัดส่งเอกสาร ผลการศึกษาไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ สถาบันวิจัย และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ สำหรับผลการศึกษาวิจัยในปี 2560 มีการศึกษาวิจัยด้านเศรษฐกิจการเกษตร รวม 5 เรื่อง เป็นผลงานของหน่วยงานส่วนกลาง จำนวน 3 เรื่อง และหน่วยงานส่วนภูมิภาค จำนวน 2 เรื่อง ดังนี้

1. การศึกษาการบริหารจัดการฟาร์มขนาดเล็กตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มีพระราชดำรัสแก่ชาวไทย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตน ให้มีการพัฒนาตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้นำลัทธิปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นนโยบายในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาภาคการเกษตร ด้วยการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจในการประกอบอาชีพการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการฟาร์มของครัวเรือนเกษตรกร การบริหารจัดการฟาร์มแบบผสมผสานเกื้อกูลกัน ปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตให้มีความหลากหลาย ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มคุณภาพและมาตรฐานสินค้า เพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเพียงพอ มั่นคง และยั่งยืน

แนวคิดทฤษฎีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในปีงบประมาณ 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการฟาร์มขนาดเล็กตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งเป็นภาคที่มีสัดส่วนจำนวนประชากรเกษตรยากจนมากที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ มีรายได้สุทธิครัวเรือนเฉลี่ยต่อคนต่อปี ต่ำกว่าเส้นยากจน พื้นที่ส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน ความอุดมสมบูรณ์ของดินอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรประมาณร้อยละ 80 ยังคงทำการเกษตรแบบผลิตพืชเชิงเดี่ยว เกษตรกรประสบปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย ในครัวเรือน และมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น โดยทำการศึกษาพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ชัยภูมิ กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด และสุรินทร์ ซึ่งมีครัวเรือนเกษตรกรยากจนมากกว่าร้อยละ 50 ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและกระบวนการจัดการฟาร์มของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นครัวเรือนเกษตรกรต้นแบบที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพการเกษตรและพ้นจากความยากจน เพื่อเป็นรูปแบบและแนวคิดในการบริหารจัดการฟาร์มขนาดเล็ก ที่มีพื้นที่ ไม่เกิน 15 ไร่

ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 59 ปี มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.35 คน และมีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 11.67 ไร่ มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมทางการเกษตรจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาเป็นแบบผสมผสานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยปลูกข้าวเป็นพืชหลัก ปลูกพืชไร่ พืชผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น และเลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นอาหารและเป็นรายได้ของครัวเรือน มีการจัดสรรพื้นที่ ทำการเกษตรตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ โดยภาพรวมแบ่งเป็นพื้นที่เพาะปลูกเป็นพื้นที่นาข้าว ร้อยละ 60 พื้นที่ปลูกพืชอื่น ๆ ร้อยละ 30 พื้นที่สระน้ำร้อยละ 7 และที่อยู่อาศัยร้อยละ 3 ของพื้นที่ถือครอง มีการเกื้อกูลกันระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งเป็นอาหาร ปุ๋ย และสารกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เพื่อลดการใช้สารเคมีและลดต้นทุนการผลิต ทำให้ดินมีความสมบูรณ์ขึ้น ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพและปลอดภัยมากขึ้น สามารถผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน สามารถลดรายจ่ายค่าอาหารได้ประมาณ ร้อยละ 55 มีการกระจายตัวของรายได้ทางการเกษตรเฉลี่ย 10 เดือนต่อปี จากเดิมที่เคยมีรายได้จากผลผลิตเพียงปีละครั้ง โดยมีรายได้สุทธิเกษตรกรเฉลี่ย 130,949 บาทต่อครัวเรือนต่อปี นอกจากนี้ สมาชิกในครัวเรือนยังมีรายได้จากนอกภาคเกษตร เป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง ทำให้มีรายได้สุทธิครัวเรือนเฉลี่ย 226,859 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือ 67,719 บาทต่อคนต่อปี สูงกว่าเกณฑ์วัดความยากจนของ

ประเทศกว่า 2 เท่า สามารถนำไปใช้จ่ายในครัวเรือนได้อย่างเพียงพอ และเหลือเป็นเงินออม อย่างไรก็ตาม ในช่วงแรกของการปรับเปลี่ยนกิจกรรม เกษตรกรประสบปัญหาทั้งเรื่องเงินลงทุนเพื่อพัฒนาพื้นที่ จัดหาแหล่งน้ำ ปรับสภาพดิน และยังมีรายได้จากผลผลิต รวมทั้ง ประสบปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วม ซึ่งตัวเกษตรกรจะเป็นส่วนสำคัญ ที่สุดในการปรับเปลี่ยนแนวคิดและพฤติกรรม แม้จะมีข้อจำกัดต่าง ๆ แต่ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจและเชื่อมั่นในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่จะเป็นแนวทาง ในการดำเนินชีวิต ด้วยการนำประสบการณ์ และความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยการจัดการฟาร์มให้ดีขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน ซึ่งกระบวนการบริหารจัดการฟาร์มตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เกษตรกรประยุกต์ใช้เป็นหลักในการทำงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เข้าใจ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนต้องทำความเข้าใจปัญหาของการดำเนินงานที่ผ่านมา และแก้ไขปัญหาด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้ง การทำความเข้าใจกับสมาชิกในครัวเรือน เพื่อสร้างความร่วมมือ ในการวางแผน การดำเนินงานและการดำเนินชีวิตเพื่อสู่เป้าหมาย

ร่วมกัน 2) เข้าถึง ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การเข้าร่วมโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์เรียนรู้ การอบรม ศึกษาดูงาน เป็นต้น รวมทั้ง การลงมือทดลองปฏิบัติให้เห็นผลสำเร็จ และ 3) พัฒนา ได้แก่ การนำประสบการณ์และความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับสู่กระบวนการบริหารจัดการฟาร์มเพื่อพัฒนา การเกษตรและคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ครัวเรือนเกษตรกรได้บริโภคอาหารปลอดภัย มีสุขภาพดีขึ้น มีรายได้ที่มั่นคงยั่งยืนในการประกอบอาชีพการเกษตร

ทั้งนี้ ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกษตรกรที่มีพื้นที่น้อย เป็นแนวทางการพัฒนาการเกษตรและขยายผล ไปสู่เกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ ให้สามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยมี ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกร คือ ควรมีการปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับอายุของเกษตรกรที่มากขึ้น เลือุกกิจกรรมการผลิตที่ใช้แรงงานน้อยแต่มีมูลค่าสูง ผลิตอาหารบริโภคในครัวเรือนมากขึ้น เพื่อลดรายจ่าย ด้านอาหาร การรวมกลุ่มเพื่อสร้างเครือข่าย เพิ่มช่องทางการผลิต การตลาด และการสร้างทายาทสืบทอด ทางการเกษตร รวมทั้ง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตร และพัฒนาชุมชน ให้เกิดความมั่นคงและสงบสุข

2. การศึกษาการเปรียบเทียบการผลิตและการตลาด ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ กับข้าวหอมมะลิทั่วไป (ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

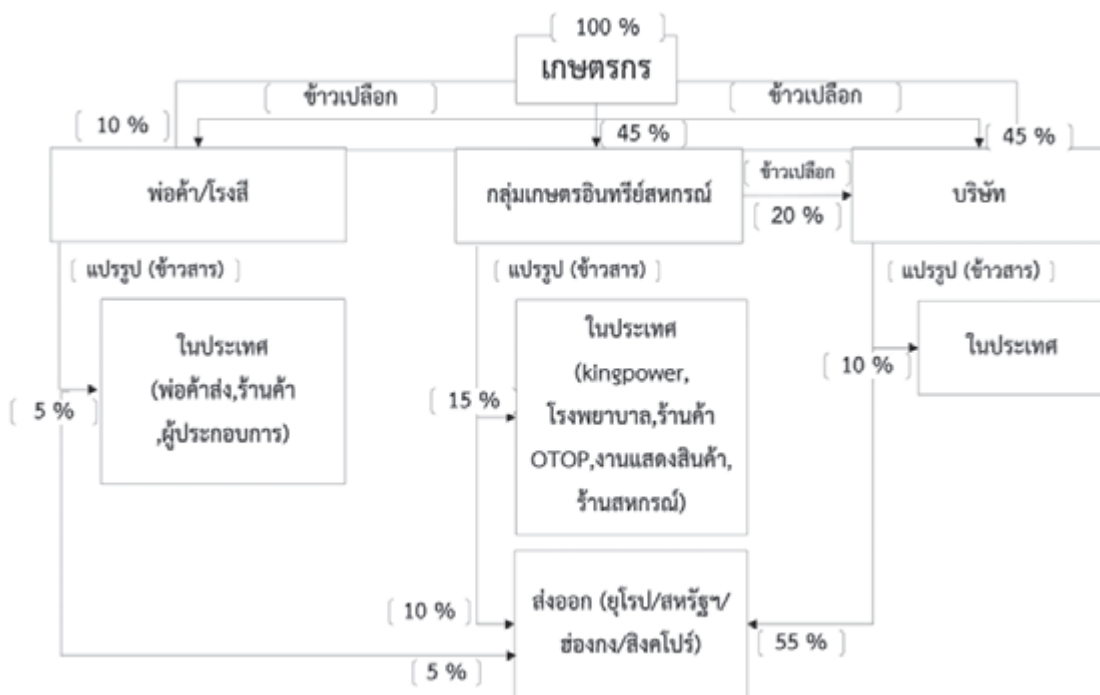
จากนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ และมีการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพื้นที่และปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพิ่มมูลค่าของผลผลิต ผลิตภัณฑ์ สินค้าและบริการด้านเกษตรอินทรีย์ สนับสนุนให้สินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพิ่มการค้าและการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ พัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล และสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของสินค้าและบริการด้านการเกษตรอินทรีย์สากล

ในปีงบประมาณ 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการเปรียบเทียบการผลิต และการตลาด ข้าวหอมมะลิอินทรีย์กับข้าวหอมมะลิทั่วไป (ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ อุบลราชธานี เชียงราย และพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างการผลิตและการตลาด ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิต วิธีตลาดและส่วนเหลือของการตลาดของ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์และข้าวหอมมะลิทั่วไป และศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการผลิตและการจำหน่ายข้าวหอมมะลิอินทรีย์

โดยผลการศึกษาพบว่า จากการเปรียบเทียบการผลิตและการตลาดข้าวหอมมะลินทรีย์กับข้าวหอมมะลิทั่วไป ปีเพาะปลูก 2559/60 การผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์มีผลตอบแทนสูงกว่าการผลิตข้าวหอมมะลิทั่วไปเฉลี่ย 281.19 บาทต่อไร่ โดยข้าวหอมมะลินทรีย์มีผลตอบแทนเฉลี่ย 5,430.95 บาทต่อไร่ เมื่อเทียบกับข้าวหอมมะลิทั่วไป ซึ่งมีผลตอบแทนเฉลี่ย 5,149.76 บาทต่อไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.46 เนื่องจากข้าวหอมมะลินทรีย์มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าข้าวหอมมะลิทั่วไป 216.35 บาทต่อไร่ โดยมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 4,755.38 บาทต่อไร่ ขณะที่ข้าวหอมมะลิทั่วไปมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 4,971.73 บาทต่อไร่ และราคาข้าวหอมมะลินทรีย์ที่เกษตรกรขายได้ (ข้าวเปลือกแห้ง) สูงกว่าราคาข้าวหอมมะลิทั่วไป 2.86 บาทต่อกิโลกรัม โดยมีราคาเฉลี่ย 12.29 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนราคาข้าวหอมมะลิทั่วไปเฉลี่ย 9.43 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งการผลิต ข้าวหอมมะลินทรีย์สามารถลดต้นทุนการผลิต รวมทั้งช่วยในการปรับปรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น โดยวิธีการปรับปรุงดิน เช่น การปลูกพืชหมุนเวียน การปลูกพืชตระกูลถั่ว การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์เป็นการผลิตที่ไม่ใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี และเกษตรกรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิต มีการปฏิบัติตามขั้นตอนการผลิตอย่างถูกต้อง สิ่งสำคัญ คือ เกษตรกรต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักการผลิตแบบอินทรีย์ และตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่กำหนด สำหรับตลาดข้าวหอมมะลินทรีย์ (ข้าวเปลือก) เกษตรกรจะขายให้กับกลุ่มเกษตรกร พ่อค้า / โรงสี และบริษัทที่ทำสัญญาสั่งซื้อในจังหวัดนั้น ๆ โดยตลาดข้าวหอมมะลินทรีย์ (ข้าวสาร) มีสัดส่วนการจำหน่ายในประเทศ ร้อยละ 40 และจำหน่ายต่างประเทศ ร้อยละ 60 ของปริมาณผลผลิตทั้งหมด ช่องทางการจำหน่ายในประเทศที่สำคัญ เช่น ซูเปอร์มาร์เก็ต โรงพยาบาล งานแสดงสินค้า ร้านค้าสหกรณ์ และร้านค้าทั่วไป สำหรับตลาดส่งออกข้าวหอมมะลินทรีย์ที่สำคัญ ได้แก่ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ฮองกง และสิงคโปร์ ซึ่งความต้องการข้าวหอมมะลินทรีย์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และสามารถขยายการผลิตได้อีกมาก อย่างไรก็ตาม การผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ยังมีปัญหาอุปสรรคทั้งด้านการผลิตและการตลาด เช่น การผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ต้องใช้ปุ๋ยอินทรีย์จำนวนมาก เกษตรกรผลิตเองไม่เพียงพอ ราคายาวนานไม่เพียงพอในช่วงผลผลิตเก็บเกี่ยวพร้อมกันจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผลผลิต ลานตากที่ได้มาตรฐานไม่เพียงพอ ซึ่งมีผลกระทบต่อการรักษาปริมาณ โรงสีข้าวหอมมะลินทรีย์ที่ทันสมัย ไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่เป็นโรงสีขนาดเล็ก ส่งผลให้ข้าวที่ได้มีคุณภาพไม่ดี ส่วนปัญหาด้านการตลาด เช่น เกษตรกรบางกลุ่มยังไม่มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่แน่นอน ทำให้ไม่มีความมั่นใจที่จะทำการผลิต และต้องขายผลผลิตให้พ่อค้าคนกลาง ซึ่งรับซื้อในราคาไม่สูงนัก เป็นต้น

วิถีตลาดข้าวหอมมะลิอินทรีย์

ที่มา : จากการศึกษา

เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์และข้าวหอมมะลิทั่วไป

รายการ	ข้าวหอมมะลิอินทรีย์	ข้าวหอมมะลิทั่วไป
1. ต้นทุนทั้งหมดต่อไร่ (บาท)	4,755.38	4,971.73
2. ต้นทุนต่อกิโลกรัม (บาท)	10.76	9.10
3. ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	441.90	546.10
4. ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท)	12.29	9.43
5. ผลตอบแทนต่อไร่ (บาท)	5,430.95	5,149.76

ที่มา : จากการศึกษา

ทั้งนี้ ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อสนับสนุนให้มีการรณรงค์ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ ตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้มีการพัฒนาคุณภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าข้าว เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยผลจากการศึกษา มีข้อเสนอแนะเพื่อให้การผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น สนับสนุนและถ่ายทอดความรู้ แก่เกษตรกรให้สามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง สนับสนุนเงินทุนแก่โรงสีข้าวอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน สำหรับเป็นเครือข่ายให้เกษตรกรที่ผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าข้าวอินทรีย์ และสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน ในการจัดหาช่องทางการจำหน่ายข้าวหอมมะลิอินทรีย์ และผลิตภัณฑ์ที่แน่นอนให้กับเกษตรกร เป็นต้น

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

นางกศนิย์ ลักษณะ
เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ
สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
โทร. 0 2579 3589

3. การศึกษาความเต็มใจจ่ายค่าประกันภัยข้าวนาปีของเกษตรกร

การประกอบอาชีพเกษตรกรรม ต้องอาศัยดิน ฟ้า อากาศ เป็นหลัก ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบัน เกษตรกร มีความเสี่ยงจากสภาพอากาศที่แปรปรวนและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อผลผลิต คุณภาพสินค้า และความเป็นอยู่ของเกษตรกรเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประกอบอาชีพ ทำนา ซึ่งเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศ และมีฐานะยากจน ต้องประสบปัญหา น้ำท่วม ภัยแล้ง และแมลงศัตรูพืชระบาดเป็นประจำ รัฐบาลจึงได้มีมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร โดยสนับสนุนการทำประกันภัยการเกษตร แต่การดำเนินงานในอดีตที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แม้ว่ารัฐบาลจะสนับสนุนงบประมาณจำนวนมาก แต่เกษตรกรยังให้ความสนใจเข้าร่วมโครงการประกันภัยน้อย ในปี 2559 รัฐบาลจึงได้ให้การสนับสนุนและรณรงค์ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการประกันภัยข้าวนาปีด้วยความสมัครใจมากขึ้น โดยสนับสนุนงบประมาณ วงเงิน 2,071 ล้านบาท ในการจ่ายค่าเบี้ยประกันให้แก่เกษตรกร โดยรัฐบาลจ่าย 60 บาทต่อไร่ และให้ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นผู้รับภาระจ่ายเบี้ยประกันให้แก่ลูกค้าที่กู้เงินภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด อีก 40 บาทต่อไร่ ในกรณีที่ไม่ใช่ลูกค้าและกู้เงินจาก ธ.ก.ส. จะต้องจ่ายเอง 40 บาทต่อไร่ เป้าหมายพื้นที่ 30 ล้านไร่ เกษตรกร 1.5 ล้านราย ครอบคลุมภัยธรรมชาติ 7 ประเภท ได้แก่ น้ำท่วมหรือฝนตกหนัก ภัยแล้ง ฝนแล้งหรือฝนทิ้งช่วง ลมพายุหรือพายุไต้ฝุ่น ภัยอากาศหนาวหรือน้ำค้างแข็ง ลูกเห็บ และไฟไหม้ และศัตรูพืชหรือโรคระบาด โดยจำนวนเงินความคุ้มครองสำหรับ 6 ภัยแรก 1,111 บาทต่อไร่ และสำหรับ ภัยศัตรูพืชหรือโรคระบาด 555 บาทต่อไร่ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานโครงการประกันการเกษตรที่มั่นคง ยั่งยืน ควรให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการจ่ายเบี้ยประกัน ซึ่งต้องมีการพิจารณาอัตรา ที่เหมาะสมต่อ ความสามารถในการจ่ายของเกษตรกรด้วย

ในปีงบประมาณ 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเต็มใจจ่ายค่าประกันภัยข้าวนาปีของเกษตรกร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่าย

ในการทำประกันภัยของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี มูลค่าความเต็มใจจ่ายเบี้ยประกันข้าวนาปี และทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการประกันภัย โดยศึกษาเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 532 ครัวเรือน แบ่งเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2559/60 จำนวน 327 ครัวเรือน และไม่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 205 ครัวเรือน ในพื้นที่ 18 จังหวัดทั่วทุกภาคยกเว้นภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี สุรินทร์ ศรีสะเกษ นครราชสีมา ร้อยเอ็ด เชียงใหม่ แพร่ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ พิจิตร กำแพงเพชร นครสวรรค์ ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง สระบุรี นครนายก และฉะเชิงเทรา

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายทำประกันภัยข้าวนาปี ได้แก่ สัดส่วนการเป็นเจ้าของที่ดินเพาะปลูกข้าวนาปี ประสบการณ์เพาะปลูกข้าวนาปี ลักษณะที่ตั้งของพื้นที่ (ในเขตชลประทานหรือนอกเขตชลประทาน) สัดส่วนรายได้นอกภาคเกษตรต่อรายได้ทั้งหมด การได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ 3 ปีที่ผ่านมา และจำนวนสมาชิกที่ปลูกข้าวนาปี โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และร้อยละ 95 โดยมูลค่าความเต็มใจจ่ายเบี้ยประกันภัยข้าวนาปีของเกษตรกรอัตราสูงสุดเฉลี่ย 71 บาทต่อไร่ สำหรับทัศนคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการประกันภัยข้าวนาปี พบว่า มีทัศนคติที่ดีอยู่ในระดับมาก โดยมีความเห็นว่าการเข้าร่วมโครงการภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนค่าเบี้ยประกันมีความไม่แน่นอนของภัยธรรมชาติ พื้นที่ที่ทำนาปัจจุบันเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยง การทำประกันภัยเป็นเครื่องมือทางการเงินที่ช่วยลดความเสี่ยง และได้รับความสะดวกและให้ความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เป็นต้น ในส่วนของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการประกันภัยข้าวนาปี พบว่า มีทัศนคติที่ดีอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความเห็นว่าการเข้าร่วมโครงการประกันภัยตัวเอง 40 บาทต่อไร่ ไม่เหมาะสม ค่าเบี้ยประกันสูงแต่เงินชดเชยต่ำ ความคุ้มครอง 1,111 บาทต่อไร่ และ 555 บาทต่อไร่ ยังไม่เหมาะสม ไม่มั่นใจในการจ่ายค่าสินไหมทดแทน พื้นที่ได้รับความเสียหายแต่ทางราชการไม่ประกาศเป็นเขตภัยพิบัติ การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง โครงการประกันภัยมีความล่าช้าไม่ทันฤดูกาลข้าวของพื้นที่ คิดว่าสามารถบริหารความเสี่ยงได้ถึงแม้ไม่ทำประกันภัย และเมื่อเกิดภัยธรรมชาติภาครัฐยังคงให้ความช่วยเหลือเยียวยา เป็นต้น

ทั้งนี้ ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการดำเนินงานโครงการประกันภัยข้าวนาปี ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศของรัฐบาล ให้มีการกำหนดอัตราเบี้ยประกันอย่างเหมาะสม จะทำให้เกษตรกรสนใจเข้าร่วมโครงการมากขึ้น และช่วยลดผลกระทบของเกษตรกรจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยผลจากการศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการประกันภัยข้าวนาปี เช่น ควรมีหลักเกณฑ์เงื่อนไขการประกันภัยที่เหมาะสมชัดเจน ทั้งด้านการประเมินความเสียหาย การจ่ายเงินสินไหมทดแทน การจ่ายคืนเบี้ยประกัน เป็นต้น ควรมีการศึกษารูปแบบและเงื่อนไขการทำประกันภัยการเกษตรที่เหมาะสม เป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ขยายการประกันภัยในสินค้าชนิดอื่น ๆ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง โคนม การพัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการประเมินความเสียหาย การสร้างความเป็นธรรมให้เกษตรกรมีโอกาสเข้าถึงการประกันภัยได้อย่างทั่วถึง ควรมีการศึกษาแนวทางการจัดตั้งกองทุนการประกันภัยการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณของรัฐ และดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ควรมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ให้ความรู้การประกันภัยแก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการประกันภัย สร้างทัศนคติที่ดีในการเข้าร่วมโครงการประกันภัย และควรมีการประเมินผลการดำเนินงานประกันภัยที่ผล เป็นต้น

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมที่

นายศิลปพร ชื่นสุรัตน์
เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ
สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
โทร. 0 2579 7564

4. การศึกษาความพร้อมของเกษตรกรในการปรับตัวเพื่อรองรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร กรณีศึกษา ข้าว มันสำปะหลัง และปาล์มน้ำมัน

การขับเคลื่อนประเทศสู่ยุค Thailand 4.0 มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ การสร้างความเข้มแข็งจากภายในและการเชื่อมโยงสู่ประชาคมโลก การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ Value Based Economy หรือเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ทำให้เศรษฐกิจยุคใหม่เน้นการบริหารจัดการและการใช้เทคโนโลยี โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคการเกษตรด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีการทำฟาร์มอัจฉริยะหรือการทำเกษตรแม่นยำสูงที่นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาผสมผสานกับงานด้านการเกษตร สู่เกษตรยุคใหม่ (Smart Farming) ประกอบกับแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (ปี 2560 – 2564) ที่เน้นให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผลิตสินค้าที่นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ควบคู่ไปกับการจัดการทรัพยากร การเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยใช้ตลาดนำการผลิต อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ถ่ายทอดสู่เกษตรกรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด จำเป็นต้องพิจารณาความพร้อมรับของเกษตรกรเป็นสำคัญ

ในปีงบประมาณ 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพร้อมของเกษตรกรในการปรับตัวเพื่อรองรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร กรณีศึกษา ข้าว มันสำปะหลัง และปาล์มน้ำมัน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมของเกษตรกร และศึกษาถึงปัจจัยที่ผลต่อความพร้อมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมของเกษตรกร ใน 3 สินค้า 9 เทคโนโลยีนวัตกรรมที่สำคัญ ดังนี้ สินค้าข้าว ได้แก่ เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าการวิเคราะห์ดิน การปลูกข้าวแบบเปียกสลับแห้ง การปลูกข้าวตามระบบการเกษตรดีที่ถูกต้องและเหมาะสม (GAP) และการใช้สารชีวภัณฑ์ในการอารักขาพืช สินค้ามันสำปะหลัง ได้แก่ การให้น้ำระบบน้ำหยด และการระเบิดดินดาน สินค้าปาล์มน้ำมัน ได้แก่ การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าการวิเคราะห์ดิน และการปลูกปาล์มน้ำมันตามมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO)

ผลการศึกษาคือความพร้อมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมของเกษตรกร พบว่า **ด้านการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปประยุกต์ใช้**: ภายหลังจากได้รับการอบรม เกษตรกรร้อยละ 69.03 มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ เมื่อพิจารณารายสินค้า พบว่า **1) ข้าว** มีการนำเทคโนโลยีการใช้สารชีวภัณฑ์ในการอารักขาพืชไปประยุกต์ใช้มากที่สุด (ร้อยละ 81.45) รองลงมาคือ การปลูกข้าวตามมาตรฐาน GAP การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน การปลูกข้าวแบบเปียกสลับแห้ง และการใช้เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวตามลำดับ สาเหตุที่มีการนำเทคโนโลยีการใช้เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ไปใช้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการส่งเสริมการอบรมแต่มีการสนับสนุนเครื่องหยอดในปริมาณไม่มากนัก อีกทั้งชนิด/ประเภทของเครื่องหยอดฯ ที่สนับสนุนให้อาจไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ อาทิ พื้นที่ลุ่มมีดินหล่มในแปลงนาไม่เหมาะสมกับเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ขนาดใหญ่ น้ำหนักมาก และเคลื่อนย้ายยาก ฯลฯ นอกจากนี้ ยังพบว่า เกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมต่างๆ ไปใช้มากที่สุด (ร้อยละ 76.75) รองลงมาภาคเหนือ และภาคกลาง ทั้งนี้เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งผลิตข้าวปลอดภัยของประเทศ หน่วยงานทุกภาคส่วนได้มุ่งเน้นจัดกิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีและกระตุ้นให้มีการนำไปใช้จริงมากกว่าเขตพื้นที่อื่นๆ **2) มันสำปะหลัง** มีการนำเทคโนโลยีการระเบิดดินดานไปประยุกต์ใช้มากกว่าเทคโนโลยีการให้น้ำระบบน้ำหยด และมีการใช้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากกว่าภาคเหนือ เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญของประเทศ เกษตรกรบางส่วนพบปัญหาการเกิดดินดานจากการบดทับของเครื่องจักร ภาวะภัยแล้งที่ส่งผลทำให้หัวมันสำปะหลังไม่สามารถขยายขนาดได้เต็มที่กระทบต่อปริมาณผลผลิต **3) ปาล์มน้ำมัน** มีการนำเทคโนโลยีการปลูกตามมาตรฐาน RSPO ไปใช้มากกว่าเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน

ด้านความพร้อมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการผลิตของเกษตรกร: จากเกณฑ์การพัฒนาดตนเอง การมีองค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม และการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 63.45) มีความพร้อมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายสินค้า พบว่า **1) ข้าว** เกษตรกรมีความพร้อมรับเทคโนโลยีการใช้เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวมากที่สุด (ร้อยละ 63.64) รองลงมา คือ การใช้สารชีวภัณฑ์ในการอารักขาพืช การปลูกข้าวตามมาตรฐาน GAP การปลูกข้าวแบบเปียกสลับแห้ง และการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน ตามลำดับ **2) มันสำปะหลัง** เกษตรกรมีความพร้อมรับในเทคโนโลยีการระเบิดดินดานมากกว่าการให้น้ำระบบน้ำหยด **3) ปาล์มน้ำมัน** เกษตรกรมีความพร้อมรับการปลูกตามมาตรฐาน RSPO มากกว่าการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน และ **ปัจจัยที่มีอิทธิพล**

ต่อความพร้อมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยใช้แบบจำลอง Ordered Probit Model วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุ พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านการรวมกลุ่มของเกษตรกร ระดับการศึกษา จำนวนครั้งในการอบรมในเทคโนโลยีนวัตกรรมนั้นๆ เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความพร้อมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรม ระดับมากในทิศทางที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ในภาพรวมการผลิตข้าวในพื้นที่ที่สามารถบริหารจัดการน้ำได้เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพร้อมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวแบบเปียกสลับแห้ง

ในขณะที่คุณลักษณะของเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการมีประโยชน์และประหยัดเวลาส่งผลกระทบต่อความพร้อมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการผลิตข้าวและมันสำปะหลัง ตลอดจนคุณลักษณะด้านการมีประโยชน์และความสอดคล้องกับสิ่งที่เคยปฏิบัติมาส่งผลกระทบต่อความพร้อมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการผลิตปาล์มน้ำมัน

ทั้งนี้ ควรแนะนำให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมร่วมกัน ผลักดันให้เกษตรกรรุ่นใหม่เข้ารับการอบรมให้มากขึ้นเพราะมีโอกาสนำความรู้จากการอบรมที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปประยุกต์ใช้ รวมทั้งจัดอบรมถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีควรพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ อาทิ การปลูกข้าวแบบเปียกสลับแห้ง ควรมุ่งเน้นพื้นที่ที่สามารถบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรได้ ควรสร้างช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้เกษตรกรได้รับทราบถึงคุณลักษณะของเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งประโยชน์ที่ได้รับ เช่น การสนับสนุนให้ใช้ Application ผ่านโทรศัพท์มือถือเพื่อส่งผ่านข้อมูลข่าวสารต่างๆ โดยเฉพาะข้อมูลความรู้ใหม่ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อจูงใจให้เกษตรกรเกิดความพร้อมรับอันจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ได้มากขึ้น และเกษตรกรได้พัฒนาภาคการเกษตรสู่ Thailand 4.0 ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่อไป

ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการสนับสนุนและถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่เกษตรกร สอดคล้องกับความต้องการและการพร้อมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นที่จะเป็นสิ่งจูงใจให้เกษตรกรเห็นถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีและนวัตกรรมและนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาส่งเสริมให้ภาคเกษตรโดยเฉพาะเกษตรกร สถาบันเกษตรกรตระหนักรู้ถึงประโยชน์และความสำคัญของเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร ตลอดจนสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรไปประยุกต์ใช้ให้มากขึ้น รวมทั้งผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเกษตรกรรมมุ่งสู่บริษัทใหม่ภาคการเกษตร 4.0

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ส่วนวิจัยและประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 -12

โทร. 0 7431 2996

5. การศึกษาความต้องการแรงงานของครัวเรือนภาคการเกษตรตามชนิดสินค้าและขนาดฟาร์ม

จากสถานการณ์แรงงานภาคการเกษตรที่มีการเคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร แม้ว่าปัจจุบันจะมีการพัฒนาเทคโนโลยีและเครื่องจักรกลการเกษตรมากขึ้น แต่การผลิตสินค้าเกษตรบางชนิดยังมีความจำเป็นต้องใช้แรงงานคน ทำให้มีความต้องการแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิต ซึ่งต้องใช้แรงงานจำนวนมาก ในขณะที่แรงงานประเทศเพื่อนบ้านมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้นเช่นกัน ทำให้ค่าจ้างแรงงานเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลต่อต้นทุนการผลิตทางการเกษตรที่เพิ่มขึ้นด้วย ทั้งนี้ผลกระทบจากปัญหาขาดแคลนแรงงาน มีผลต่อโครงสร้างการผลิตการเกษตรในอนาคต รวมถึงความมั่นคงด้านอาหาร จึงมีความจำเป็นต้องวางแผนเพื่อรองรับสถานการณ์และปัญหาดังกล่าว

ในปีงบประมาณ 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความต้องการแรงงานของครัวเรือนภาคการเกษตรตามชนิดสินค้าและขนาดฟาร์ม” โดยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการใช้แรงงาน ความต้องการแรงงานภาคการเกษตรของเกษตรกรของแต่ละชนิดสินค้าตามขนาดฟาร์ม และความต้องการเข้ามาทำงานในประเทศไทยของแรงงานคนต่างด้าวจากประเทศเมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม โดยรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทุเรียน และลำไย รวมทั้งสัมภาษณ์ตัวแทนและบริษัทนำเข้าแรงงานมายังประเทศไทยจากประเทศเมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม

โดยผลการศึกษาประสิทธิภาพการใช้แรงงานของแต่ละชนิดสินค้าตามขนาดฟาร์ม พบว่า เกษตรกร ผู้ปลูกข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน และลำไย ในฟาร์มขนาดเล็ก มีค่าประสิทธิภาพของแรงงานน้อยกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ เนื่องจากฟาร์มขนาดเล็กใช้แรงงานครัวเรือนเป็นหลัก ในส่วนของข้าว ฟาร์มขนาดกลางใช้ทั้งแรงงานตนเองและแรงงานจ้างบางส่วน ฟาร์มขนาดใหญ่จะมีการจ้างแรงงานทั้งคนไทยและคนต่างด้าวในลักษณะการจ้างแรงงานประจำ สำหรับมันสำปะหลัง ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่ มีการใช้แรงงานตนเองและแรงงานจ้างเป็นส่วนใหญ่ โดยแรงงานจ้างมีทั้งแรงงานประจำและแรงงานชั่วคราว ในส่วนของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลาง ใช้ทั้งแรงงานตนเองและแรงงานจ้าง มีการจ้างแรงงานในบางกิจกรรม ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่มีการจ้างแรงงานมากกว่า ในลักษณะแรงงานชั่วคราว ส่วนใหญ่เป็นแรงงานในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียง สำหรับยางพารา และปาล์มน้ำมัน ฟาร์มขนาดกลาง จะใช้แรงงานตนเองและแรงงานจ้างบางส่วนในบางกิจกรรม เช่น การดูแลรักษาจะใช้แรงงานตนเอง ส่วนการเก็บเกี่ยวจะใช้แรงงานจ้างด้วย ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่มีการจ้างแรงงานทั้งแรงงานไทยและแรงงานคนต่างด้าวในลักษณะจ้างประจำ ในส่วนของทูเรียนและลำไย ฟาร์มขนาดกลางจะใช้แรงงานตนเองและแรงงานจ้างบางส่วน ฟาร์มทุเรียนขนาดกลางจะเริ่มมีกฎระเบียบในการทำงานที่ชัดเจนมากขึ้น ในขณะที่ฟาร์มขนาดใหญ่ จะมีการจ้างแรงงานทั้งแรงงานคนไทยและแรงงานคนต่างด้าวอย่างเป็นระบบ มีกฎกติกา อย่างชัดเจนในลักษณะของการจ้างประจำ

ผลการศึกษาความต้องการแรงงานภาคการเกษตรของเกษตรกรแยกตามชนิดสินค้าในแต่ละกิจกรรมการผลิตและขนาดฟาร์ม พบว่า การผลิตข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีการใช้แรงงานรวมต่อไร่ลดลง ตามขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น ทั้งกระบวนการเตรียมดิน การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว มีการใช้แรงงานคนร่วมกับเครื่องจักร โดยใช้แรงงานทั้งแรงงานในครัวเรือนและแรงงานจ้าง ในส่วนของข้าวมีแนวโน้มความต้องการแรงงานลดลงตามขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น เนื่องจากมีการใช้เครื่องจักรทดแทนแรงงานคนมากขึ้น ในส่วนของมันสำปะหลัง แนวโน้มความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นตามขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น และส่วนใหญ่ต้องการเฉพาะแรงงานไทย สำหรับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แนวโน้มความต้องการแรงงาน มีทั้งแรงงานคนไทยและแรงงานคนต่างด้าว ถึงแม้จะมีการนำเครื่องจักรมาใช้ แต่ยังคงต้องพึ่งพาแรงงานคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงเวลาเก็บเกี่ยว ในด้านไม้ยืนต้นไม้ผล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน และลำไย มีการใช้แรงงานรวมต่อไร่ลดลงตั้งขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้นเช่นกัน ในส่วนของยางพารา ฟาร์มขนาดเล็กจะใช้แรงงานครัวเรือน ขนาดกลางและขนาดใหญ่จะใช้แรงงานครัวเรือนและแรงงานจ้าง โดยแนวโน้มความต้องการแรงงานในอนาคตเพิ่มขึ้น ทั้งแรงงานไทยและแรงงานคนต่างด้าว ซึ่งปัจจุบันฟาร์มขนาดใหญ่มีการจ้างแรงงานคนต่างด้าวอยู่แล้ว สำหรับปาล์มน้ำมัน การดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยว ใช้แรงงานคนเป็นหลัก มีการใช้เครื่องจักรน้อย แนวโน้มในอนาคตมีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นทั้งแรงงานคนไทยและแรงงานคนต่างด้าว ตามขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น ในส่วนของทูเรียนและลำไย การเก็บเกี่ยวใช้แรงงานคนเป็นหลัก มีความต้องการทั้งแรงงานคนไทยและแรงงานคนต่างด้าว และในอนาคตมีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นตามขนาดฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานคนต่างด้าวที่มีความต้องการเพิ่มขึ้น

ผลการศึกษาความต้องการเข้ามาทำงานในประเทศไทยของแรงงานคนต่างด้าว พบว่า แรงงานเมียนมาสามารถไปทำงานในต่างประเทศได้ 4 ช่องทาง คือ ติดต่อบริษัท ผ่านทางรัฐบาลต่อรัฐบาล บริษัทต่อบริษัท การเดินทางเข้าเมืองเอง โดยบริษัทผู้ส่งออกมีความต้องการส่งแรงงานมายังประเทศไทย

มากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นการส่งออกภายใต้ความตกลงไปยังโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรต่อเนื่อง ปัจจุบันแรงงานเมียนมามีความสนใจทำงานภาคการเกษตรน้อยลง เนื่องจากเป็นงานตามฤดูกาล ไม่มีงานตลอดทั้งปี ในส่วนของแรงงานจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) มีนโยบายส่งออกแรงงานไปต่างประเทศ 3 ประเทศ ได้แก่ ไทย ญี่ปุ่น และเกาหลี โดยแรงงานมาทำงานในประเทศไทยได้คราวละ 4 ปี ต่อวีซ่าทุก 2 ปี เมื่อครบกำหนดต้องกลับไป สปป. ลาว อย่างน้อย 1 เดือน จึงกลับมาทำงานได้อีก การส่งออกแรงงานมายังภาคการเกษตรของไทยยังมีน้อย แต่แนวโน้มการส่งออกมายังประเทศไทยมีทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากรัฐบาลของ สปป.ลาว มีนโยบายให้การสนับสนุนในการจัดส่งแรงงานมายังประเทศไทย สำหรับประเทศกัมพูชา รัฐบาลยังไม่มียุทธศาสตร์ส่งออกแรงงานมายังประเทศไทยอย่างชัดเจน เป็นการดำเนินงานของบริษัทจัดหางาน แต่แนวโน้มแรงงานเข้ามายังประเทศไทยสูงขึ้น เนื่องจากรัฐบาลไทยมีนโยบายให้แรงงานใช้บัตรสีชมพูในการเข้ามาทำงานในประเทศไทย ทำให้แรงงานสามารถดำเนินการได้เองโดยไม่ต้องผ่านบริษัทจัดหางาน อย่างไรก็ตาม ทิศทางแรงงานที่จะมาทำงานภาคการเกษตรน้อยลง เนื่องจากมีความสนใจภาคอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปมากกว่า มีรายได้และสวัสดิการดีกว่า ในส่วนของประเทศเวียดนาม เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำกินของตนเองและแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานท้องถิ่นไม่นิยมเคลื่อนย้ายไปทำงานพื้นที่อื่น แรงงานภาคการเกษตรของประเทศเวียดนามไม่นิยมมาทำงานในประเทศไทย เนื่องจากอัตราค่าจ้างใกล้เคียงกัน

ทั้งนี้ ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อแก้ปัญหาและลดผลกระทบต่อโครงสร้างการผลิต ต้นทุนแรงงาน และความมั่นคงด้านอาหาร ที่จะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรและการผลิตภาคการเกษตรโดยรวม รวมทั้งการวางแผนรองรับสถานการณ์และปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร ซึ่งมีความจำเป็นต้องพึ่งพิงแรงงานคนต่างด้าว แม้ว่าปัจจุบันจะมีการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อทดแทนแรงงานมากขึ้น แต่ยังมีจำเป็นต้องใช้แรงงานคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตพืชไร่ ไม้ยืนต้นและไม้ผล โดยผลจากการศึกษามีข้อเสนอแนะให้ภาครัฐสนับสนุนการลงทุน

การผลิตด้านแรงงาน เช่น การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการเกษตร ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงเทคโนโลยีการเกษตร การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ สืบทอดอาชีพเกษตรกรรม การสนับสนุนนโยบายแปลงใหญ่อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ส่วนวิจัยและประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 - 12
โทร. 0 7431 2996

ด้านเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีภารกิจรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ ในการศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำค่าที่การเจรจา รวมทั้งเป็นผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เข้าร่วมการประชุมในเวทีระหว่างประเทศในระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับนโยบายภาคเกษตร ข้อตกลงและเงื่อนไขด้านการค้าสินค้าและการลงทุนภาคเกษตร การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิภาคอากาศด้านการเกษตร ความมั่นคงทางอาหาร และความร่วมมือทางเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศทั้งระดับทวิภาคี พหุภาคี และองค์การระหว่างประเทศ และในปี 2560 มีการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ ดังนี้

1. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ในปัจจุบันโลกมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเทคโนโลยี การคมนาคม และการสื่อสาร ส่งผลให้การติดต่อเชื่อมโยงทางการค้ามีประสิทธิภาพและมีความทันสมัย ในขณะเดียวกัน ปัจจัยแวดล้อมดังกล่าว นำมาซึ่งความซับซ้อนทางการค้าและการแข่งขันที่รุนแรง และเกิดการรวมกลุ่มขนาดใหญ่เพื่อแสวงหาพันธมิตรทางการค้าใหม่ โดยมีการดำเนินความร่วมมือระหว่างกัน ทั้งในด้านวิชาการและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมมือทางเศรษฐกิจซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งในด้านการค้า และการลงทุน อันจะนำมาซึ่งความมั่นคงทางเศรษฐกิจระหว่างกันในอนาคต

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่ได้ร่วมจัดตั้งหรือเข้าร่วมในกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศต่างๆ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้เข้าร่วมประชุมหารือ และแลกเปลี่ยนความรู้ภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศหลายกรอบความร่วมมือในปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ กรอบความร่วมมือแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation: BIMSTEC) กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC) และกรอบความร่วมมือพันธมิตรนานาชาติการวิจัยก๊าซเรือนกระจกภาคเกษตร (Global Research Alliance on Agricultural Greenhouse Gases: GRA)

1.1. กรอบความร่วมมือแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC)

BIMSTEC เกิดขึ้นจากการริเริ่มของไทย เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2540 ประกอบด้วยสมาชิกในภูมิภาคอ่าวเบงกอล 7 ประเทศ ได้แก่ ประเทศบังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย เมียนมา เนปาล ศรีลังกา และไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาค และเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ร่วมกันในด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ปัจจุบัน BIMSTEC มีความร่วมมือกันใน 14 สาขาหลัก ได้แก่ การค้าและการลงทุน คมนาคมและการสื่อสาร พลังงาน การท่องเที่ยว เทคโนโลยี ประมง เกษตร สาธารณสุข การลดความยากจน การต่อต้านการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ วัฒนธรรม ปฏิสัมพันธ์ในระดับประชาชน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยประสานงานระดับชาติ และมีผู้ประสานงานรายสาขาความร่วมมือ โดยสาขาที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยตรงคือ สาขาเกษตร มีประเทศเมียนมาเป็นประเทศนำ (Lead Country) และ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานประสานหลักฝ่ายไทย สาขาประมง มีประเทศไทยเป็น Lead Country และกรมประมงเป็นหน่วยงานหลักฝ่ายไทย

การดำเนินงานของสาขาความร่วมมือด้านการเกษตรที่ผ่านมา ได้กำหนดให้มีการดำเนินโครงการความร่วมมือด้านการเกษตรรวม 8 โครงการ ทั้งนี้ ไทยเป็นประเทศผู้ประสานงาน 1 โครงการ ได้แก่ โครงการ Developing Good Agricultural Practices (GAP) โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 ครั้ง คือ เมื่อวันที่ 10-14 กันยายน 2555 เรื่อง การพัฒนาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีรวมทั้งเกษตรอินทรีย์ในกลุ่มประเทศสมาชิก BIMSTEC และเมื่อวันที่ 26 - 28 เมษายน 2559 เรื่อง การพัฒนาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในกลุ่มประเทศสมาชิก BIMSTEC ระยะที่ 2 ซึ่งดำเนินการผ่านกลไกการประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญด้านความร่วมมือทางการเกษตร ซึ่งทำหน้าที่หารือเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางความร่วมมือและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทุกปี

สำหรับการประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญด้านความร่วมมือทางการเกษตร ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 12-16 ธันวาคม 2560 ณ จังหวัดเชียงราย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นเจ้าภาพ มีผู้แทนจากประเทศสมาชิก BIMSTEC 6 ประเทศ (ยกเว้นภูฏาน) ผู้แทนจากสำนักเลขาธิการ BIMSTEC ผู้แทนจากกระทรวงการต่างประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เข้าร่วมการประชุม จำนวน 40 คน โดยการประชุมครั้งนี้มีการหารือแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับความก้าวหน้าและทบทวนสถานะ

ของโครงการความร่วมมือด้านการเกษตร รวมถึงแนวทางความร่วมมือเชิงลึกด้านการเกษตรที่ควรผลักดันให้ประเทศสมาชิกร่วมมือกันในอนาคต ตามความเห็นของที่ประชุมระดับผู้นำ BIMSTEC อย่างไม่เป็นทางการ เมื่อเดือนตุลาคม 2559 และมีมติเห็นชอบให้เสนอประเด็นที่มีความสำคัญ และควรผลักดันต่อที่ประชุมระดับรัฐมนตรีด้านความร่วมมือทางการเกษตรของ BIMSTEC ครั้งที่ 1 ที่คาดว่าจะมีขึ้นในปี 2561 เพื่อพิจารณาให้ข้อชี้แนะนโยบาย ได้แก่ การจัดตั้งกองทุนพิเศษสำหรับจัดสรรให้ประเทศสมาชิก เพื่อใช้ในการดำเนินโครงการให้มีความก้าวหน้าและรวดเร็ว และการเสนอขอจัดตั้งทุนการศึกษาของ BIMSTEC สำหรับนักศึกษาจากประเทศสมาชิกเพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ในสาขาการเกษตรและสาขาที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ประเทศสมาชิก BIMSTEC ยังได้แสดงความสนใจและขอรับการสนับสนุนความช่วยเหลือด้านวิชาการจากประเทศไทยในเรื่องการถ่ายทอดความรู้และฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติด้านการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP) และเทคโนโลยีการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสาหร่าย ขณะเดียวกันฝ่ายไทยได้แสดงท่าทีสนับสนุนให้ประเทศบังคลาเทศเร่งรัดดำเนินโครงการสร้างเครือข่ายและจัดทำระบบข้อมูลเพื่อความมั่นคงด้านอาหารในภูมิภาค BIMSTEC และแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการดำเนินงานโครงการระบบสารสนเทศเพื่อความมั่นคงด้านอาหารของอาเซียน (ASEAN Food Security Information System: AFSIS) ในฐานะหน่วยงานประสานและดำเนินโครงการ

สำหรับการดำเนินงานในระยะต่อไปของฝ่ายไทย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจะติดตามและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของฝ่ายไทยในการดำเนินงานตามมติของที่ประชุม ฯ เช่น การพิจารณาให้ความเห็นต่อข้อเสนอโครงการ การจัดส่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนา ด้านการเกษตร และพิจารณามอบหมายผู้แทนเข้าร่วมโครงการเพื่อร่วมหารือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างประเทศสมาชิก โดยจะมีการประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญด้านความร่วมมือทางการเกษตรครั้งต่อไปในปี 2561 ณ ประเทศบังกลาเทศ

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ก็

ส่วนประสานงานสำรองข้าวฉุกเฉิน
กองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
โทร. 0 2579 5832

1.2 กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิก หรือ เอเปค (APEC)

เอเปคเป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก มีเป้าหมายหลัก คือ การส่งเสริมการค้าและการลงทุน ต่อมาได้มีการขยายความร่วมมือไปยังมิติด้านทางสังคมและการพัฒนา ด้านอื่นๆ เช่น ความร่วมมือด้านการเกษตร การสนับสนุนบทบาทสตรี การอำนวยความสะดวกทางการค้า และการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ เป็นต้น ทั้งนี้ ในปัจจุบันเอเปคยังให้ความสำคัญกับประเด็นท้าทายต่าง ๆ ของโลก เช่น กระแสโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความมั่นคงอาหาร การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น

ในปี 2560 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเอเปค โดยหัวข้อของการประชุม คือ การสร้างพลวัตใหม่และการส่งเสริมอนาคตร่วมกันของเอเชีย - แปซิฟิก ซึ่งมีประเด็นเรื่องการเสริมสร้างความมั่นคงอาหารและเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้เข้าร่วมการประชุมคณะทำงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเกษตร เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2560 ณ เมืองเกิ่นเทอ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เพื่อหารือแผนงาน / โครงการประจำปี 2560 ได้แก่ โครงการจัดทำใบรับรองสุขอนามัยพืชอิเล็กทรอนิกส์ของออสเตรเลีย การประชุมเชิงปฏิบัติการป้องกันและควบคุมสารไมโครท็อกซินในสินค้าอาหารและอาหารสัตว์ของจีน การประชุมสัมมนาเรื่องพัฒนาเกษตรสมัยใหม่และความเป็นเมืองของจีน และการประชุมเรื่องการจัดการสูญเสียอาหารของจีนไทเป ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้นำเสนอแผนงาน โครงการที่ยื่นขอรับเงินสนับสนุนงบประมาณจากเอเปค ประจำปี 2560 ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน และการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดการฟิชชิวานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

นอกจากนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างขีดความสามารถของเขตเศรษฐกิจกำลังพัฒนาเพื่อบรรลุเป้าหมายหลักของเอเปค คือ การขยายการค้าและการลงทุน สร้างการบูรณาการทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ 1) ความท้าทายของทรัพยากรน้ำและความมั่นคงอาหาร 2) การลดการสูญเสียอาหารเพื่อส่งเสริมระบบอาหารที่ยั่งยืน 3) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการพัฒนาชนบท 4) การพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าสินค้าอาหารเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเขตเมืองและชนบท และ 5) เกษตรสมัยใหม่เพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน รวมทั้งได้นำเสนอนโยบายการพัฒนาชนบทของไทย ตามแผนพัฒนาเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่ให้ความสำคัญกับนโยบายลดต้นทุน การสร้างมาตรฐานสินค้าเกษตร โครงการ Smart Farmer และ Young Smart Farmer และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในการประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าวด้วย

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนองค์กรและยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศ
กองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
โทร. 0 2579 5832

1.3 กรอบความร่วมมือพันธมิตรนานาชาติการวิจัยก๊าซเรือนกระจกภาคเกษตร (GRA)

ปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นปัญหาที่ประชาคมโลกให้ความสำคัญ เนื่องจากมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหาร การประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ของมนุษย์ ซึ่งจะต้องมีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และการวิจัยเพื่อการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ประเทศนิวซีแลนด์จึงได้เชิญประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทย เข้าร่วมเป็นพันธมิตรนานาชาติการวิจัยก๊าซเรือนกระจกภาคเกษตร (Global Research Alliance on Agricultural Greenhouse Gases: GRA) ในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ 15 (COP15) เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2552 ณ ราชาอาณาจักรเดนมาร์ก โดย GRA เป็นกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศแบบสมัครใจเพื่อส่งเสริมการวิจัยเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภาคเกษตร รวมทั้ง การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตร การเพิ่มศักยภาพในการเก็บกักคาร์บอนในดิน การปรับปรุงประสิทธิภาพและสร้างภูมิคุ้มกัน ตลอดจนการปรับระบบการผลิตเพื่อสนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างยั่งยืน และสร้างความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2554 ตามความเห็นชอบของคณะกรรมการ นโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติในคราวประชุม เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2553 และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2555 เห็นชอบให้ประเทศไทยยืนยันความเป็นสมาชิก โดยประเทศไทยได้ส่งหนังสือแจ้งยืนยันไปยังรัฐบาลนิวซีแลนด์ เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2555 ทำให้ประเทศไทยเป็นสมาชิกโดยสมบูรณ์

ในปี 2560 กรอบความร่วมมือ GRA มีประเทศสมาชิกทั้งหมด 49 ประเทศ โดยแบ่งกิจกรรมการดำเนินงานการวิจัยเป็น 4 กลุ่มวิจัยหลักด้วยกัน เพื่อร่วมมือด้านการวิจัยและดำเนินงานด้านนโยบายร่วมกัน โดยกำหนดประเทศที่เป็นประธาน/ประธานร่วมในแต่ละกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิจัยการจัดการที่ดินการเกษตร (Croplands Group) (ประเทศสหรัฐอเมริกา/บราซิล) กลุ่มวิจัยปศุสัตว์ (Livestock Group) (ประเทศเนเธอร์แลนด์/นิวซีแลนด์) กลุ่มวิจัยนาข้าว (Paddy Rice Group) (ประเทศญี่ปุ่น/อุรุกวัย) และกลุ่มประเด็นทับซ้อน (Cross-Cutting Groups) ซึ่งประกอบด้วย 2 กลุ่มวิจัยด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มวัฏจักรการเก็บกักก๊าซคาร์บอนและไนโตรเจนในดิน (Soil Carbon and Nitrogen Cycling) (ประเทศออสเตรเลีย/ฝรั่งเศส) และกลุ่มการวัดและการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจก (Inventories and Measurement) (ประเทศแคนาดา/เนเธอร์แลนด์) ทั้งนี้ ในการประชุม GRA Council เมื่อปี 2558 ได้มีมติเห็นชอบให้จัดตั้งกลุ่มบูรณาการงานวิจัย (Integrative Research Group: IRG) โดยรวบรวมกลุ่มประเด็นทับซ้อนทั้งสองเข้าด้วยกัน ซึ่งจะมีบทบาทในการสร้างความร่วมมือด้านการพัฒนาและถ่ายทอดความรู้ การวิเคราะห์ และดำเนินงานในประเด็นเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการเก็บกักคาร์บอนในดิน โดยกลุ่ม IRG จัดตั้งขึ้นจากความร่วมมือของ 5 เครือข่ายวิจัย ซึ่งมีประเทศหลักในแต่ละเครือข่าย ได้แก่ Grasslands (ประเทศอุรุกวัย/ไอร์แลนด์) Soil carbon sequestration (ประเทศฝรั่งเศส/แคนาดา) Field scale (ประเทศฝรั่งเศส/สหราชอาณาจักร) Farm and regional scale (ประเทศออสเตรเลีย/สถาบันนานาชาติเพื่อการวิเคราะห์ระบบประยุกต์ (International Institute for Applied System Analysis: IIASA) และ GHG inventories (ประเทศเนเธอร์แลนด์/แคนาดา)

การดำเนินงานขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือ GRA ได้ดำเนินงานผ่านคณะอนุกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศด้านการเกษตร ซึ่งคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ได้มีมติเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2553 ให้แต่งตั้งขึ้น โดยมีรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ ในฐานะที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นฝ่ายเลขานุการในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่หน่วยงานประสานงานกลางและเข้าร่วมประชุมสภาที่ปรึกษา (GRA Council Meeting) มาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การเข้าร่วมประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสในปี 2553 การประชุมสุดยอดรัฐมนตรีในปี 2554 ในฐานะผู้สังเกตการณ์ การประชุมสภาที่ปรึกษา (GRA Council Meeting) ในฐานะประเทศสมาชิกโดยสมบูรณ์ครั้งแรกในปี 2555 และเข้าร่วมประชุมอย่างต่อเนื่องทุกปี

ซึ่งนับตั้งแต่ประเทศไทยเป็นสมาชิกโดยสมบูรณ์ในปี 2555 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในฐานะหน่วยงานประสานงานกลาง ได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยเสนอให้มีการแต่งตั้งผู้ประสานงานและคณะทำงานกลุ่มวิจัยและกลุ่มการวัดและการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจก ภายใต้ความร่วมมือ GRA ซึ่งคณะอนุกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศด้านการเกษตร ได้มีมติเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2555 มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นผู้ประสานงานและคณะทำงานกลุ่มวิจัยการจัดการที่ดินการเกษตร กรมปศุสัตว์เป็นผู้ประสานงานและคณะทำงานกลุ่มวิจัยปศุสัตว์ กรมการข้าวเป็นผู้ประสานงานและคณะทำงานกลุ่มวิจัยนาข้าว กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้ประสานงานและคณะทำงานกลุ่มวิจัยการไนโตรเจนและคาร์บอนในดิน และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นผู้ประสานงานและคณะทำงานกลุ่มการวัดและการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจก

ต่อมาคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ มีมติเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2558 ให้ยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศด้านการเกษตรชุดเดิม และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศด้านการเกษตรขึ้นใหม่ โดยมีรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นรองประธานคนที่ 1 ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานคนที่ 2 และผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ โดยคณะอนุกรรมการฯ มีมติเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2558 ให้แต่งตั้ง ผู้ประสานงานกลุ่มวิจัยและกลุ่มวิจัยประเด็นที่บชชอน ภายใต้ความร่วมมือ GRA พร้อมทั้งให้แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาเพื่อให้คำแนะนำต่อแนวทางการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างเหมาะสม โดยมีรองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นประธานคณะผู้ประสานงาน ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน กรมปศุสัตว์ กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นผู้ประสานงาน ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษา และผู้แทนสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรเป็นผู้ประสานงานและเลขานุการ ทำหน้าที่

ประสานงาน กำหนดแนวทาง และดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือ GRA รวมทั้งวิเคราะห์ เสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคเกษตร และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้เข้าร่วมประชุมสภาที่ปรึกษา GRA และกลุ่มการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกอย่างต่อเนื่อง

ในปี 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เข้าร่วมประชุมกลุ่มบูรณาการงานวิจัย ระหว่างวันที่ 19 -20 มกราคม 2560 ณ ประเทศอิตาลี โดยมีประเทศแคนาดาและฝรั่งเศส ทำหน้าที่ประธานและประธานร่วม มีประเทศสมาชิกเข้าร่วมประชุมจำนวน 16 ประเทศ ได้หารือเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ตั้งแต่มีการจัดตั้งกลุ่ม และพัฒนาข้อเสนอโครงการสำคัญ (Flagship Projects) ในประเด็นเกี่ยวกับการกักเก็บก๊าซคาร์บอนในดินและการพัฒนาการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจก และได้เข้าร่วมประชุมสภาที่ปรึกษา GRA ระหว่างวันที่ 29 สิงหาคม - 1 กันยายน 2560 ณ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งการประชุมได้รับรองข้อเสนอโครงการสำคัญจำนวน 4 โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกภาคเกษตร โครงการพัฒนาการกักเก็บคาร์บอนในดิน โครงการลดก๊าซเรือนกระจกในระบบนาข้าว และโครงการลดก๊าซเรือนกระจกในระบบการย่อยอาหารสัตว์ นอกจากนี้ที่ประชุมเห็นชอบให้เพิ่มโครงการเกี่ยวกับการจัดการระบบอาหารเพื่อความมั่นคงทางโภชนาการ (A circular food system for nutrition security) ตามที่ประเทศเนเธอร์แลนด์เสนอ

การเข้าร่วมเป็นพันธมิตรภายใต้ความร่วมมือ GRA เป็นการสร้างความร่วมมือระดับนานาชาติ ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ และการดำเนินงานร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการวิจัยและพัฒนาการลดก๊าซเรือนกระจกภาคเกษตร รวมถึงการพัฒนา

เครื่องมือทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่ใช้วัด ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการพัฒนา ความเป็นหุ้นส่วนในการสังสมองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำวิจัยแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในระดับนักวิทยาศาสตร์ เกษตรกร และองค์กร เกษตรกร ซึ่งจะช่วยพัฒนาเครื่องมือและเทคนิค ใหม่ ๆ ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ภาคเกษตร และช่วยพัฒนาการปฏิบัติงานและ ถ่ายทอดความรู้ลงสู่เกษตรกร

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนวิจัยเศรษฐกิจทรัพยากรการเกษตร
สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
โทร. 0 2579 0627
<https://globalresearchalliance.org>

2. ความมั่นคงด้านอาหาร (Food Security)

สืบเนื่องตั้งแต่ช่วงปลาย พ.ศ. 2551 ที่ประชาคมโลกประสบกับปัญหาภาวะราคาอาหารเพิ่มสูงขึ้น ก่อให้เกิดความกังวลในภาวะความไม่มั่นคงด้านอาหารขึ้นในอนาคต ประกอบกับสถานการณ์ปัจจุบันที่ ทรัพยากรธรรมชาติและโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก นอกจากนี้สถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยคุกคามทางธรรมชาติซึ่งได้ทวีความรุนแรงขึ้นในปัจจุบัน ความแปรปรวนของฤดูกาลส่งผลให้เกิดปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วม โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด สถานการณ์ดังกล่าว มีผลกระทบอย่างยิ่งต่อผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งอาจส่งผลให้ผลผลิตที่ได้ มีไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคของประชากรโลกที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้ติดตามสถานการณ์เพื่อคาดการณ์สิ่งที่อาจเกิดขึ้น ด้วยความสำคัญของประเด็นดังกล่าว กรอบความร่วมมือต่างๆ จึงเพิ่มประเด็นเรื่องความมั่นคงด้านอาหาร เพื่อติดตามสถานการณ์ของแต่ละประเทศสมาชิกอย่างใกล้ชิด โดยกำหนดกฎระเบียบ และมีการประชุมแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับ ความมั่นคงด้านอาหารระหว่างกัน

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีทรัพยากรการผลิตที่อุดมสมบูรณ์และหลากหลาย สามารถผลิตอาหารทั้งพืช ประมง และปศุสัตว์ได้เพียงพอสำหรับการบริโภคภายในประเทศ และเป็นประเทศ ผู้ผลิตรวมทั้งส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารรายใหญ่ของโลก ถือเป็นประเทศที่สำคัญที่ได้รับเชิญให้ เข้าร่วม และเป็นตัวแทนจัดประชุมหารือกับผู้แทนจากกรอบความร่วมมือต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ในเรื่องดังกล่าว สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการเข้าร่วมเป็นสมาชิก ในกรอบความร่วมมือที่มีประเด็นเกี่ยวกับความมั่นคงด้านอาหารต่างๆ ดังนี้

2.1 การประชุมหุ้นส่วนเชิงนโยบายด้านความมั่นคงอาหาร ภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิก

กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย - แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC) ให้ความสำคัญกับประเด็นความมั่นคงอาหาร โดยได้จัดตั้งกลไกเพื่อกำหนดนโยบายความมั่นคงด้านอาหารของภูมิภาคทั้งในระดับรัฐมนตรี ได้แก่ การประชุมรัฐมนตรีความมั่นคงอาหารเอเปคที่กำหนด จัดขึ้นเป็นประจำทุก 2 ปี เพื่อกำหนดทิศทางและ แลกเปลี่ยนแนวนโยบายด้านความมั่นคงอาหาร ระหว่างสมาชิกเอเปค และระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส ได้แก่ การประชุมหุ้นส่วนเชิงนโยบายด้านความมั่นคงอาหาร ซึ่งเป็นกลไกความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐและภาคเอกชน (Public Private Partnership) ด้านความมั่นคงอาหารในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ซึ่งกำหนดจัดขึ้นปีละ 2 ครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างความมั่นคงอาหาร ในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก

ในปี 2560 ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบประเด็น ความมั่นคงอาหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เข้าร่วมการประชุมหุ้นส่วนเชิงนโยบายด้านความมั่นคงอาหาร จำนวน 2 ครั้ง ระหว่างวันที่ 25 - 27 กุมภาพันธ์ 2560 ณ เมืองนาตรัง และระหว่างวันที่ 21-22 สิงหาคม 2560 เมืองเกิ่นเทอ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยทั้งสองครั้งได้รายงานที่ประชุมทราบถึงการดำเนินการของไทยในเรื่อง การทำเกษตรยั่งยืนเพื่อความมั่นคงอาหาร การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนผ่านกลไกประชารัฐเพื่อการพัฒนา โดยไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง การดำเนินโครงการเกษตรแปลงใหญ่เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อเผยแพร่แนวการปฏิบัติที่ดี นอกจากนี้ ที่ประชุมหุ้นส่วนเชิงนโยบายด้านความมั่นคงอาหาร ครั้งที่ 2 ได้รับรองเอกสารสำคัญ 2 ฉบับ ได้แก่ (1) แผนปฏิบัติการสำหรับกรอบการทำงานของโครงการเอเปคแบบหลายปีต่อเนื่องด้านความมั่นคงอาหารและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปี พ.ศ. 2561 - 2563 และ (2) แผนปฏิบัติการสำหรับกรอบยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาชนบทและเขตเมืองเพื่อสร้างเสริมความมั่นคงอาหารและการเติบโตอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้แสดงบทบาท ในฐานะผู้รับผิดชอบหลักในประเด็นความมั่นคงอาหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด้วยการเสนอกิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการพัฒนาชนบทและเขตเมืองเพื่อความมั่นคงอาหารและการเติบโตอย่างมีคุณภาพ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ การจัดประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่องความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกิจกรรมข้างต้นจะเกิดประโยชน์กับไทยในมิติด้านการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วมและมีคุณภาพ และในมิติของการเสริมสร้างพันธมิตรด้านการเกษตรต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การเกษตรต่างประเทศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2560 - 2564

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนองค์กรและยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศ
กองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
โทร. 0 2579 5832

2.2 การประชุมคณะกรรมการความมั่นคงอาหารโลก ภายใต้โครงการอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ

องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization: FAO) ได้จัดประชุมคณะกรรมการความมั่นคงอาหารโลก (Committee on World Food Security: CFS) ณ กรุงโรม สาธารณรัฐอิตาลี โดยใช้เป็นเวทีการประชุมนานาชาติในการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเรื่องความมั่นคงอาหารและการเกษตร เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาความไม่มั่นคงอาหารของโลก ที่ผ่านมามีการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย อาทิ หลักการลงทุนภาคการเกษตรอย่างรับผิดชอบ แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคงอาหารและโภชนาการ ถือเป็นประเด็นชั้นนำหรือทิศทางที่เวทีระดับโลกให้ความสำคัญ ซึ่งประเทศไทยสามารถนำมาปรับใช้ในการวางแผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านอาหารและที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาค

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในประเด็นความมั่นคงด้านอาหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการความมั่นคงอาหารโลกเป็นประจำทุกปี เพื่อแสดงบทบาทของไทยในเวทีโลก และนำเสนอผลสำเร็จของไทยในการดำเนินงานเพื่อความมั่นคงด้านอาหารสู่เวทีโลก รวมทั้งติดตามความเคลื่อนไหวของเวทีโลกในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและอาหารและความมั่นคงอาหาร

สำหรับการประชุม CFS ครั้งที่ 43 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 17 - 21 ตุลาคม 2559 มีวัตถุประสงค์เพื่อหารือเกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกรรมที่ยั่งยืนเพื่อความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ

รวมถึงบทบาทของปศุสัตว์ ในฐานะเป็นกลไกขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระบบอาหารโลก โดยที่ประชุมได้รับรองเอกสารสำคัญ 2 ฉบับ คือ 1) บทสรุปและข้อเสนอแนะของคณะผู้เชี่ยวชาญระดับสูงว่าด้วยความมั่นคงอาหารและโภชนาการจากรายงาน เรื่องการพัฒนาเกษตรกรรมที่ยั่งยืนเพื่อความมั่นคงอาหารและโภชนาการ รวมถึงบทบาทของภาคปศุสัตว์ (Summary and Recommendations of the High Level Panel of Experts on Food Security and Nutrition (HLPE) Report on Sustainable Agricultural Development for Food Security and Nutrition: What Roles for Livestock?) เช่น ส่งเสริมความเชื่อมโยงเชิงนโยบายด้านความมั่นคงอาหารและโภชนาการ แก้ไขปัญหาด้านโภชนาการ ความปลอดภัยของอาหาร และสภาพของการทำงานและการบริการ ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและ

ให้อำนาจแก่สตรี ส่งเสริมการเพิ่มบทบาทของเยาวชน ปกป้องสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เสริมสร้างความยืดหยุ่นต่อความเสี่ยงและความผันผวน และส่งเสริมความร่วมมือในด้านนวัตกรรม การวิจัย การพัฒนา และแก้ไขปัญหาด้านข้อมูล และ 2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เรื่อง การเชื่อมโยงเกษตรกรรายย่อยกับตลาด (Connecting Smallholders to Markets-recommendations) เช่น การปรับปรุงระบบข้อมูลสถิติอย่างครอบคลุมและเข้าถึงง่าย สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยแก่เกษตรกรรายย่อยในการเข้าสู่ตลาด สนับสนุนกลไกที่ช่วยให้เกษตรกรเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านราคาและตลาดที่โปร่งใส / ทันต่อเหตุการณ์ผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพิ่มการลงทุนในนวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งส่งเสริมการผลิตที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่น ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ / ภัยธรรมชาติ / วิกฤตราคาสินค้า

นอกจากนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร นำเสนอให้ที่ประชุมทราบถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงมีพระราชดำริในเรื่องแหล่งอาหารโปรตีนของคนไทย โดยทรงส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตอาหารโปรตีนที่หลากหลาย รวมทั้งพระราชทานแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงในบริบทต่างๆ และเผยแพร่แผนงานบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) และการจัดงานตลาดดิจิทัลเพื่อเชื่อมโยงเกษตรกรรายย่อยสู่ตลาดสมัยใหม่

สำหรับการประชุม CFS ครั้งที่ 44 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 9 - 13 ตุลาคม 2560 ได้หารือเกี่ยวกับรายงานผลการศึกษารองการบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืนเพื่อความมั่นคงอาหารและโภชนาการ ซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะผู้เชี่ยวชาญระดับสูงของ CFS (High Level Panels of Experts: HLPE) ที่กล่าวถึงบทบาทของป่าไม้และต้นไม้ต่อความมั่นคงอาหารและโภชนาการ เนื่องจากเป็นแหล่งอาหาร แหล่งพลังงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประกอบอาหาร แหล่งสร้างรายได้และการจ้างงาน และการให้บริการทางด้านระบบนิเวศที่จำเป็นสำหรับความมั่นคงอาหารและโภชนาการ รวมทั้งสุขภาพและความเป็นอยู่ของมนุษย์ นอกจากนี้ยังได้จัดทำข้อเสนอแนะในการดำเนินการของรัฐบาลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 4 ข้อ ได้แก่ 1) รับรู้ถึงความสำคัญ เพิ่มความตระหนักรู้ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของบทบาทของป่าไม้และต้นไม้ต่อความมั่นคงอาหารทั้ง 4 มิติ คือ การเข้าถึง การมีอยู่ การใช้ประโยชน์ และความยั่งยืน 2) พัฒนาและใช้องค์ความรู้ด้านนโยบายและข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้านป่าไม้และต้นไม้เพื่อความมั่นคงอาหารและโภชนาการ ทั้งทางตรงและทางอ้อม 3) พัฒนา ดำเนินการ และติดตามนโยบายการจัดการภาคเกษตรและป่าไม้แบบองค์รวมเพื่อปรับปรุงและสร้างความยั่งยืนด้านความมั่นคงอาหารและโภชนาการ และ 4) ส่งเสริมการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติตามความสมัครใจเพื่อสนับสนุนสิทธิในการได้รับอาหารอย่างเพียงพออย่างเป็นลำดับในบริบทของความมั่นคงทางอาหาร และแนวปฏิบัติตามความสมัครใจว่าด้วยการบริหารจัดการ การถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้อย่างรับผิดชอบในบริบทของความมั่นคงทางอาหารระดับประเทศ

นอกจากนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้กล่าวถ้อยแถลงเพื่อสนับสนุนข้อเสนอแนะของ CFS ว่าไทยมีการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (2560 - 2579) ด้านการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแนวทางในการปกป้องและฟื้นฟูป่าไม้ ปรารบปรามและป้องกันการบุกรุกป่าอย่างเข้มงวด บริหารจัดการที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ รวมทั้งเสริมสร้างความร่วมมือด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้ ยังได้กำหนดเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ เพื่อสนับสนุนการบรรลุ SDGs เป้าหมายที่ 15 รวมถึงการส่งเสริมการจัดตั้งป่าชุมชน ควบคู่ไปกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรที่อาศัยอยู่ตามพื้นที่ป่า พร้อมทั้งยกตัวอย่างศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 6 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งได้อนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าด้วยวิธีต่างๆ เช่น แนวทางการปลูกป่า 3 อย่างได้ประโยชน์ 4 อย่าง การปลูกป่าด้วยระบบป่าเปียก และการปลูกป่าแบบไม่ต้องปลูก

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมที่

ส่วนองค์กรและยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศ
กองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
โทร. 0 2579 5832

2.3 องค์กรสำรองข้าวฉุกเฉินของอาเซียนบวกสาม

องค์กรสำรองข้าวฉุกเฉินของอาเซียนบวกสาม (ASEAN Plus Three Emergency Rice Reserve: APTERR) เป็น “กลไกถาวรระหว่างประเทศภาคี” ซึ่งเกิดจากความร่วมมือระหว่าง 13 ประเทศสมาชิก (อาเซียน จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้) ในการจัดตั้งระบบสำรองข้าวไว้สำหรับช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศสมาชิกด้วยตนเอง ในกรณีที่ประเทศสมาชิกประสบภัยพิบัติฉุกเฉิน ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นคงด้านอาหารในภาวะไม่ปกติให้กับภูมิภาค โดยไม่กระทบต่อการค้าข้าวในตลาดปกติ โดยได้มีความตกลง APTERR ซึ่งรัฐบาลไทย (โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในขณะนั้น) ได้ร่วมลงนามร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียนบวกสาม โดยมีคณะมนตรี APTERR เป็นผู้แทนของประเทศสมาชิกอาเซียนบวกสาม ทำหน้าที่กำหนดนโยบายแผนงานโครงการ ติดตาม กำกับการดำเนินงานของสำนักเลขาธิการ APTERR ซึ่งตั้งอยู่ที่ชั้น 2 อาคารสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และได้รับการคุ้มครองการดำเนินงานของสำนักเลขาธิการ โดยมีสภาพบุคคล และได้รับสิทธิพิเศษและการอำนวยความสะดวกตามกฎหมายของประเทศไทย ภายใต้ “พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานของสำนักเลขาธิการองค์กรสำรองข้าวฉุกเฉินของอาเซียนบวกสาม พ.ศ. 2559” ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 6 สิงหาคม 2559 เป็นต้นมา

สำหรับประเทศไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นผู้แทนไทยในคณะมนตรี APTERR โดยเข้าร่วมการประชุมคณะมนตรี APTERR ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี นับตั้งแต่ปี 2556 เป็นต้นมา ในปี 2560 ได้มีการประชุมคณะมนตรี APTERR ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 3 - 4 พฤษภาคม 2560 ณ เมืองบาห์ลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ที่ประชุมได้ร่วมหารือและเห็นชอบการแก้ไขแผนบริหารการเงินของสำนักเลขาธิการฯ ปี 2561 - 2565 ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ การเพิ่มการบริจาคเงินทุนสำหรับการดำเนินการในช่วง 5 ปีข้างหน้าในวงเงินรวมเท่าเดิม และมอบหมายให้สำนักเลขาธิการอาเซียนยกร่างพิธีสารเพื่อแก้ไขเอกสารแนบ 2 ของความตกลง APTERR เพื่อแจ้งเวียนให้ประเทศสมาชิกพิจารณาและดำเนินการตามกระบวนการภายในประเทศก่อนที่จะมีการลงนามต่อไป นอกจากนี้ ยังเห็นชอบแผนการดำเนินการของ APTERR ในการผลักดันให้ประเทศสมาชิก

ร่วมดำเนินงานตาม Tier 1¹ โดยการทำสัญญาซื้อขายข้าวแบบทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าก่อนเกิดภัยพิบัติ (Forward Contract) เพื่อให้ประเทศสมาชิกจับคู่ทำสัญญาซื้อขายข้าวในราคาที่เหมาะสม รวดเร็วทันต่อการช่วยเหลือ โดยประเทศไทย เวียดนาม และญี่ปุ่น ได้เสนอตัวเป็นประเทศผู้ขายข้าว (Supplying Country) และยังอยู่ระหว่างการขอให้ประเทศสมาชิกแจ้งประเทศผู้ซื้อข้าว (Demanding Country) ซึ่งจะมีการหารือในประเด็นนี้อีกครั้งในการประชุมคณะมนตรี APTERR ครั้งที่ 6 ในเดือนมีนาคม 2561 ณ กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การดำเนินงานของ APTERR มีความสอดคล้องกับแนวทางของ FAO ซึ่งเป็นองค์กรระดับโลก ในการกำหนดแนวทางด้านการเกษตรและอาหาร ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่องความมั่นคงด้านอาหาร มาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ความมั่นคงด้านอาหารในภาวะภัยพิบัติฉุกเฉิน” ที่ได้เน้นย้ำให้แต่ละภูมิภาคให้ความสำคัญกับกลไกการดำเนินงานเพื่อรองรับการเกิดภัยพิบัติฉุกเฉินในระดับภูมิภาค เพื่อลดข้อจำกัดในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ของ FAO ผ่านกลไก World Food Program ดังนั้นการจัดตั้ง APTERR จึงถือว่าสอดคล้องได้อีกด้วย

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมที่

ส่วนประสานงานสำรองข้าวฉุกเฉิน
กองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
โทร. 0 2579 5832

^{1/} Tier 1 เป็นการระบายข้าวตามที่ประเทศคู่สัญญาได้จัดทำสัญญาซื้อขายไว้ล่วงหน้าก่อนเกิดภัยพิบัติ (Forward Contract)

3. AFSIS กับการพัฒนาสารสนเทศในภูมิภาคอาเซียน

โครงการระบบข้อมูลความมั่นคงทางอาหารในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN+3 Food Security Information System: AFSIS) จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือของประเทศสมาชิก ASEAN+3 เพื่อเป็นศูนย์กลางด้านสารสนเทศ ความมั่นคงด้านอาหารของอาเซียน โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นผู้บริหารจัดการและดำเนินงานโครงการตั้งแต่ มกราคม 2546 ระบบสารสนเทศเพื่อความมั่นคงด้านอาหาร (AFSIS) ได้รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลด้านการผลิต การตลาด การนำเข้าและส่งออกของพืชอาหารที่สำคัญ 5 ชนิด คือ ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง และอ้อยโรงงาน รวมทั้งข้อมูลพื้นฐานอื่นของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวทำให้ทราบสถานการณ์การผลิตอาหารนำไปใช้ประโยชน์ในการคำนวณตัวชี้วัด การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ รวมทั้งประกอบการรายงานด้านเศรษฐกิจการเกษตรสำหรับผู้บริหารด้วย

ในปี 2560 AFSIS ดำเนินงานโครงการร่วมกับองค์กรต่างๆ รวม 3 โครงการ ประกอบด้วย

1) โครงการ Improving Statistics Data on Food Processing and Distribution Related to Agricultural Crops in ASEAN Region (ISFAS)

เป็นโครงการที่ดำเนินการร่วมกับกระทรวงเกษตรป่าไม้และประมง ประเทศญี่ปุ่น (MAFF JAPAN) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสถิติและวิธีการในการจัดทำสารสนเทศด้าน Food Value Chain ในภูมิภาคอาเซียน โดยรัฐบาลญี่ปุ่นให้งบประมาณสนับสนุนเป็นระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี 2559 - 2562 โครงการ ISFAS ให้งบประมาณสนับสนุนแก่ประเทศสมาชิกอาเซียนในการสำรวจข้อมูลด้าน Food Value Chain ในช่วงกรกฎาคม 2559 - พฤษภาคม 2560 มีประเทศที่ดำเนินการ 2 ประเทศ คือ สาธารณรัฐอินโดนีเซียทำการสำรวจข้อมูล Food Value Chain ของมันสำปะหลัง ในพื้นที่จังหวัดบันดุง ซึ่งเดิมยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับมันสำปะหลัง จากการดำเนินการทำให้ได้รับประสบการณ์ในการจัดทำข้อมูล และได้ข้อมูล

การแปรรูป การขนส่ง และต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง เพื่อนำไปกำหนดนโยบายและแผนและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ได้สำรวจข้อมูล Food Value Chain ของข้าว ในพื้นที่แขวงสะหวันนะเขต เนื่องจากข้าวเป็นพืชสำคัญอันดับ 1 ของประเทศ ซึ่งยังไม่มีข้อมูลการแปรรูปและการตลาด สำหรับในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2560 ถึงเดือนพฤษภาคม 2561 ประเทศไทย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และราชอาณาจักรกัมพูชาจะดำเนินงานโครงการนี้เช่นกัน

2) โครงการ Establishment Real-time Food Security Information Network and Developing Human Resource

เป็นโครงการที่สาธารณรัฐเกาหลี โดย Korea Agency of Education, Promotion and Information Service in Food, Agriculture, Forestry and Fisheries (EPIS) ให้ความร่วมมือกับ AFSIS ในการพัฒนาระบบการจับเก็บสารสนเทศแบบ Real time ให้กับประเทศสมาชิกเฟสแรกปี 2557 - 2560 งบประมาณรวม 4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยดำเนินการใน สปป.ลาว ในปี 2557 ราชอาณาจักรกัมพูชาและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ในปี 2558 สาธารณรัฐอินโดนีเซียและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามในปี 2559 และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ในปี 2560 ทั้งนี้ EPIS รับผิดชอบโครงการช่วยเหลือสนับสนุนให้แต่ละประเทศสร้างระบบสารสนเทศ National Agricultural Food Information System (NAIS) เพื่อใช้ในการบริหารจัดการสินค้า และจัดหาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ในการสำรวจบันทึกข้อมูลสารสนเทศแบบ Real time ตามความต้องการของแต่ละประเทศ

3) โครงการ ASEAN Rice Trade Model

เป็นโครงการที่สาธารณรัฐเกาหลี โดย National Information Society Agency (NIA) ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานเลขานุการ AFSIS เพื่อจัดทำแบบจำลองการค้าข้าวของอาเซียนและจัดทำเครื่องมือในการพยากรณ์ถึงสำเร็จรูปบนเว็บไซต์ให้ประเทศสมาชิกใช้ในการพยากรณ์ ระยะเวลาดำเนินงาน ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2560 ถึงเดือนกันยายน 2561

ในส่วนของงานพัฒนาบุคลากร ในปี 2560 AFSIS ร่วมกับหน่วยงานในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี และประเทศญี่ปุ่น จัดการฝึกอบรมและการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสถิติและสารสนเทศ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการสื่อสาร และเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ มาปรับใช้กับภาคการเกษตร รวมถึงการศึกษาดูงาน ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานสารสนเทศและงานที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียน รวม 7 หลักสูตร ได้แก่ 1) Basic Statistics and Excel Training in Laos PDR โดย AFSIS ประสานกับประเทศไทยจัดส่งนักวิชาการ

สถิติของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ไปอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของศูนย์สารสนเทศการเกษตร สปป. ลาว ระหว่างวันที่ 9 - 13 มกราคม 2560 ณ กรุงเวียงจันทน์ สปป. ลาว 2) **The workshop on Promoting of Utilization of Remote Sensing Technology in ASEAN Region** โดย AFSIS ร่วมกับ Japan Science and Technology Agency (JST), Remote Sensing Technology Center of Japan (RESTEC) จัดขึ้นที่กรุงเทพฯ ในวันที่ 10 มีนาคม 2560 3) **Workshop on China-ASEAN Information Management and IT Application of Food Safety Production** ณ เมืองกวางโจว ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างวันที่ 13-15 มิถุนายน 2560 4) **SAKURA Exchange Program in Science (Sakura Science Plan)** AFSIS ร่วมกับ JST และ RESTEC จัดระหว่าง 18-27 ตุลาคม 2560 ณ เมืองโตเกียว และไซตามะ 5) **Training for Capacity Building in Agricultural Statistics and ICT Application** ร่วมกับ The Korea Agency of Education, Promotion and Information Service in Food, Agriculture, Forestry and Fishery (EPIS) ระหว่างวันที่ 6-14 พฤศจิกายน 2560 ณ สาธารณรัฐเกาหลี 6) **Workshop on ASEAN+3 Rice Trade Forecast Model for ASEAN+3 Working-level Officials** ร่วมกับ National Information Society Agency (NIA) จัดขึ้นระหว่างวันที่ 6-10 พฤศจิกายน 2560 ณ สาธารณรัฐเกาหลี และ 7) **Workshop on Knowledge Sharing and Trade Promotion for Agri-Tech Industry 2017** ร่วมกับ EPIS จัดขึ้นระหว่างวันที่ 18-19 ธันวาคม 2560 ณ สาธารณรัฐเกาหลี

สำนักงานเลขานุการ AFSIS นอกจากทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางสารสนเทศความมั่นคงด้านอาหารของอาเซียนเท่านั้น ยังมีส่วนในการพัฒนาการจัดทำสารสนเทศด้านการเกษตร การพัฒนาบุคลากรด้านสารสนเทศการเกษตรของภูมิภาคอาเซียน ทำให้บุคลากรของอาเซียนได้รับประสบการณ์ มีโอกาสเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานและเป็นการสร้างเครือข่ายเจ้าหน้าที่ด้านสารสนเทศการเกษตรของอาเซียน

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

สำนักงานเลขานุการ AFSIS
โทร. 0 2940 7468

ด้านติดตามและประเมินผลการพัฒนาการเกษตร

บทบาทภารกิจด้านการติดตามและประเมินผล นับเป็นภารกิจหนึ่งที่มีความสำคัญของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในการทำหน้าที่สะท้อนภาพการดำเนินงานยุทธศาสตร์ มาตรการ แผนงาน ตลอดจนโครงการสำคัญต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตลอดปี 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการสำคัญตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่เน้นการยกระดับมาตรฐานการเกษตรสู่ความยั่งยืน ด้วยนโยบายยกกระดาน A4 ในด้านคุณภาพสินค้า ส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตร GAP หรือเกษตรอินทรีย์ ด้านประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันทำเกษตรแปลงใหญ่ เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลผลิตต่อไร่ สามารถขยายผล รวมทั้งเพิ่มมูลค่าสินค้า ด้วยการแปรรูปด้วยนวัตกรรมเทคโนโลยี ที่เรียกว่าข้อมูลชุดแผนที่ Agri-Map หรือ Zoning by Agri-Map ลดรายจ่ายในครัวเรือนเพิ่มรายได้ ส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตรผสมผสาน และเกษตรทฤษฎีใหม่ และสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร โดยให้องค์ความรู้ผ่านศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 882 ศูนย์ พร้อมทั้งขับเคลื่อนโครงการ 9101 ตามรอยเท้าพ่อ ภายใต้ร่มพระบารมี เพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน เพื่อให้ได้ข้อมูลผลการดำเนินงาน ผลลัพธ์ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน สรุปผลโดยสังเขป ดังนี้

1. โครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

การพัฒนาเกษตรอินทรีย์เป็นนโยบายที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการเพิ่มพื้นที่ปริมาณการผลิตเกษตรอินทรีย์ มูลค่าผลิตผล / ผลิตภัณท์ด้านเกษตรอินทรีย์ ปริมาณการค้าและการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศ เพื่อให้สินค้าเกษตรมีคุณภาพมาตรฐานปลอดภัยต่อสุขภาพทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค และรักษาสมดุลของธรรมชาติ นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับนานาชาติ โดยมีกรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยงานหลัก บูรณาการร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การดำเนินงานในภาพรวม (ณ 30 กันยายน 2560) เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 36,149 ราย พื้นที่ 126,870 ไร่ ถ่ายทอดความรู้ให้เจ้าหน้าที่และเกษตรกรรวม 15,933 ราย คิดเป็นร้อยละ 103.01 ของเป้าหมาย 15,468 ราย สนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกร 2,346 ราย หรือร้อยละ 100.51 ตรวจรรับรองมาตรฐานแล้ว 21,495 ราย หรือร้อยละ 119.60

ผลการประเมิน พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2559 ในพื้นที่จังหวัดยโสธร (ยโสธรโมเดล) โดยเปรียบเทียบการผลิตข้าวแบบทั่วไปที่ใช้สารเคมีกับการผลิตข้าวแบบอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรายใหม่ก่อนเข้าร่วมโครงการปลูกข้าวพันธุ์หอมมะลิ 105 ได้รับผลผลิตข้าวแบบทั่วไปที่ใช้สารเคมีเฉลี่ย 405.10 กิโลกรัมต่อไร่ หลังเข้าร่วมโครงการผลผลิตข้าวปีเพาะปลูก 2559/60 ลดลงเฉลี่ย 101.25 กิโลกรัมต่อไร่ (ผลผลิตอินทรีย์ 303.85 กิโลกรัมต่อไร่) โดยมีต้นทุนการผลิตลดลง 168.86 บาทต่อไร่ (จาก 2,537.08 บาทต่อไร่ ลดเหลือ 2,368.22 บาทต่อไร่) ส่วนเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงที่มีประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์มาก่อนเฉลี่ย 12 ปี สามารถผลิตข้าวอินทรีย์ได้ 412.31 กิโลกรัมต่อไร่ สูงกว่าผลผลิตข้าวของเกษตรกรที่เริ่มผลิตแบบอินทรีย์ 108.46 กิโลกรัมต่อไร่ และสูงกว่าข้าวที่ผลิตแบบทั่วไปที่ใช้สารเคมี 7.21 กิโลกรัมต่อไร่ เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจการทำเกษตรอินทรีย์ และปรับปรุงบำรุงดินจนมีความอุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้ได้ผลผลิตในปริมาณที่สูงขึ้น ซึ่งราคาข้าวอินทรีย์ที่เกษตรกรขายได้จะสูงกว่าราคาข้าวทั่วไปที่ใช้สารเคมี 2 - 8 บาทต่อกิโลกรัม ขึ้นอยู่กับคุณภาพข้าว ขณะที่ราคาข้าวอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยนก็สูงกว่าราคาข้าวทั่วไป 0.50 บาทต่อกิโลกรัม เช่นกัน

สำหรับแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนา
เกษตรอินทรีย์ในระยะต่อไป กรมวิชาการเกษตร
ในฐานะหน่วยงานหลักควรบูรณาการร่วมกับ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 1) คัดเลือกเป้าหมายพื้นที่
จัดทำแผนปฏิบัติงานร่วมกัน และจัดสรร
งบประมาณสำหรับประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ
ประโยชน์และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ผ่านสื่อต่าง ๆ
เพิ่มมากขึ้น โดยเน้นสื่อที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย
ได้ง่าย และมีเนื้อหา/รูปแบบ การนำเสนอที่น่าสนใจ
2) ส่งเสริมการแปรรูปหาช่องทางขยายตลาด

รองรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ครอบคลุมและกว้างขวางยิ่งขึ้น ตลอดจนส่งเสริมเจ้าหน้าที่และเกษตรกร
ให้มีศักยภาพความรู้ด้านการตลาดเพิ่มมากขึ้น 3) ส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์อินทรีย์คุณภาพสูงเพิ่มขึ้น หรือ
ส่งเสริมกลุ่มอินทรีย์ที่เข้มแข็ง / ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ลงทุนผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูงจำหน่ายในราคา
ที่เหมาะสม รวบรวมสูตรการผลิตสารอินทรีย์ชีวภาพที่มีประสิทธิภาพจากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ
นำมาเผยแพร่ให้กลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ และ 4) ประสานการจัดหาวิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเกษตรอินทรีย์มาถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่และเกษตรกรอย่าง
ต่อเนื่อง และเน้นการอบรมเชิงฝึกปฏิบัติให้กับเกษตรกร พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์
และจัดทำสื่อออนไลน์เกี่ยวกับประโยชน์ของเกษตรอินทรีย์ การผลิตและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PARTICIPATORY GUARANTEE SYSTEMS : PGS) เพื่อเผยแพร่
ความรู้ให้เจ้าหน้าที่ เกษตรกร และผู้บริโภค

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมที่

ส่วนประเมินผลปศุสัตว์และประมง
ศูนย์ประเมินผล
โทร. 0 2940 5837

2. โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นโครงการสำคัญตามนโยบายของรัฐบาลในการปฏิรูปภาคการเกษตร โดยนำระบบการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่มาใช้ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกันเกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่าย มีตลาดรองรับที่แน่นอนและเกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การดำเนินงาน ตั้งแต่ปี 2559 – 2560 ดำเนินการรวมกลุ่มกันผลิตในรูปแบบแปลงใหญ่แล้ว 2,535 แปลง พื้นที่ 3.375 ล้านไร่ เกษตรกร 249,106 ราย จำนวน 74 สินค้า รวมทั้งพัฒนาผู้จัดการแปลง 597 ราย จัดทำแผนปฏิบัติงานรายแปลง 1,700 แปลง แผนการผลิตรายครัวเรือน 85,520 ราย รวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ / วิสาหกิจชุมชน 1,186 กลุ่ม ส่วนการเชื่อมโยงการตลาดและจัดทำแผนการตลาดในแปลงใหญ่ ปี 2559 ดำเนินการแล้ว 597 แปลง โดยการทำบันทึกข้อตกลง (MOU) การซื้อขายผลผลิตจากแปลงใหญ่ เช่น แปลงใหญ่สินค้าข้าวบ้านกะนัง ตำบลบ้านปรือ อำเภอกะรัง จังหวัดบุรีรัมย์ กับบริษัทข้าวพันธุ์ จำกัด จำนวน 6,000 ตัน แปลงใหญ่สินค้าปาล์มน้ำมัน ตำบลกะลาเส อำเภอลิเกา จังหวัดตรัง กับ MOU กับบริษัทลำสูง (ประเทศไทย) จำกัด จำนวน 9,233 ตัน และแปลงใหญ่สินค้าลำไย ตำบลพญาแก้ว อำเภอลำปาง จังหวัดน่าน กับสหกรณ์การเกษตรเพื่อตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำนวน 1,614 ตัน

ผลการประเมินผลการดำเนินงานโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 แบ่งเป็นแปลง ปี 2559 ซึ่งดำเนินงานโครงการเป็นปีที่ 2 และแปลงใหม่ที่เริ่มดำเนินการในปี 2560 เป็นปีแรก ผลจากการที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้เข้าไปส่งเสริมในพื้นที่แปลงใหญ่ โดยถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิต (พืช ปศุสัตว์ และประมง) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ การส่งเสริมการปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด การส่งเสริมระบบส่งและกระจายน้ำ การส่งเสริมการรวมกลุ่ม อบรมให้ความรู้การบันทึกบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการลดต้นทุนการผลิต ทั้งแปลงปี 2559 และแปลงปี 2560 เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตหลังเข้าร่วมโครงการ โดยในแปลงปี 2559 เกษตรกรสามารถลดค่าปัจจัยการผลิตลงจากปีการผลิต 2559/60 จำแนกเป็น ข้าวลดลง 409 บาทต่อไร่ กลุ่มพืชไร่ (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) 658 บาทต่อไร่ กลุ่มพืชผัก 810 บาทต่อไร่ กลุ่มไม้ผล (มังคุด ลำไย มะม่วง) 870 บาทต่อไร่ กลุ่มไม้ยืนต้น (ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา) 171 บาทต่อไร่ และกลุ่มปศุสัตว์ (โคนม) 12,448 บาทต่อราย ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างต่อเนื่อง ทำให้ค่าปัจจัยการผลิตลดลง (ค่าพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่าสารเคมี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ) สำหรับแปลงปี 2560 เกษตรกรสามารถลดค่าปัจจัยการผลิตลง (ค่าพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่าสารเคมี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ) จำแนกเป็น ข้าวลดลง 531 บาทต่อไร่ กลุ่มพืชไร่ (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) 1,045 บาทต่อไร่ กลุ่มพืชผัก 291 บาทต่อไร่ กลุ่มไม้ผล 716 บาทต่อไร่ กลุ่มไม้ยืนต้น 161 บาทต่อไร่ กลุ่มประมง (ปลาน้ำจืด) ลดลง 785 บาทต่อไร่ และกลุ่มปศุสัตว์ (โคนม) 60,422 บาทต่อราย

ด้านการเพิ่มผลผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ระหว่างการดำเนินการผลิต เพิ่งเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตปีการผลิต 2560/61 (ณ 15 กันยายน 2560) โดยในแปลงปี 2559 และแปลงปี 2560 เกษตรกรมีผลผลิตเพิ่มขึ้นจากปีการผลิต 2559/60 โดยผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น 95.24 และ 61 กิโลกรัมต่อไร่ และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น 197 และ 100 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้เข้าไปส่งเสริมกิจกรรมให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ ทั้งการปรับปรุงบำรุงดิน การใช้พันธุ์ดี การถ่ายทอดความรู้ด้านพืช / ปศุสัตว์ / ประมง การใช้เทคโนโลยีเหมาะสมกับพื้นที่ และการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน

ด้านรายได้ เกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ทั้งปี 2559 และปี 2560 มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น อาทิ ข้าวเพิ่มขึ้น 1,211 และ 1,045 บาทต่อไร่ และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 1,749 และ 1,643 บาทต่อไร่ ตามลำดับ

สำหรับแนวทางการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในระยะต่อไป ในแปลง ปี 2559 ควรเน้นการถ่ายทอดความรู้ด้านนวัตกรรมให้แก่เกษตรกร เพื่อนำไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรแบบครบวงจรมากยิ่งขึ้น จัดการระบบส่งน้ำและกระจายน้ำให้มีความต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่ที่ขาดแคลนแหล่งน้ำ นอกจากนี้ ต้องมีการจัดการซื้อขายผลผลิตจากแปลงใหญ่ให้เป็นไปตามข้อตกลง (Memorandum of Understanding: MOU) ให้มากขึ้น โดยส่งเสริมการยกระดับมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกในแปลงใหญ่ผลิตสินค้าได้มาตรฐานนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่วนแปลงปี 2560 ซึ่งเป็นปีแรกที่ดำเนินการหน่วยงานในพื้นที่ควรร่วมบูรณาการจัดการแผนปฏิบัติงานรายแปลง เพื่อให้การดำเนินงานมีความชัดเจนต้องพัฒนาผู้จัดการแปลง และเร่งถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และนำไปปฏิบัติได้ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่นอกเขตชลประทานให้เกษตรกรมีน้ำใช้ได้อย่างเพียงพอ รวมทั้งสนับสนุนเทคโนโลยี / เครื่องมืออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การรวมกลุ่ม และประสานความต้องการระหว่างผู้ผลิตกับผู้ประกอบการให้เกิดความชัดเจนก่อนทำการผลิต และสร้างความเข้าใจกับเกษตรกรก่อนทำข้อตกลง (MOU)

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนประเมินผลปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร
ศูนย์ประเมินผล
โทร. 0 2579 0507

3. โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)

ภาคการเกษตรของประเทศไทยประสบปัญหาผลผลิตต่อไร่ต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง สินค้าล้นตลาด ในบางช่วง ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงดำเนินโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม ภายใต้ยุทธศาสตร์การสร้างความสามารถในการแข่งขัน และยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรยั่งยืน โดยมีเป้าหมายปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมไปทำกิจกรรมที่เหมาะสม ในพื้นที่ที่เหมาะสม มีกรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การดำเนินงานปีงบประมาณ 2560 มีการปรับเปลี่ยนการผลิตจากพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว เป็นสินค้าที่เหมาะสม รวมทั้งสิ้น 157,701 ไร่ ในพื้นที่ 53 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 53 ของเป้าหมาย 300,000 ไร่ เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 30,444 ราย ประกอบด้วย อ้อยโรงงาน 88,132 ไร่ เกษตรผสมผสาน 38,287 ไร่ พืชอาหารสัตว์ 20,767 ไร่ ปาล์มน้ำมัน 5,427 ไร่ มันสำปะหลัง 2,439 ไร่ ประมง 2,061 ไร่ และหม่อน 588 ไร่

ผลการประเมินผล พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและที่ปรับเปลี่ยนการผลิต ร้อยละ 93 ยังไม่ได้รับผลผลิต เนื่องจากพื้นที่ปรับเปลี่ยนอยู่นอกเขตชลประทาน ใช้น้ำฝนเป็นหลักในการทำการเกษตร และเกษตรกรร้อยละ 7 ได้รับผลผลิตแล้วบางส่วน ในจำนวนนี้เกษตรกรที่ทำเกษตรผสมผสานร้อยละ 45 เก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ได้แก่ ชะอม มะนาว พืชผักสวนครัว ไข่ไก่ เป็นต้น มีผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ยทุกชนิด จำนวน 593 บาทต่อไร่ เกษตรกรที่ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 80 เก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วเฉลี่ย 1 รอบ (เก็บเกี่ยวได้ 5-8 ครั้งต่อปี) มีผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 1,367 บาทต่อไร่ และเกษตรกรที่เลี้ยงปลา ร้อยละ 3 เริ่มมีผลผลิตและนำผลผลิตไปจำหน่ายแล้วเฉลี่ย 95 กิโลกรัมต่อบ่อ มีผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 512 บาทต่อบ่อ มีปลาที่ยังคงเลี้ยงอยู่ในบ่อประมาณ 1,078 กิโลกรัมต่อบ่อ คิดเป็นมูลค่าเฉลี่ย 5,810 บาทต่อบ่อ

สำหรับแนวทางในการขับเคลื่อนโครงการในระยะต่อไป กรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการผลิตสินค้าที่ให้ผลตอบแทนระยะสั้นเสริมในพื้นที่ปรับเปลี่ยน เช่น พืชผักสวนครัว ปศุสัตว์ เกษตรผสมผสาน เป็นต้น ควบคู่กับ การผลิตสินค้าที่ให้ผลตอบแทนระยะกลาง เช่น อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เสริม ระหว่างรอผลผลิตจากพืชหลักลดความเสี่ยงจากการผลิตสินค้า เดียว เกษตรกรไม่หันกลับไปผลิตสินค้าชนิดเดิม ตลอดจนสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งแก่เกษตรกร นอกจากนี้ ควรจัดทำคู่มือ การดำเนินงานโครงการฯ ปี 2561 เพื่อสร้างการรับรู้ และความเข้าใจ ต่อหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการในทุกระดับ และคณะกรรมการ ขับเคลื่อนนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ (Single Command : SC) ควรจัดหาตลาดรองรับผลผลิต จัดทำแผน การผลิตและแผนการจำหน่ายผลผลิตที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทาง ในการผลิตสินค้าแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนประเมินผลพืช
ศูนย์ประเมินผล
โทร. 0 2579 0507

4. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ภายในหลวง)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย จึงได้จัดทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ขึ้น เพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีความสมัครใจจาก 882 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 70,002 ราย ได้น้อมนำหลักทฤษฎีใหม่ ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรตามภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ มุ่งหวังจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ อันเกิดจากการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยการสร้างอาชีพอย่างเหมาะสมกับทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ขับเคลื่อนโครงการโดย 5 ภาคส่วน ได้แก่ เกษตรกร ภาครัฐ ภาคประชาสังคม (ปราชญ์เกษตร / เกษตรกรต้นแบบ / ประธาน ศพก.) ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา

การดำเนินงานในปี 2560 มีผู้เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย เกษตรกร 70,002 ราย ภาคประชาสังคม 3,525 ราย หน่วยงานภาครัฐ 17 หน่วยงาน ภาคเอกชน 7 บริษัท และสถาบันการศึกษา

ผลการประเมินเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2560 ในพื้นที่ 77 จังหวัด พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ร้อยละ 96.73 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.30) และมีความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 98.04 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.41) นอกจากนี้ เกษตรกรมีการนำความรู้ไปใช้ในการเกษตรและดำเนินชีวิตประจำวันร้อยละ 96.97 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.65) ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านการพึ่งพาตนเอง เกษตรกรสามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและต้นทุนการผลิตโดยการพึ่งพาตนเอง รวมทั้งสิ้น 1,736 บาทต่อเดือน ประกอบด้วย การลดค่าใช้จ่ายโดยการบริโภคผลผลิตการเกษตรของตนเอง 964 บาทต่อเดือน และลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปัจจัยการผลิตของตนเอง 772 บาทต่อเดือน ส่วนการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของครัวเรือน เกษตรกรร้อยละ 16.84 มีค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลดลง 128 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 3.98) เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้จ่าย เช่น ลดการสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การเล่นพนันเสี่ยงโชค รวมถึงการได้เห็นจำนวนค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยจากการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทำให้เกษตรกรตระหนักถึงการออมเพิ่มขึ้น

ด้านรายได้ทางการเกษตร การทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยจัดสรรพื้นที่สำหรับใช้ในการเพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลักที่เหลือจึงขายเป็นแหล่งรายได้ที่มั่นคงของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ 5,553 บาทต่อเดือน ในส่วนของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร หลังจากเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการทำกิจกรรมในลักษณะเกษตรผสมผสานมากขึ้น มีการเกื้อกูลกันของกิจกรรม ลดต้นทุนโดยการพึ่งพาตนเองมากขึ้น จำหน่ายผลผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ ทำให้มีกิจกรรมและรายได้ตลอดทั้งปี โดยเกษตรกรร้อยละ 23.71 มีการออมเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 10,009 บาทต่อปี สมาชิกในครัวเรือนร้อยละ 4.20 เคลื่อนย้ายแรงงานคืนถิ่นเพิ่มขึ้น เนื่องจากสมาชิกในครัวเรือนบางส่วนได้ย้ายกลับมาทำงานในพื้นที่มากขึ้น และบางส่วนได้กลับมาทำการเกษตรแบบผสมผสานซึ่งมีกิจกรรมและรายได้ตลอดทั้งปี สำหรับการขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรร้อยละ 59.17 มีการเผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 11 ราย สำหรับเกษตรกรส่วนที่เหลือร้อยละ 40.83 ไม่ได้เผยแพร่ ขยายผลองค์ความรู้ เนื่องจากยังมีความรู้ไม่เพียงพอในการเผยแพร่ อยู่ระหว่างการปรับปรุงแปลงให้สามารถเป็นตัวอย่างแก่คนอื่นได้ก่อน

ทั้งนี้ เพื่อให้การขับเคลื่อนการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ในการบริหารจัดการโครงการการกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการต้องมีความชัดเจน เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อไม่เกิดความสับสนต่อผู้ปฏิบัติในพื้นที่ และเกษตรกรบางรายเสียโอกาสจากการปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์ที่ส่งผลให้ขาดคุณสมบัติในการเข้าร่วมโครงการ รวมถึงต้องคำนึงถึงระยะเวลาที่เหมาะสมในการรับสมัคร ตรวจสอบคุณสมบัติของเกษตรกรและปราชญ์เกษตรกร และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนค่าตอบแทนสำหรับปราชญ์เกษตรกร ในการติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรกระตุ้นให้เกษตรกรเห็นประโยชน์ของการจัดทำบัญชีติดตามให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด จัดให้มีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจถูกต้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สามารถเป็นต้นแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้เกษตรกรรายอื่นต่อไป

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ศูนย์ประเมินผล
โทร. 0 2579 0555

5. โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ในปี 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีนโยบายที่ต้องการให้มีศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในระดับชุมชนที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเกษตร ดูแลเกษตรกร ช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรต่างๆ ในพื้นที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมีนโยบายให้กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบคลุมเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในระดับชุมชนอำเภอละ 1 ศูนย์ รวม 882 ศูนย์ ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้บริการด้านต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐแก่เกษตรกร

ผลการประเมินผล พบว่า เกษตรกรต้นแบบ เกษตรกรเจ้าของศูนย์เครือข่าย ศพก. และเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมจาก ศพก. ในปี 2560 หลังการดำเนินงานมีการเปลี่ยนแปลงในด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ของ ศพก. มีเกษตรกรร้อยละ 91.04 เคยเข้ารับการอบรมใน ศพก. เฉลี่ย 8 ครั้งต่อราย ในกิจกรรมการอบรมงาน Field Day รับผิดชอบการผลิต ขอคำแนะนำ / ข้อมูล / ข่าวสารต่าง ๆ การแก้ไขปัญหาทางการเกษตร โดยเกษตรกร 94.78 ได้นำความรู้ คำแนะนำ ปรึกษาการผลิตที่ได้รับสนับสนุนไปใช้ประโยชน์ ทั้งการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตโดยวิธีต่าง ๆ เช่น การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมัก สารชีวภัณฑ์ การปรับปรุงบำรุงดินต่างๆ และการลดใช้เมล็ดพันธุ์ ส่งผลให้ลดค่าปุ๋ยเคมี / สารเคมีได้ 1,046.04 บาทต่อไร่ต่อปี ลดการใช้เมล็ดพันธุ์จาก 22.92 เป็น 12.72 กิโลกรัมต่อไร่ หรือลดค่าเมล็ดพันธุ์ได้เฉลี่ย 13.24 บาทต่อกิโลกรัม และลดรายจ่ายในครัวเรือนได้ 893.54 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ ยังสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวจากเดิม 483.89 เป็น 636.11 กิโลกรัมต่อไร่

ด้านการพัฒนา ศพก. สิ่งที่เกษตรกรต้นแบบต้องการให้มีการสนับสนุน คือ ความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น เครื่องจักรกลทางการเกษตร เครื่องมือแบบใหม่ ๆ ในการลดต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะการผลิตอาหารสัตว์ การเพิ่มผลผลิตการเกษตร นวัตกรรมในการลดต้นทุนการผลิต การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่างๆ การเป็นวิทยากรที่เข้มข้น การทำแก๊สชีวภาพจากมูลสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้

พบว่า ศพก. มีฐานเรียนรู้เฉลี่ย 6 ฐานต่อแห่ง โดยฐานเรียนรู้ใน ศพก. ที่มีเหมือนกันมากที่สุด คือ ฐานเรียนรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิต ด้านสารชีวภัณฑ์ ด้านปุ๋ยสัตว์ ด้านประมง ด้านเศรษฐกิจพอเพียง และด้านบัญชี ส่วนด้านการเชื่อมโยง ศพก. กับเครือข่าย เกษตรกรร้อยละ 41.72 เคยเข้าใช้บริการในศูนย์เครือข่าย ศพก. โดยเฉพาะศูนย์เครือข่าย ศพก. ด้านเศรษฐกิจพอเพียง / เกษตรผสมผสาน มีการใช้บริการมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านข้าว ด้านปุ๋ยสัตว์ ด้านการจัดการดินปุ๋ยชุมชน

ความคิดเห็นของเกษตรกรต้นแบบต่อการดำเนินงาน ศพก. เห็นว่าการมี ศพก. ทำให้เกษตรกร มีความรู้และมีการปรับเปลี่ยนมากขึ้น การขยายเครือข่าย ทำให้รู้จักเกษตรกรผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ มีทางเลือกในการได้รับความรู้และได้เรียนรู้ในจุดใกล้บ้านมากขึ้น รวมทั้งช่วยแบ่งเบาภาระ ศพก.

อย่างไรก็ตาม ในการขับเคลื่อน ศพก. เพื่อให้เกิดประสิทธิผล และยั่งยืน รวมทั้งมีการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่าย และ ศพก. ควรมีการจัดประชุมพบปะในทุกพื้นที่ จัดทำแผนที่ของ ศพก. และเครือข่าย ในแต่ละจุดจัดทำทะเบียนเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมกับ ศพก. เพื่อใช้วางแผนจัดอบรม ลดความซ้ำซ้อนของหลักสูตรระหว่างหน่วยงานต่างๆ และเนื้อหาวิชาควรเป็นการต่อยอดจากความรู้เดิม ส่วนการสนับสนุนปัจจัยการผลิตควรยึดตามความต้องการ และสภาพพื้นที่ของเกษตรกรเป็นหลัก นอกจากนี้ ด้านสถานที่ ศาลาเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ในบางแห่งที่ยังขาดความพร้อม เช่น กันแดดกันฝนไม่ได้ แปลงเรียนรู้อยู่ไกลจากพื้นที่ตั้ง ศพก. และมีเป็นช่วงฤดูกาลผลิต ควรพัฒนาและปรับปรุง เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้ ฝึกปฏิบัติจริง นอกจากนี้ ต้องเร่งประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การดำเนินงาน ศพก. ผ่านสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนการจัดแสดงผลงานเด่นของ ศพก. ในการจัดงานต่างๆ ทั้งภายในอำเภอ จังหวัด กลุ่มจังหวัด หรือระดับประเทศ

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ส่วนประเมินผลธุรกิจสถาบันเกษตรกร
ศูนย์ประเมินผล
โทร. 0 2579 0507

6. โครงการธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ เป็น 1 ใน 7 ธนาคารสินค้าเกษตร ตามมาตรการสำคัญในการขับเคลื่อนงานตามนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร มีกรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลัก มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการดำเนินการผลิตและใช้ประโยชน์ปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน กระตุ้นให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของวัสดุเหลือใช้ในการเกษตรและโรงงานอุตสาหกรรม และลดละเลิกการเผาด้วยการนำวัสดุเหลือใช้จากไร่นามาผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ลดการใช้ปุ๋ยเคมี เป็นการลดต้นทุนการผลิต รวมทั้งรณรงค์ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น

เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2558 โดยจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ทั้งหมด 77 แห่ง ทุกจังหวัดทั่วประเทศ ผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพได้ 3,128 ตัน และ 217,500 ลิตร ครบตามเป้าหมาย ส่วนการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสดดำเนินการได้ 115 ตัน คิดเป็นร้อยละ 91.60 ของเป้าหมาย เนื่องจากบางพื้นที่ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง เป็นต้น เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 1,138 ราย เกินกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 1,055 ราย คิดเป็นร้อยละ 114.45

ผลการประเมินเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2559 พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกรายได้รับการถ่ายทอดความรู้ โดยเกษตรกรร้อยละ 82.80 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมัก และผลิตปุ๋ยพืชสด อีกร้อยละ 17.20 ที่ยังไม่ได้นำความรู้ไปปฏิบัติ เนื่องจากไม่มีเวลาหาวัสดุอุปกรณ์การผลิตไม่ได้และเกรงว่ากลิ่นจะไปรบกวนเพื่อนบ้าน ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังเกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติใช้มีดังนี้

ต้นทุนค่าปุ๋ย จากการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในตลาดกับที่ผลิตเอง สามารถลดค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 8,201 บาท กรณีปุ๋ยหมัก เกษตรกรที่ผ่านการอบรมร้อยละ 34.01 สามารถผลิตปุ๋ยหมักได้เฉลี่ยร้อยละ 1,588 กิโลกรัม ราคาในตลาดเฉลี่ย 3.90 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อ 6,194 บาท ส่วนที่ผลิตเองมีต้นทุนเฉลี่ย 2.11 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิต 3,357 บาทต่อราย สามารถลดค่าใช้จ่าย ลงได้ 2,837 บาท หรือลดลงร้อยละ 45.80 สำหรับกรณีน้ำหมักชีวภาพ เกษตรกรที่ผ่านการอบรมร้อยละ 79.94 สามารถผลิตน้ำหมักชีวภาพได้เฉลี่ยร้อยละ 314 ลิตร ราคาในตลาดเฉลี่ย 21.53 บาทต่อลิตร คิดเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อ 6,767 บาท ส่วนที่ผลิตเองมีต้นทุนเฉลี่ย 4.47 บาทต่อลิตร คิดเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิต 1,403 บาทต่อราย สามารถลดค่าใช้จ่าย ลงได้ 5,364 บาท หรือลดลงร้อยละ 79.26

รายได้ของเกษตรกร หลังเกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง พบว่า ร้อยละ 50.34 มีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากดินมีสภาพดีขึ้นหลังการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น ผลผลิตปลอดภัยจากสารเคมี และสามารถจำหน่ายได้ราคาสูงขึ้น ส่วนร้อยละ 35.86 มีรายได้เท่าเดิม และร้อยละ 13.80 มีรายได้ลดลง เนื่องจากผลผลิตที่ได้ยังน้อยอยู่ ต้องรออีกระยะเวลาหนึ่งให้ดินมีสภาพอุดมสมบูรณ์ก่อน และในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยเคมีหลังเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 54.03 มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยมีการลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีลงจากเดิม ร้อยละ 47.18 ส่วนที่เหลือร้อยละ 52.82 ยังคงใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณเท่าเดิม แต่มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมด้วย เนื่องจากเกรงว่าผลผลิตที่ได้จะน้อยลง หากใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพียงอย่างเดียว

สำหรับแนวทางการดำเนินงานของธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ในปี 2561 ในการรวมกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เกษตรกรมีความคิดเห็นว่าการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทำให้สุขภาพของตนเองดีขึ้น สภาพแวดล้อมดีขึ้นกว่าเดิม ดินมีความร่วนซุย และการหมุนเวียนของธาตุอาหารดีขึ้น แต่การรวมกลุ่มของเกษตรกรในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แต่ละครั้งทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากเกษตรกรติดภารกิจและมีเวลาว่างไม่พร้อมกัน ดังนั้นในระยะเริ่มต้นควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองที่บ้านก่อน ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ควรติดตามให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของธนาคารปุ๋ยอินทรีย์และประโยชน์ของการรวมกลุ่มผลิต ปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการด้านการช่วยเหลือและสนับสนุนในรูปแบบของกลุ่ม ส่วนการนำวัสดุเหลือใช้จากฟาร์มของเกษตรกรมาผลิตปุ๋ยอินทรีย์ยังมีน้อย เนื่องจากขาดพาหนะในการขนย้ายเศษวัสดุเหลือใช้ นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตปุ๋ยใช้เองในหลาย ๆ โครงการส่งผลให้ขาดแคลนมูลสัตว์ ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการผลิตปุ๋ยคอก ซึ่งในการดำเนินงานควรนำประเด็นปัญหานี้มาพิจารณาหาแนวทางในการแก้ไข เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรนำเศษวัสดุเหลือใช้ในฟาร์มมาผลิตปุ๋ยเพิ่มมากขึ้น เช่น มีรถบริการขนส่งโดยคิดค่าบริการ ส่วนกรณีการขาดแคลนมูลสัตว์ควรดำเนินการ ในลักษณะรวมกลุ่มจัดหาวัตถุดิบในจังหวัดใกล้เคียง

จากผลการประเมินโครงการตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีนำเสนอผู้บริหารและคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ และได้นำไปสู่การกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนและจัดทำแผนปฏิบัติงานในปี 2561 อาทิ การบูรณาการพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ในพื้นที่ นำร่องในจังหวัดยโสธร ศรีสะเกษ มหาสารคาม และพัทลุง รวมทั้งได้มีการถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรกรอินทรีย์ให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องเพิ่มขึ้น การกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนระบบส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ การมอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินในฐานะหน่วยงานหลักในโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรมารับไปดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ส่วนวิชาการการประเมินผล
ศูนย์ประเมินผล
โทร. 0 2579 5512

7. โครงการ 9101 ตามรอยเท้าพ่อ ภายใต้ร่มพระบารมี เพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน

คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2560 อนุมัติหลักการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินโครงการ 9101 ตามรอยเท้าพ่อ ภายใต้ร่มพระบารมี เพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน และเพิ่มรายได้ มีเป้าหมายในพื้นที่ 9,101 ชุมชน ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก 882 แห่ง และเครือข่าย 8,219 แห่ง เป้าหมายเกษตรกร ชุมชนละ 500 ราย รวม 4,550,500 ราย โดยให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดโครงการพัฒนาผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และบริหารจัดการด้วยชุมชนเอง มีคณะกรรมการอำนวยการโครงการ ฯ ระดับกระทรวงขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการในภาพรวม

การดำเนินงาน มีโครงการทั่วถึงในชุมชน 9,101 ชุมชน และเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ จำนวน 1.56 ล้านราย ได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรของชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ จัดทำโครงการต่างๆ นำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งและการพึ่งพาตนเองของชุมชน

ผลประโยชน์ผลหลังสิ้นสุดการดำเนินโครงการ ในภาพรวมสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ และเกิดผลประโยชน์ ในด้านโครงการของชุมชนเกิดการดำเนินงานโครงการของชุมชน จำนวน 24,147 โครงการ ที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นแรงงานในโครงการ ประมาณ 2.25 ล้านราย เฉลี่ยรายละ 4,400 บาท โดยโครงการของชุมชน ร้อยละ 80.78 มีการจำหน่ายผลผลิต และสามารถสร้างรายได้หรือผลประโยชน์กลับมาให้โครงการ 195,200 บาท หรือร้อยละ 21.76 ของบที่สนับสนุนเฉลี่ย 897,130 บาท ต่อโครงการ จากกิจกรรมการผลิตอาหารการแปรรูปผลผลิต การทำประมง และการทำฟาร์มชุมชน

ด้านการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยโครงการของชุมชน ร้อยละ 30.04 ช่วยลดต้นทุนการผลิต จากกิจกรรมการปรับปรุงบำรุงดิน การทำปุ๋ยอินทรีย์ และการจัดการศัตรูพืช ร้อยละ 26.73 ช่วยลดรายจ่ายในครัวเรือนจากกิจกรรมประมง ปศุสัตว์ และฟาร์มชุมชน ร้อยละ 23.10 การพัฒนา การผลิต จากกิจกรรมการผลิตพืชและพันธุ์พืช ปศุสัตว์ และฟาร์มชุมชน ร้อยละ 14.52 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากกิจกรรมการผลิตอาหาร /แปรรูปผลผลิต และร้อยละ 5.61 มีรายได้เสริมเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพ และการพัฒนาคุณภาพสินค้า

ด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจ เมื่อนำการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายของเกษตรกรจากโครงการ 9101 มาวิเคราะห์โดยใช้ตารางปัจจัยการผลิต - ผลผลิต เพื่อหาผลกระทบทางเศรษฐกิจด้วยตัวทวีคูณ ได้แก่ ตัวทวีคูณผลผลิต และตัวทวีคูณรายได้ ทั้งทางด้านผลผลิตและรายได้ พบว่า เกิดการกระตุ้นการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจระดับฐานรากจากการซื้อขายปัจจัยการผลิต และผลผลิตทางการเกษตร ก่อให้เกิดกระแสเงินหมุนเวียนในภาพรวมเพิ่มขึ้น 54,040 ล้านบาท หรือประมาณ 2.79 เท่า จากค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมของโครงการในพื้นที่กว่า 19,366.49 ล้านบาท

ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการดำเนินกิจกรรมของโครงการ

หน่วย: ล้านบาท

กิจกรรมของโครงการ	ค่าใช้จ่าย ในพื้นที่	ผลกระทบทางเศรษฐกิจ		
		ผลผลิต ^{1/}	การเปลี่ยนแปลงรายได้ (รวมการใช้จ่ายครัวเรือน) ^{2/}	รวม
1. ด้านการผลิตพืชและพันธุ์พืช	3,114.11	3,205	5,357	8,562
2. ด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์	10,337.64	11,444	17,774	29,218
3. ด้านจัดการศัตรูพืช	236.52	225	416	641
4. ด้านฟาร์มชุมชน	919.66	1,024	1,502	2,526
5. ด้านการผลิตอาหาร/แปรรูป	1,190.44	1,358	1,952	3,310
6. ด้านปศุสัตว์	1,995.15	2,528	3,044	5,572
7. ด้านประมง	1,346.53	1,448	2,157	3,605
8. ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน	220.44	219	388	607
รวม	19,366.49	21,451	32,589	54,040

ที่มา : จากการคำนวณ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ: 1/ หมายถึง ค่าตัวทวีคูณผลผลิตประเภทที่ 2 (ผลรวมผลผลิตของผลกระทบโดยตรงโดยอ้อมและที่ถูกชักจูง)
2/ หมายถึง ตัวทวีคูณรายได้ประเภทที่ 2 (ผลรวมรายได้โดยตรง โดยอ้อม และผลจากการชักนำ)

ด้านความยั่งยืนของโครงการ โครงการของชุมชน ร้อยละ 62.78 มีเงินกองทุนหมุนเวียนเฉลี่ย 182,900 บาทต่อโครงการ สามารถดำเนินโครงการได้อย่างต่อเนื่องทั้งกิจกรรมปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ประมง และการแปรรูป สร้างรายได้ในชุมชน ได้ทั้งปี สามารถนำผลผลิตที่ขายได้มาหมุนเวียนในชุมชน รวมทั้งเกษตรกรสามารถนำความรู้ไปต่อยอดในพื้นที่ ของตนเองได้ โครงการของชุมชน ร้อยละ 79.48 มีตลาด หรือกลุ่มลูกค้ารองรับ ร้อยละ 51.14 มีการเชื่อมโยงเครือข่าย ด้านการตลาด และร้อยละ 18.89 มีการทำบรรจุภัณฑ์ที่เป็น เอกลักษณ์ของชุมชน

ความเห็นของผู้นำชุมชนและเกษตรกร ส่วนใหญ่ ต้องการให้มีโครงการลักษณะนี้อีก แต่ให้ปรับปรุงเรื่อง ระยะเวลาการเตรียมการชุมชน การเสนอโครงการ กำหนด กิจกรรมให้สอดคล้องกับฤดูกาล และให้มีการก่อสร้างโรงเรียน ที่มั่นคงหรือโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรได้บางส่วน การประชาสัมพันธ์ในรายละเอียดและเงื่อนไขโครงการทำได้จำกัด บางโครงการที่มีการปรับแก้ไขไม่สามารถนำกลับมาเสนอได้ทัน และหลายชุมชนเสนอโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน การดำเนินโครงการของชุมชนพร้อมกันทั่วประเทศ ทำให้ มีความต้องการวัสดุอุปกรณ์และปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เกิดขึ้นพร้อมกัน ส่งผลให้ปัจจัยบางอย่างขาดแคลนหรือ หายาก ราคาปรับตัวสูงขึ้น และเกิดผู้รับช่วงจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในโครงการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาโครงการ ควรขยายระยะเวลา
ในขั้นตอนการเตรียมการประชุม และการเสนอโครงการ เพื่อให้ชุมชน
ได้มีเวลาทบทวน ปรับปรุงรายละเอียดโครงการ และสามารถนำกลับ
มาเสนอโครงการได้อีกครั้ง สำหรับกลุ่มที่เพิ่งรวมตัวกันใหม่ควรมี
การติดตามและให้คำแนะนำด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ให้สามารถ
สร้างรายได้หรือมีการดำเนินโครงการได้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริม
ให้คำแนะนำด้านการขยายตลาดหรือแหล่งจำหน่ายสินค้าของชุมชน
เช่น การใช้สื่อออนไลน์ และเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ
เช่น การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามจุดต่าง ๆ ในชุมชน นอกจากนี้
จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของ ศพก. และเครือข่าย ด้านการจัด
ทำแผนพัฒนาการเกษตร โดยเฉพาะเรื่องการวิเคราะห์ปัญหาความ
ต้องการพัฒนาการเกษตรของชุมชน ผลประโยชน์หรือความคุ้มค่าใน
รายละเอียดการเสนอโครงการของชุมชน และเน้นกิจกรรมในรูปแบบ
เศรษฐกิจพอเพียงที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เกษตรกรสามารถ
พัฒนาต่อยอดพึ่งพาตนเองและครอบครัวได้

จากผลการประเมินและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา
โครงการได้นำไปสู่การปฏิบัติ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้นำผล
การประเมินผลไปใช้ในการวางแผนโครงการ 9101 ตามรอยเท้าพ่อ
ภายใต้ร่มพระบารมี เพื่อการฟื้นฟูอาชีพด้านการเกษตรแก่เกษตรกร
ผู้ประสบอุทกภัย ปี 2560 และมอบหมายให้สำนักงานเกษตรจังหวัด
และอำเภอ ติดตามการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องของกลุ่มเกษตรกร
ที่จัดทำโครงการในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม 2560 เพื่อ
กระตุ้นให้มีการดำเนินการอย่างยั่งยืนหลังสิ้นสุดโครงการ รวมทั้ง
ได้มีการประสานเชื่อมโยงกับตลาดประชารัฐให้กับกลุ่มเกษตรกร
ที่ผลิตผลิตภัณฑ์หรือแปรรูปผลผลิตให้มีแหล่งจำหน่ายผลผลิต

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ส่วนประเมินผลพืช
ศูนย์ประเมินผล
โทร. 0 2579 0507

การวิเคราะห์ผลกระทบจากสถานการณ์สำคัญ ที่มีผลต่อเศรษฐกิจการเกษตร

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเสนอแนวทางการกำหนดนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือเกษตรกรอย่างเร่งด่วน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ได้ติดตาม ศึกษา และวิเคราะห์สถานการณ์สำคัญ มาตรการ และนโยบายต่าง ๆ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงสถานการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อสรุปและรายงานผลการวิเคราะห์ต่อผู้บริหารและเผยแพร่สู่สาธารณชน สำหรับในปีงบประมาณ 2560 ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์สำคัญที่มีผลต่อเศรษฐกิจการเกษตร ดังต่อไปนี้

1. ผลกระทบอุทกภัยต่อเศรษฐกิจภาคเกษตร

อุทกภัยเป็นภัยธรรมชาติอย่างหนึ่งที่สร้างความเสียหายให้กับประเทศไทยในทุก ๆ ปี เนื่องจากประเทศไทยมีลักษณะภูมิประเทศที่เอื้อต่อการเกิดอุทกภัย และอยู่ในเขตมรสุมตลอดทั้งปี เช่น อุทกภัยในปี 2554 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศอย่างมหาศาลโดยเฉพาะภาคเกษตร เกิดการหยุดชะงักของกิจกรรมการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply - Chain Disruption) ในหลายอุตสาหกรรมของไทย การเกิดอุทกภัยที่ผ่านมา มีพื้นที่เสียหายทางการเกษตรในประเทศไทย อยู่ต่ำกว่า 5 ล้านไร่ แต่บางปีมีระดับน้ำท่วมสูงและพื้นที่การเกษตรเสียหายมากกว่า 5 ล้านไร่ เช่น ปี 2551 2553 และ 2554 โดยเฉพาะสถานการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นในปี 2554 ทำให้พื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหายถึง 12.22 ล้านไร่ เกษตรกรได้รับความเสียหาย 1.289 ล้านราย สำหรับสถานการณ์อุทกภัย ปี 2560 นั้น ผลสำรวจเบื้องต้นพบว่า มีพื้นที่การเกษตรเสียหายโดยสิ้นเชิงประมาณ 3.41 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 27.90 ของพื้นที่เสียหายในปี 2554 โดยสถานการณ์อุทกภัย ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - พฤศจิกายน 2560 แบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่

ช่วงที่ 1 ช่วงภัยวันที่ 5 ก.ค. - 15 ส.ค. 60 (พายุตาลัส - เซินกา) สำรวจความเสียหายแล้ว จำนวน 43 จังหวัด เกษตรกรรวม 444,854 ราย วงเงินช่วยเหลือ 3,869.39 ล้านบาท ช่วงที่ 2 ช่วงภัยตั้งแต่ วันที่ 16 ส.ค. - 30 ก.ย. 60 (พายุทกซูรี) พื้นที่ได้รับผลกระทบอยู่ระหว่างสำรวจความเสียหาย เกษตรกร รวม 51,565 ราย และ ช่วงที่ 3 ช่วงภัยตั้งแต่ วันที่ 1 ต.ค. - พ.ย. 60 (หย่อมความกดอากาศต่ำ ร่องมรสุม) พื้นที่ได้รับผลกระทบอยู่ระหว่างสำรวจความเสียหาย เกษตรกรรวม 194,692 ราย

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้คำนวณความเสียหายเบื้องต้น พบมูลค่าความเสียหายทางการเกษตรจากพื้นที่เสียหายสิ้นเชิง (ช่วงภัยวันที่ 5 ก.ค. - 15 ส.ค. 60) จำนวน 11,959.65 ล้านบาท เป็นมูลค่าความเสียหายด้านพืช 11,817.04 ล้านบาท ประมง 133.68 ล้านบาท และปศุสัตว์ 8.93 ล้านบาท

อย่างไรก็ตาม ยังมีพื้นที่ได้รับผลกระทบอยู่ระหว่างการสำรวจความเสียหาย คือ อุทกภัยในช่วงวันที่ 16 สิงหาคม 2560 ถึงปัจจุบัน อีกประมาณ 1.94 ล้านไร่ ซึ่งคาดว่าจะเสียหายโดยสิ้นเชิงประมาณ

ร้อยละ 20 ประมาณการว่า จะทำให้เกิดมูลค่าความเสียหายอีกประมาณ 2,238.57 ล้านบาท รวมมูลค่าความเสียหายทั้ง 3 ช่วงภัยเป็น 14,198.21 ล้านบาท เมื่อประเมินผลกระทบจากมูลค่าความเสียหายของอุทกภัยที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) พบว่า ส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) มูลค่า 3,648.01 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วน 0.04 ของมูลค่า GDP รวมทั้งประเทศ และ 0.59 ของมูลค่า GDP ในภาคเกษตร โดยส่งผลกระทบมากที่สุด ในสาขาพืช ลดลง 3,593.17 ล้านบาท ร่องลงมาเป็นสาขาประมงลดลง 53.47 ล้านบาท และสาขาปศุสัตว์ลดลง 1.38 ล้านบาท

สรุปมูลค่าความเสียหายและผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP)

ชนิด	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)		ผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อ GDP* (ล้านบาท)
	พื้นที่เสียหายสิ้นเชิง	คาดการณ์พื้นที่ผลกระทบเสียหายสิ้นเชิง 20%	
พืช	11,817.04	2,238.57	3,593.17
ปศุสัตว์	8.93	N/A	1.38
ประมง	133.68	N/A	53.47
รวม	11,959.65	2,238.57	3,648.01
สัดส่วนต่อ GDP รวม (ร้อยละ)			0.04
สัดส่วนต่อ GDP ภาคเกษตร (ร้อยละ)			0.59

ที่มา : จากการคำนวณเบื้องต้น โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ข้อมูล ณ วันที่ 6 พฤศจิกายน 2560

- หมายเหตุ :
- * หมายถึง มูลค่าผลกระทบ ณ ราคาที่แท้จริง (แบบปริมาณลูกโซ่)
  - N/A หมายถึง อยู่ระหว่างการสำรวจความเสียหายและความสูญเสียและไม่สามารถคาดการณ์ได้
  - การคาดการณ์พื้นที่เสียหายสิ้นเชิง 20% อ้างอิงจากความน่าจะเป็นในอดีต

การให้ความช่วยเหลือแบ่งเป็นการช่วยเหลือฟื้นฟูและการให้ความช่วยเหลือระยะเร่งด่วน

1. การฟื้นฟู เป็นการช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556 งบอุดหนุนราชการในอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด และปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกษตรกรรวม 232,192 ราย วงเงินรวม 2,149.66 ล้านบาท และมีการดำเนินการช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย ครึ่งเรือล่ม 3,000 บาท จำนวน 43 จังหวัด

2. การให้ความช่วยเหลือระยะเร่งด่วน แจกจ่ายพืชอาหารสัตว์ 70,815 กิโลกรัม แร่ธาตุและเวชภัณฑ์ 1,758 ชุด ในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ พิษณุโลก กาฬสินธุ์ และพิจิตร ดำเนินการติดตั้งเครื่องสูบน้ำ 168 เครื่อง ในพื้นที่ 12 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม นครสวรรค์ สุพรรณบุรี อ่างทอง ชัยนาท สิงห์บุรี อุทัยธานี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี และนนทบุรี ติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำ 30 เครื่อง ในพื้นที่ 2 จังหวัด ได้แก่ ร้อยเอ็ด และอุบลราชธานี และแจกจ่ายพืชอาหารสัตว์ 240,190 กิโลกรัม แร่ธาตุและเวชภัณฑ์ 22,492 ชุด รวมทั้งดูแลสุขภาพสัตว์ 6,948 ตัว ในพื้นที่ 12 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย สุโขทัย อุทัยธานี กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยนาท สุพรรณบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี ลพบุรี พระนครศรีอยุธยา และร้อยเอ็ด

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ระยะสั้น ควรปรับปรุงและตกแต่งสภาพลำน้ำ การเร่งสำรวจท่อระบายน้ำ คู คลอง หนองบึง และระบบระบายน้ำที่มีอยู่ ว่ามีประสิทธิภาพดีเพียงใด การก่อสร้างคันกันน้ำขนาดที่เหมาะสม ก่อสร้างทางผันน้ำ เพื่อผันน้ำทั้งหมดหรือบางส่วนที่ล้นตลิ่งออกไป ในชุมชนควรปรับปรุงระบบระบายน้ำให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับอัตราการไหลได้อย่างเหมาะสม

ระยะยาว ศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างเขื่อนหรือพนังกั้นน้ำ และอ่างเก็บน้ำ เพื่อทำหน้าที่ควบคุมไม่ให้น้ำเข้าท่วมพื้นที่ที่ต้องการป้องกัน และสร้างฝายยกกระดบเพื่อผันน้ำเข้าพื้นที่เก็บน้ำ การสร้างอ่างเก็บน้ำ เพื่อบรรเทาน้ำท่วมกระจายให้ครอบคลุมพื้นที่เพื่อเก็บน้ำใช้ในฤดูแล้งและยังสามารถช่วยควบคุมการไหลของน้ำไม่ให้ไหลลงสู่พื้นที่ท้ายน้ำมากเกินไป การปรับปรุงผังเมืองให้สอดคล้องกับแนวทางการระบายน้ำในสภาพปัจจุบันและแผนในอนาคต ควรนำมาตรการทางด้านกฎหมายผังเมืองรวมมาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อลดความสูญเสีย โดยการปลูกพืชอายุสั้นแทนเก็บเกี่ยวก่อนน้ำมา และส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อลดความเสี่ยงในการทำการเกษตร

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมที่

ศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร
โทร. 0 2579 8161

2. การให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 ต่อภาคเกษตร

การจัดพระราชรัฐสวัสดิการผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นการดำเนินการตามแนวนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่ต้องการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยกำหนดให้มีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วนที่จำเป็นในการดำรงชีพให้แก่ผู้มีรายได้น้อย เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ซึ่งได้เห็นชอบให้บรรจุกรอบวงเงินเพื่อการดำเนินการดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 (รายการกองทุนพระราชรัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานราก) ไว้เป็นวงเงินรวมทั้งสิ้น 46,000 ล้านบาท

โดย ณ วันที่ 15 กันยายน 2560 มียอดผู้ลงทะเบียนทั้งสิ้น 14.17 ล้านคน ทั้งนี้ จำนวนผู้ลงทะเบียนที่ผ่านหลักเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 11.43 ล้านคน แบ่งเป็นผู้ลงทะเบียนที่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 3.32 ล้านคนและไม่ใช่เกษตรกร จำนวน 8.11 ล้านคน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้วิเคราะห์ผลกระทบจากการให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตามแนวทางการจัดพระราชรัฐสวัสดิการ ซึ่งอยู่ภายในกรอบวงเงินของกองทุนพระราชรัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานราก จำนวน 46,000 ล้านบาท โดยวิเคราะห์ผลกระทบดังกล่าวภายใต้สมมติฐานว่าในปีงบประมาณ 2561 (ต.ค. 60 - ก.ย. 61) ผู้ผ่านสิทธิ์ จำนวน 11.43 ล้านคน มีการใช้จ่ายในหมวดที่ 1 คือ การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเต็มวงเงินงบประมาณที่ได้รับ ส่วนงบประมาณที่เหลือให้เป็นการใช้จ่ายในหมวดที่ 2 คือ การลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

ซึ่งผลการวิเคราะห์ผ่านตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input-Output: I-O Table) พบว่า ถ้าผู้ผ่านสิทธิ์การใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 จำนวน 11.43 ล้านคน มีการใช้จ่าย จำนวน 46,000 ล้านบาท จะทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจในประเทศ ประมาณ 118,077.82 ล้านบาท โดยในภาคเกษตร พบว่า หากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 3.32 ล้านคน ใช้งบประมาณ 13,368.59 ล้านบาท จะทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจในภาคเกษตร 21,215.50 ล้านบาท กล่าวคือ เมื่อเกษตรกรมีการใช้จ่าย

เงินจำนวนดังกล่าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจผ่านบัตรฯ จากการซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคมากที่สุด 21,134.27 ล้านบาท รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทาง มูลค่า 70.73 ล้านบาท และส่วนลดในการซื้อก๊าซหุงต้ม มูลค่า 10.50 ล้านบาท ซึ่งมูลค่าเงินที่เกษตรกรใช้จ่ายออกไปจะทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจในสาขาการผลิตต่าง ๆ ในภาคเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของเกษตรกร เช่น สาขาการทำนา สาขาการเลี้ยงสัตว์ปีก สาขาการทำไร่พืชตระกูลถั่ว สาขาปศุสัตว์ เป็นต้น

มูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการใช้งบประมาณผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐปี 2560

สวัสดิการแห่งรัฐปี 2560	งบประมาณ (ล้านบาท)			มูลค่าผลกระทบ (ล้านบาท)		
	ภาค เกษตร	นอกภาค เกษตร	รวม	ภาค เกษตร	นอก ภาคเกษตร	รวม
หมวดที่ 1 ส่วนลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน						
- ส่วนลดค่าใช้จ่ายในการซื้อ สินค้าอุปโภคบริโภค	10,687.33	26,735.59	37,422.92	21,134.27	75,156.83	96,291.10
- ส่วนลดค่าใช้จ่ายในการซื้อก๊าซหุงต้ม	598.00	1,459.70	2,057.70	10.50	3,849.72	3,860.22
หมวดที่ 2 ส่วนลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง						
- ส่วนลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	2,083.26	4,436.12	6,519.38	70.73	17,855.77	17,926.50
รวม	13,368.59	32,631.41	46,000.00	21,215.50	96,862.32	118,077.82

ที่มา : จากการคำนวณ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์จะเป็นประโยชน์ทำให้ประชาชนเข้าใจและทราบถึงการให้ความช่วยเหลือแบบบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสวัสดิการแห่งรัฐในครั้งนี้น่ามากขึ้น และเพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของภาครัฐ ในการยกระดับประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการสังคมและการช่วยเหลือให้สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยิ่งยืนต่อไป

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร
โทร. 0 2579 8161

3. โครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2560

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2560 เห็นชอบการดำเนินโครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2560/61 เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากโครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2559/60 มีพื้นที่เป้าหมายการเอาประกันภัยขั้นต่ำ จำนวน 25 ล้านไร่ ทั่วประเทศ วงเงิน 1,841.10 ล้านบาท (กรอบวงเงินสำหรับพื้นที่เอาประกันภัยจำนวน 30 ล้านไร่) โดยมาจากเงินงบประมาณคงเหลือ ในปี 2559 จำนวน 203.95 ล้านบาท และของบประมาณเพิ่มเติมจำนวน 1,637.15 ล้านบาท ครอบคลุมภัยธรรมชาติทั้งหมด 7 ประเภท (น้ำท่วม / ฝนตกหนัก ภัยแล้ง / ฝนทิ้งช่วง ลมพายุ / ใต้ฝุ่น ภัยอากาศหนาว / น้ำค้างแข็ง ลูกเห็บ ไฟไหม้ และศัตรูพืช / โรครະบาด) แบ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต 2560/61 ที่เป็นลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จำนวนขั้นต่ำ 25 ล้านไร่ และสำหรับเกษตรกรทั่วไปอีกไม่เกิน 800,000 ไร่ โดย ธ.ก.ส. ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารโครงการฯ แบบกรมธรรม์ประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2560/61 มีอัตราเบี้ยประกันภัย 90 บาทต่อไร่ โดยรัฐบาลจะอุดหนุนค่าเบี้ยประกันภัย 54 บาทต่อไร่ เกษตรกร ชำระเบี้ยประกันภัย 36 บาทต่อไร่ ทั้งนี้หากเกษตรกรที่เป็นลูกค้าสินเชื่อเพื่อการเพาะปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต 2560/61 ธ.ก.ส. จะช่วยอุดหนุนค่าเบี้ยประกันภัย 36 บาท โดยให้วงเงินคุ้มครองสำหรับภัยธรรมชาติ 6 ประเภท (น้ำท่วม/ฝนตกหนัก ภัยแล้ง/ฝนทิ้งช่วง ลมพายุ/ใต้ฝุ่น ภัยอากาศหนาว/น้ำค้างแข็ง ลูกเห็บ และไฟไหม้) 1,260 บาทต่อไร่ และวงเงินคุ้มครองสำหรับภัยธรรมชาติ 1 ประเภท (ศัตรูพืชและโรครະบาด) 630 บาทต่อไร่

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้วิเคราะห์ผลกระทบต่อเศรษฐกิจจากโครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2560/61 โดยมีหลักการว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ เป็นผู้เอาประกันภัย สามารถสรุปผลกระทบต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) 4 ส่วน ประกอบด้วย รัฐบาล ผู้บริหารโครงการฯ (ธ.ก.ส.) บริษัทผู้รับประกันภัย และเกษตรกร แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1) ด้านค่าเบี้ยประกันภัย

(1) รัฐบาล เป็นผู้อุดหนุนเบี้ยประกันภัยให้เกษตรกร โดยอุดหนุนค่าเบี้ยประกันภัย 54 บาทต่อไร่ รวมเงินช่วยเหลือ 1,620 ล้านบาท สำหรับพื้นที่เป้าหมายจำนวน 30 ล้านไร่ หากพบว่า มีจำนวนพื้นที่เอาประกันภัยมากกว่าพื้นที่เป้าหมายที่เสนอของงบประมาณอุดหนุนค่าเบี้ยประกันภัย กระทรวงการคลังจะเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบวงเงินงบประมาณเพิ่มเติม

(2) ผู้บริหารโครงการฯ (ร.ก.ส.) ได้มีการอุดหนุนค่าเบี้ยประกันภัย 36 บาทต่อไร่ สำหรับเกษตรกรที่เป็นลูกค้าสินเชื่อเพื่อการเพาะปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต 2560 และต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของ ร.ก.ส. กำหนด ซึ่งมีวงเงินอุดหนุนทั้งสิ้น 1,080 ล้านบาท สำหรับเป้าหมาย 30 ล้านไร่

(3) บริษัทผู้รับประกันภัยหรือบริษัทประกันภัยที่เข้าร่วมโครงการ จ่ายสินไหมทดแทนแก่เกษตรกรซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัย จากการประมาณการเบี้ยประกันภัยที่ผู้รับประกันได้รับสูงสุดมูลค่า 2,700 ล้านบาท แบ่งเป็นรับเงินจากรัฐบาลอุดหนุน 1,620 ล้านบาท และ ร.ก.ส. อุดหนุนมูลค่า 1,080 ล้านบาท สำหรับเป้าหมาย 30 ล้านไร่ และเกษตรกรทั่วไป ค่าเบี้ยประกันภัย มูลค่า 72 ล้านบาท สำหรับเป้าหมาย 0.8 ล้านไร่

(4) เกษตรกร เกษตรกรทั่วไปจ่ายค่าเบี้ยประกันภัย 28.80 ล้านบาท (เป้าหมาย 0.80 ล้านไร่) ส่วนค่าเบี้ยประกันภัยของเกษตรกรลูกค้าของ ร.ก.ส. ทางธนาคารเป็นผู้ออกให้ ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขที่ ร.ก.ส.กำหนด

2) ด้านค่าสินไหมทดแทน

การวิเคราะห์ค่าสินไหมทดแทนและส่วนต่างที่เกษตรกรจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการฯ ปีการผลิต 2560/61 จะวิเคราะห์โดยใช้สัดส่วนจำนวนพื้นที่การเกิดภัยพิบัติย้อนหลังของภัย 6 ประเภท (น้ำท่วม/ฝนตกหนักภัยแล้ง / ฝนทิ้งช่วงลมพายุ / ใต้ฝุ่น ภัยอากาศหนาว / น้ำค้างแข็ง ลูกเห็บ ไฟไหม้ และศัตรูพืช / โรคระบาด) ร้อยละ 98 และภัยอีก 1 ประเภท คือ ภัยศัตรูพืช/โรคระบาด ร้อยละ 2 ผลการวิเคราะห์ พบว่า

กรณี 1 ถ้าพื้นที่เกิดภัยพิบัติเป็นร้อยละ 3 ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรที่เป็นลูกค้าสินเชื่อ ธ.ก.ส. ซื้อประกันภัยครบตามเป้าหมายขั้นต่ำ 25 ล้านไร่ และเป็นไปตามเงื่อนไขกรมธรรม์จะมีส่วนต่างของเบี้ยจ่ายและค่าสินไหมทดแทนมูลค่า 935.55 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นค่าสินไหมทดแทนที่เกิดจากภัย 6 ประเภท มูลค่า 926.10 ล้านบาท และภัยศัตรูพืช/โรคระบาด มูลค่า 9.45 ล้านบาท ในขณะที่เกษตรกรทั่วไป ซื้อประกันภัยครบตามเป้าหมายขั้นต่ำ 0.80 ล้านไร่ และเป็นไปตามเงื่อนไขกรมธรรม์ มีส่วนต่างของเบี้ยจ่ายและค่าสินไหมทดแทนมูลค่า 29.07 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นค่าสินไหมทดแทนที่เกิดจากภัย 6 ประเภท มูลค่า 28.79 ล้านบาท และภัยศัตรูพืช/โรคระบาด มูลค่า 0.29 ล้านบาท

กรณี 2 ถ้าพื้นที่เกิดภัยพิบัติเป็นร้อยละ 4 ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรที่เป็นลูกค้าสินเชื่อ ธ.ก.ส. ซื้อประกันภัยครบตามเป้าหมายขั้นต่ำ 25 ล้านไร่ และเป็นไปตามเงื่อนไขกรมธรรม์ มีส่วนต่างของเบี้ยจ่ายและค่าสินไหมทดแทน มูลค่า 1,247.40 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นค่าสินไหมทดแทนที่เกิดจากภัย 6 ประเภท มูลค่า 1,234.80 ล้านบาท และภัยศัตรูพืช/โรคระบาด มูลค่า 12.60 ล้านบาท ในขณะที่เกษตรกรทั่วไป ซื้อประกันภัยครบตามเป้าหมายสูงสุด 0.80 ล้านไร่ และเป็นไปตามเงื่อนไขกรมธรรม์ มีส่วนต่างของเบี้ยจ่ายและค่าสินไหมทดแทน มูลค่า 38.76 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นค่าสินไหมทดแทนที่เกิดจากภัย 6 ประเภท มูลค่า 38.38 ล้านบาท และภัยศัตรูพืช/โรคระบาด มูลค่า 0.38 ล้านบาท

กรณี 3 ถ้าพื้นที่เกิดภัยพิบัติเป็นร้อยละ 5 ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรที่เป็นลูกค้าสินเชื่อ ธ.ก.ส. ซื้อประกันภัยครบตามเป้าหมายขั้นต่ำ 25 ล้านไร่ และเป็นไปตามเงื่อนไขกรมธรรม์ มีส่วนต่างของเบี้ยจ่ายและค่าสินไหมทดแทน มูลค่า 1,559.25 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นค่าสินไหมทดแทนที่เกิดจากภัย 6 ประเภท มูลค่า 1,543.50 ล้านบาท และภัยศัตรูพืช/โรคระบาด มูลค่า 15.75 ล้านบาท ในขณะที่เกษตรกรทั่วไป ซื้อประกันภัยครบตามเป้าหมายสูงสุด 0.80 ล้านไร่ และเป็นไปตามเงื่อนไขกรมธรรม์ มีส่วนต่างของเบี้ยจ่ายและค่าสินไหมทดแทน มูลค่า 48.46 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นค่าสินไหมทดแทนที่เกิดจากภัย 6 ประเภท มูลค่า 47.98 ล้านบาท และภัยศัตรูพืช/โรคระบาด มูลค่า 0.48 ล้านบาท

อย่างไรก็ตาม หากโครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2560/61 มีการเบิกจ่ายค่าสินไหมทดแทนกรณี เกิดภัยพิบัติของผู้เอาประกันภัย และเป็นตามเงื่อนไขของ กรมธรรม์แล้วตามโครงการฯ นี้เต็มตามเป้าหมายจะสามารถ ช่วยบรรเทาการลดลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ได้ในระดับหนึ่ง พร้อมทั้งเป็นการช่วยเหลือให้เกษตรกร สามารถมีรายได้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรได้

ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์จะเป็นประโยชน์ในการเป็นข้อประกอบในการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการดำเนินงานโครงการประกันภัยข้าวนาปี และเป็นการกระตุ้นให้เกษตรกรสนใจ เข้าร่วมโครงการมากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดภาระงบประมาณในการให้ช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติได้

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร
โทร. 0 2579 8161

ด้านกองทุนในกำกับดูแล ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ภายใต้ภาวะการแข่งขันทางการค้าในปัจจุบัน ภาคเกษตรจำเป็นต้องเร่งรัดพัฒนาทั้งด้านการผลิตและการตลาดเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เกษตรกรจำเป็นต้องใช้เงินทุนเพื่อการปรับเปลี่ยน แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดด้านเงินทุน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงมีการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการผลิตและการตลาด ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ดังนี้

1. กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ

จากสถานการณ์การค้าโลกที่มีความตกลการค้าเสรีมากขึ้น รวมถึงประเทศไทยที่รัฐบาลมีนโยบายเปิดการค้าเสรีภายใต้กรอบทวิภาคีและพหุภาคีกับประเทศต่าง ๆ ซึ่งการเปิดเสรีการค้าดังกล่าวมีทั้งทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลกระทบต่อสินค้าเกษตรบางกลุ่มที่ยังขาดขีดความสามารถในการแข่งขัน คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 เห็นชอบให้จัดตั้งกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น ทั้งนี้ การดำเนินงานกองทุนฯ อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ โดยมีเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นประธาน ซึ่งการอนุมัติและใช้จ่ายเงินกองทุนเป็นไปตาม “ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการใช้เงินกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ” และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2553 มีกรอบและเงื่อนไขการสนับสนุนเงินที่มีทั้งเงินจ่ายขาด และเงินยืม/เงินหมุนเวียน โดยกองทุนฯ จะสนับสนุนเงินทุนให้กับโครงการที่หน่วยงานของรัฐหรือสถาบันเกษตรกรเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งต้องมีการตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานในหน่วยงานเพื่อกำกับดูแลการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

สำหรับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาได้อนุมัติโครงการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรแล้ว 25 โครงการ ในการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร 10 ชนิด ได้แก่ ข้าว ปาล์มน้ำมัน กาแฟ ชา มะพร้าว พริกไทย พืชผัก โคนม โคเนื้อ และสุกร รวมเป็นเงิน 762.20 ล้านบาท มีเกษตรกรได้รับประโยชน์ประมาณ 100,000 ราย ซึ่งจากการติดตามประเมินผลโครงการที่ผ่านมา พบว่า ช่วยให้เกษตรกรสามารถพัฒนาการผลิตได้มากขึ้น เช่น การส่งเสริมปลูก ปาล์มพันธุ์ดีทดแทนสวนเก่า ช่วยให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น จาก 3 ตันต่อไร่ เป็น 3.5 ตันต่อไร่ และการพัฒนาระบบการเลี้ยงโคนม ช่วยให้คุณภาพน้ำนมดิบดีขึ้น และได้ปริมาณผลผลิตน้ำนมดิบเพิ่มขึ้นจาก 10 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน เป็น 17 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน เป็นต้น ในส่วนของผลการดำเนินงานปี 2560 ได้ดำเนินการต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา ในการให้การสนับสนุนและติดตามผลการดำเนินงานโครงการ เช่น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โครงการปลูกข้าวโพดเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ โครงการเพิ่มศักยภาพการพัฒนาพันธุ์ข้าวและรวบรวมผลผลิตข้าว โครงการผลิตหัวพันธุ์มันฝรั่งเพื่อทดแทนการนำเข้า เป็นต้น และได้อนุมัติโครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตกาแฟของกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล วงเงิน 22.5 ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิตเมล็ดกาแฟของเกษตรกร

รวมทั้ง ลดต้นทุนการผลิตกาแฟสำเร็จรูปของกลุ่มเกษตรกร นอกจากนี้ ในการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่าเกษตรกรยังขาดความรู้ความสามารถในการเขียนโครงการ การคิดวิเคราะห์เพื่อวางแผนการผลิต การตลาด ส่งผลให้เกษตรกรไม่มีการเตรียมการเพื่อวางแผนรองรับความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อประกอบการอาชีพ จึงได้จัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกร ในหลักสูตรการเขียนโครงการและการวางแผนบริหารความเสี่ยง จำนวน 4 รุ่น มีผู้เข้ารับการอบรม 250 คน ซึ่งจากการประเมินผลการอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมร้อยละ 80 สามารถนำความรู้ไปใช้เพื่อการวางแผนการประกอบอาชีพโดยใช้ตลาดนำการผลิต

ทั้งนี้ การดำเนินงานกองทุนฯ เป็นประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพการผลิต การตลาด การแปรรูป และการสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่วยให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าที่ได้รับผลกระทบจากการค้าเสรี และปรับเปลี่ยนการผลิตจากสินค้าที่ไม่มีศักยภาพ ไปสู่สินค้าที่มีศักยภาพ สำหรับโครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตกาแฟ ที่ได้รับอนุมัติในปี 2560 มีการดำเนินกิจกรรมโครงการประกอบด้วย การจัดทำแปลงสาธิตนำร่อง จำนวน 10 ราย เพื่อเป็นต้นแบบ ให้แก่เกษตรกรรายอื่น ๆ เห็นถึงผลสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิต อย่างเป็นรูปธรรม และนำไปสู่การขยายผลในพื้นที่ของตนเองและเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง โดยจัดฝึกอบรมให้ความรู้ และร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ กับเกษตรกรนำร่อง ปีละ 50 ราย จำนวน 3 ปี รวมเป็น 150 ราย ดำเนินการโดย กรมวิชาการเกษตรร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร และกลุ่มเกษตรกร ทำสวนเขาทะเล และเพื่อให้มีการพัฒนาการผลิตกาแฟแบบครบวงจร จึงจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาธุรกิจกาแฟ ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล โดยการพัฒนาปรับปรุงโรงงานแปรรูปเดิมให้มีอุปกรณ์ที่ทันสมัย และสามารถรองรับการผลิตกาแฟในพื้นที่กลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตกาแฟสำเร็จรูป และลดการสูญเสียในการผลิตด้วย

ในส่วนของแผนการดำเนินงานปี 2561 มีโครงการที่เสนอขอรับการสนับสนุนจากกองทุนฯ จำนวน 4 โครงการ วงเงินรวม 79.95 ล้านบาท ได้แก่ โครงการปรับโครงสร้างสินค้ากาแฟแบบครบวงจร วงเงิน 19.00 ล้านบาท โครงการเพิ่มประสิทธิภาพข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขัน วงเงิน 6.00 ล้านบาท โครงการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคขุนเพื่อรองรับตลาดในเขต ภาคเหนือและอาเซียนของสหกรณ์ โคขุนดอกคำใต้ วงเงิน 43.42 ล้านบาท และโครงการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสู่มาตรฐานระบบผลิตที่ยั่งยืน วงเงิน 11.53 ล้านบาท ซึ่งจะได้มีการนำเสนอคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ เพื่อพิจารณาต่อไป

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มได้ที่

ส่วนบริหารกองทุนภาคการเกษตร
สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
โทรศัพท์/โทรสาร 0 2561 4726

2. กองทุนเพื่อพัฒนาการผลิตถั่วเหลือง

ประเทศไทยมีความต้องการใช้ถั่วเหลืองมากขึ้นจากอุตสาหกรรมการสกัดน้ำมันพืช และใช้เพื่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร รวมทั้งเป็นวัตถุดิบในการผสมอาหารสัตว์ แต่การผลิตถั่วเหลืองของไทยมีปริมาณลดลง จำเป็นต้องนำเข้าถั่วเหลืองจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องผลิตถั่วเหลืองเพื่อความมั่นคงด้านอาหาร เนื่องจากเมล็ดถั่วเหลืองที่ผลิตในประเทศมีความปลอดภัยสูง เป็นถั่วเหลือง ที่ไม่ได้มีการดัดแปลงพันธุกรรม (Non-Genetically Modified Organisms: Non-GMOs) จึงเหมาะที่จะนำไปผลิตเป็นอาหารสำหรับมนุษย์ เช่น เต้าหู้ น้านมถั่วเหลือง เป็นต้น นอกจากนี้ ถั่วเหลืองเป็นพืชอายุสั้น ใช้น้ำน้อย สามารถปลูกหลังการทำนา เพื่อตัดวงจรการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชด้วย ดังนั้นเพื่อให้การปลูกถั่วเหลืองของไทยยังคงอยู่ และมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 3535 และ 4 สิงหาคม 2535 ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการผลิตถั่วเหลือง สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยมีงบประมาณจากการบริจาคของผู้นำเข้าเมล็ดถั่วเหลือง จำนวน 46.1 ล้านบาท เพื่อให้การสนับสนุนหน่วยงาน ภาครัฐ และสถาบันเกษตรกร เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตถั่วเหลือง ลดต้นทุนการผลิต ปรับปรุงประสิทธิภาพการตลาด การแปรรูป การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสม และเร่งรัดขยายการผลิตถั่วเหลืองเพิ่มขึ้น ให้เพียงพอ กับความต้องการใช้ภายในประเทศ ทั้งนี้ โครงสร้างการบริหารกองทุน ฯ อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อพัฒนาการผลิตถั่วเหลือง มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน เป็นกรรมการ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2535 – 2560 ได้อนุมัติเงินช่วยเหลือไปแล้ว 12 โครงการ เป็นเงินจ่ายขาดให้หน่วยงานภาครัฐ เพื่อสนับสนุน การพัฒนาถั่วเหลือง ในส่วนของการพัฒนาพันธุ์ ทั้งพันธุ์คัด พันธุ์หลัก และพันธุ์ขยาย เช่น โครงการ พัฒนาพันธุ์ถั่วเหลืองในปี 2540 โครงการ ศูนย์ต้นแบบการวิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์ จังหวัด พิษณุโลกในปี 2553 เป็นต้น สำหรับผลการ ดำเนินงานในปี 2560 กองทุนฯ ได้อนุมัติ งบประมาณ 23.7 ล้านบาท ให้กรมวิชาการเกษตร

และกรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินโครงการส่งเสริมการปลูกถั่วเหลืองหลังนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม ให้เกษตรกรปลูกถั่วเหลืองในช่วงฤดูแล้งทดแทนการทำนา ยกกระตือรือร้นคุณภาพผลผลิตให้สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาด และส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรร่วมกันอย่าง มีประสิทธิภาพ กิจกรรมโครงการประกอบด้วย การผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองชั้นพันธุ์หลัก และถั่วเหลือง ชั้นพันธุ์ขยายคุณภาพดี โดยกรมวิชาการเกษตร เพื่อส่งมอบให้กรมส่งเสริมการเกษตรผลิตเมล็ดพันธุ์ ถั่วเหลืองคุณภาพดีชั้นพันธุ์จำหน่าย และนำเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์จำหน่ายที่ได้ไปผลิตเมล็ดถั่วเหลืองคุณภาพดี โดยส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ จำนวน 1,600 ไร่ ส่งเสริมการปลูกถั่วเหลืองหลังนา จำนวน 30,000 ไร่ ในพื้นที่จังหวัดน่านและเชียงราย ระยะเวลาดำเนินงาน 2 ปี โดยคาดว่าหลังสิ้นสุดฤดูกาลผลิต ปี 2561/62 จะได้ผลผลิตเมล็ดถั่วเหลืองประมาณ 8,500 ตัน และเกษตรกรมีรายได้จากการปลูก ถั่วเหลืองประมาณ 4,250 บาทต่อไร่ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรใช้งบประมาณจากกองทุนฯ ให้การสนับสนุนเกษตรกร ในด้านการฝึกอบรม การถ่ายทอดเทคโนโลยี การศึกษาดูงาน การจัดทำแปลงส่งเสริม และสนับสนุน ในด้านเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรโดยตรง

ทั้งนี้ การดำเนินงานกองทุนฯ เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการผลิตถั่วเหลืองให้มีศักยภาพมากขึ้น สำหรับในปี 2561 คาดว่าผลการดำเนินการโครงการส่งเสริมการปลูกถั่วเหลืองหลังนาจะก่อให้เกิดผลผลิต ถั่วเหลือง ปีการผลิต 2560/61 ประมาณ 3,700 ตัน และจะมีการติดตามผลการดำเนินงาน โครงการดังกล่าว รวมถึงให้การสนับสนุนเงินทุนแก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกรผู้ปลูกถั่วเหลือง ในการขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนฯ เพื่อนำไปใช้พัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตถั่วเหลือง ต่อไป แต่เนื่องจากกองทุนฯ มีงบประมาณคงเหลือจำกัด เกษตรกรผู้ปลูกถั่วเหลืองสามารถขอรับ การสนับสนุนจากกองทุนปรับโครงสร้าง การผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน ของประเทศได้อีกทางหนึ่ง

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ส่วนบริหารกองทุนภาคการเกษตร
สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
โทรศัพท์/Inสสาร 0 2561 4726

3. การเตรียมการกองทุนปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์จากปาล์มน้ำมัน ภายใต้ (ร่าง) พระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์จาก ปาล์มน้ำมัน พ.ศ. ..

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีความสำคัญด้านความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ประกอบกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทยมีศักยภาพการผลิตต่ำกว่าประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ในอาเซียน และมีต้นทุนการผลิตสูง ทำให้เกษตรกรมีรายได้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ราคาน้ำมันปาล์มดิบสูงกว่าตลาดต่างประเทศไม่สามารถแข่งขันได้ และผู้บริโภคภายในประเทศต้องรับภาระ รวมถึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องระดับสูง จึงมีความจำเป็นต้องจัดระเบียบปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม เพื่อการพัฒนาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของประเทศให้มีศักยภาพการผลิตสามารถแข่งขันภายใต้กรอบการค้าเสรี มีการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมเป็นองค์รวม มีการรักษาเสถียรภาพและสร้างความเป็นธรรมแก่ทุกภาคส่วนทั้งระบบของห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่เกษตรกรชาวสวนปาล์ม ผู้ประกอบกิจการน้ำมันปาล์มและอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากน้ำมันปาล์ม และผู้บริโภค

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จึงได้เสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม พ.ศ. .... ซึ่งกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ โดยมีเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นกรรมการและเลขานุการ และเสนอให้มีการจัดตั้งสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและให้มีการจัดตั้งกองทุนปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบตลอดห่วงโซ่อุปทานให้มีเสถียรภาพ เกิดความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะมีการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารกองทุนปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม โดยมีสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการและบริหารกองทุนฯ โดยเงินกองทุนได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในห่วงโซ่อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ทั้งนี้ ผลการดำเนินงานในการเสนอร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว ในช่วงที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการ (ร่าง) พระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม พ.ศ..... โดยคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2560 มีมติเห็นชอบให้ตั้งกองทุนปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม โดยมีสถานะเป็นกองทุนหมุนเวียนเพิ่มเติมอีกหนึ่งแห่งตามข้อเสนอของคณะกรรมการกองทุนหมุนเวียนและคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการ (ร่าง) พระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม พ.ศ.... เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2560 และคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติฯ โดยเปลี่ยนชื่อจากร่างพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม พ.ศ.... เป็น “ร่างพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์จากปาล์มน้ำมัน พ.ศ....” และมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร นำร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับปรับปรุงไปดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อนำความคิดเห็นมาประกอบการ

พิจารณาตรวจร่างพระราชบัญญัติฯ อีกครั้ง ซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้เปิดให้มีการแสดงความคิดเห็นทางเว็บไซต์ และแจ้งความเห็นมายังสำนักงานฯ โดยตรง ในช่วงระหว่างวันที่ 3 - 31 มกราคม 2561 ก่อนที่จะดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

ทั้งนี้ เมื่อร่างพระราชบัญญัติฯ ได้รับการประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีการดำเนินงานกองทุนปาล์มน้ำมันฯ อย่างเป็นทางการในอนาคตจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน และผลิตภัณฑ์จากปาล์มน้ำมัน ให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ ซึ่งจะมีการส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมัน การให้ทุนสงเคราะห์ในการปลูกทดแทนสวนปาล์มน้ำมัน และพืชทดแทนอื่น สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การตลาด และการแปรรูปของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม การวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ การส่งเสริมการดำเนินการลดผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ การสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร โดยรวมกลุ่มเกษตรกรในลักษณะของสถาบันเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมัน เพื่อให้เกษตรกรมีศักยภาพการผลิตที่ดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น และยกระดับความเป็นอยู่ของเกษตรกรและผู้ประกอบการ ให้สามารถลดต้นทุนการผลิตน้ำมันปาล์ม และมีศักยภาพในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง ผลิตภัณฑ์โอเลอิน ที่สามารถแข่งขันได้ และท้ายที่สุด คือ ประชาชนมีน้ำมันปาล์มบริโภค และมีน้ำมันเชื้อเพลิงชีวภาพใช้อย่างเพียงพอในราคาที่เหมาะสม

สอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ส่วนวิจัยเศรษฐกิจพืชอาหารและพลังงานทดแทน
สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
โทรศัพท์/โทรสาร 0 2940 7403

ส่วนที่ 5

กิจกรรมในรอบปีงบประมาณ 2560

การสัมมนา ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2559 และแนวโน้มปี 2560 “ขับเคลื่อนเกษตรสมัยใหม่ พัฒนาเกษตรไทยสู่ 4.0”

วันที่ 20 ธันวาคม 2559 นางจินตนา ชัยวรรณการ ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานเปิดการสัมมนาสัมมนาภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2559 และแนวโน้มปี 2560 “ขับเคลื่อนเกษตรสมัยใหม่ พัฒนาเกษตรไทยสู่ 4.0” ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ ซึ่งจัดขึ้นเพื่อรายงานผลการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร และทิศทางการเปลี่ยนแปลงของภาคเกษตรในอนาคต

ในการนี้ นางสาวจริยา สุทธิไชยา เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นผู้กล่าวรายงาน พร้อมแถลงข่าวแก่สื่อมวลชน และบรรยายพิเศษในหัวข้อภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2559 และแนวโน้มปี 2560 ทั้งนี้ มีนักวิชาการ ผู้แทนภาครัฐและผู้ประกอบการภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร สถาบันการศึกษา ผู้แทนเกษตรกร สื่อมวลชน และผู้สนใจทั่วไป เข้าร่วมประมาณ 500 คน

สศก. และ มกอช. จัดพิธีบำเพ็ญกุศล และทำบุญตักบาตร เพื่อถวายพระราชกุศล

วันที่ 13 มกราคม 2560 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ร่วมกับ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ จัดกิจกรรมบำเพ็ญกุศลและทำบุญตักบาตร เพื่อถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ณ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ โดยจัดพิธีบำเพ็ญกุศล และทำบุญตักบาตร (ข้าวสาร อาหารแห้ง) พระสงฆ์จำนวน 89 รูป จากวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร บางเขน

ในการนี้ พลเอก ประสาท สุขเกษตร เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร นำโดย นางสาวจรรยา สุทธิไชยา เลขาธิการ พร้อมด้วยคณะผู้บริหารระดับสูง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เข้าร่วมพิธี

สศก. ให้การต้อนรับคณะผู้แทนจากประเทศสวาซิแลนด์

วันที่ 16 มกราคม 2560 นางสาวทัศนีย์ เมืองแก้ว ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร ให้การต้อนรับ คณะผู้แทนจากประเทศสวาซิแลนด์ ณ ห้องประชุม AEOC อาคาร ศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อรับฟังบรรยายสรุปด้านนโยบายและการดำเนินงานด้านการเกษตร

สศก. มอบเงินบริจาคสมทบทุนมูลนิธิชัยพัฒนา ร่วมสืบสานปณิธานของพ่อ

วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2560 นางสาวจรรยา สุทธิไชยา เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พร้อมด้วยคณะผู้บริหารข้าราชการและเจ้าหน้าที่ สศก. มอบเงินบริจาคสมทบทุนมูลนิธิชัยพัฒนา จำนวน 34,100 บาท โดยมี คุณภาพมล รัตตเสรี เற்றுญญิกมูลนิธิชัยพัฒนา เป็นผู้รับมอบ ณ มูลนิธิชัยพัฒนา กรุงเทพฯ ซึ่งกิจกรรมนี้เป็นโครงการ “สศก. ร่วมสืบสานปณิธานของพ่อ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช” เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของมูลนิธิชัยพัฒนา ในการช่วยเหลือประชาชน ในการสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการพัฒนาอื่นๆ ส่งเสริมการพัฒนาเกษตรกร และช่วยเหลือประชาชนในด้านเศรษฐกิจและสังคมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

พิธีมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเข็มเชิดชูเกียรติ เนื่องในโอกาสครบรอบ 38 ปี สศก.

วันที่ 24 มีนาคม 2560 นายธีรภัทร ประยูรสิทธิ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานในพิธีมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเข็มเชิดชูเกียรติ เนื่องในโอกาสครบรอบ 38 ปี วันคล้ายวันสถาปนาสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประจำปี 2560 ณ ห้องประชุมศรีปลั่ง ชั้น 8 พร้อมกล่าวแสดงความยินดีและให้โอวาทแก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ในการนี้ นางสาวจรรยา สุทธิไชยา เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นผู้กล่าวรายงาน โดยในปี 2560 มีผู้เข้ารับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเข็มเชิดชูเกียรติ ประกอบด้วย ข้าราชการ และลูกจ้างประจำที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จำนวน 89 ราย และข้าราชการ ลูกจ้างประจำพนักงานราชการดีเด่น รวมจำนวน 5 ราย

วันที่ 24 มีนาคม 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จัดสัมมนา ก่อร่างสร้างฝันสู่ OAE 4.0 ณ ห้องประชุมพิงบุญ ชั้น 8 อาคารสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในโอกาสครบรอบ 38 ปี วันคล้ายวันสถาปนาสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้รับทราบถึงคุณูปการ และวิสัยทัศน์อันยาวไกลของ ดร.สมนึก ศรีปลั่ง เลขาธิการคนแรก ที่มีต่อสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ในการนี้ มีการเสวนาร่วมกันในหัวข้อ จากวันวาน...สู่วันนี้ 38 ปี สศก. โดยอดีตผู้บริหารสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประกอบด้วย ดร.อภิชาติ พงษ์ศรีหตุลชัย ท่านอัญชลี อูไรกุล, ดร.กนก คดีการ, ดร. สมพร หาญพงศ์พันธุ์ และมีการเสวนาในหัวข้อ สานฝันสู่...OAE 4.0 โดยบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ทั้งนี้ มีคณะผู้บริหาร อดีตคณะผู้บริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรทั้งจากส่วนกลางและภูมิภาคเข้าร่วม

การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดทำยุทธศาสตร์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ระยะ 20 ปี

วันที่ 29 เมษายน 2560 นางจันทร์ธิดา มีเดช รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นประธานเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการจัดทำยุทธศาสตร์สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ณ โรงแรม เดอะวินเทจไฮเต็ล เขาใหญ่ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยมี นางสาวณีย์ นทีทวีวัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล เป็นผู้กล่าวรายงาน ซึ่งการประชุมดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีให้ผู้บริหารและบุคลากรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นร่างยุทธศาสตร์ของหน่วยงานให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การประชุมดังกล่าว มีกำหนดจัดขึ้นระหว่างวันที่ 28 – 30 เมษายน 2560

สศก. เปิดตัวจัดสัมมนาเครือข่ายเกษตรกร เชื่อมโยงผู้ประกอบการสินค้าเกษตรอินทรีย์ ภาคใต้

วันที่ 25 พฤษภาคม 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร ร่วมกับสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ จัดสัมมนาเครือข่ายเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรเชื่อมโยงผู้ประกอบการสินค้าอินทรีย์ภาคใต้ ณ โรงแรมนิภาการ์เด้น จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยได้รับเกียรติจาก นายวิฑูรย์ จินโต รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นประธานเปิดการสัมมนา และนางจันทร์จิตา มีเดช รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กล่าวรายงานวัตถุประสงค์ของการจัดสัมมนา เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการผลิตการตลาด ตลอดจนเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิต ผู้แปรรูปการตลาดเกษตรอินทรีย์ นำไปสู่เกษตรกรสามารถมีแหล่งขายสินค้าเพื่อสร้างรายได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

สศก. แลกข่าวภาวะเศรษฐกิจการเกษตรประจำสัปดาห์

วันที่ 5 มิถุนายน 2560 นางสาวจรรยา สุทธิไชยา เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร แลกข่าวภาวะเศรษฐกิจการเกษตรประจำสัปดาห์ ณ ห้องประชุม 1403 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งแถลงประเด็นสถานการณ์ไม้ผล (ทุเรียน, มังคุด) ผลการเบิกจ่ายงบประมาณกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และภาวะเศรษฐกิจการเกษตรเดือนเมษายนและแนวโน้มพฤษภาคมโดยวัดจากดัชนีราคาและสินค้าเกษตร โดยมีสื่อมวลชนเข้าร่วมแลกเปลี่ยนอย่างพร้อมเพรียง

ลรท. สศก. เปิดการจัดงาน วันถ่ายทอดเทคโนโลยี (Field Day) จังหวัดชัยนาท

วันนี้ 15 มิถุนายน 2560 นางสาวจรรยา สุทธิไชยา เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) เป็นประธาน เปิดการจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยี (Field Day) และบริการ การเกษตร เพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ ปี 2560 ณ ศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอ หอนงมะโมง จังหวัดชัยนาท เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรเริ่มต้นการผลิต โดยใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาที่เหมาะสมกับพื้นที่ ในการวางแผน การผลิต การเข้าถึงปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ การลดความเสี่ยง ของผลผลิต เพื่อให้เกษตรกรเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ สำหรับ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอ หอนงมะโมง จังหวัดชัยนาท มีเกษตรกรต้นแบบเจ้าของแปลงเรียนรู้ คือ นายสวอง สระเสริม ซึ่งมีฐานการเรียนรู้ รวม 11 ฐาน ได้แก่ 1) การผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเขียว 2) การเตรียมดิน 3) การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับถั่วเขียว 4) การถอนพันธุ์ปน 5) การเพิ่มผลผลิต ถั่วเขียวโดยใช้เชื้อไรโซเบียม 6) การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและเหมาะสมกับ ถั่วเขียว 7) ปริมาณธาตุอาหารที่ถั่วเขียวปลดปล่อยเมื่อมีการไถกลบ ลงดิน 8) การป้องกันกำจัดโรค / แมลง / วัชพืช และศัตรูธรรมชาติ โดยวิธีผสมผสาน 9) การเพิ่มผลผลิตโดยใช้ฮอร์โมนไข่ / ฮอร์โมน นมสด / วิธีการทำ / วิธีการใช้ 10) ระยะเวลาการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม และ 11) วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตร”

วันที่ 21 มิถุนายน 2560 นางสาวทัศนีย์ เมืองแก้ว ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร เป็นประธานเปิดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตร” ณ โรงแรมไมด้า โฮเทล แอนด์ รีสอร์ท จังหวัดเพชรบุรี จัดโดยศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อนำเสนอร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคเกษตร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) ให้บุคลากรในองค์กรรับทราบและแสดงความคิดเห็นที่มีต่อร่างยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งนำผลการสัมมนาดังกล่าวมาปรับปรุงรายงานผลการศึกษา เพื่อให้มีความสมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงต่อไป

เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรประชุมคณะกรรมการ ขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ภาคตะวันออก

วันที่ 27 ตุลาคม 2560 นายวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นประธานการประชุม คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ภาคตะวันออก ณ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 6 จ.ชลบุรี

สศก. จัดอบรมชี้แจงการสำรวจข้อมูลการเกษตร ปีงบประมาณ 2561

วันที่ 30 ตุลาคม 2560 นายวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นประธานเปิดโครงการอบรมชี้แจงการสำรวจข้อมูลการเกษตร ปีงบประมาณ 2561 ระหว่างศูนย์สารสนเทศการเกษตร กับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 - 12 ณ ห้องประชุมศรีปลั่ง ชั้น 8 อาคาร สศก. เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสำรวจ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีการสำรวจข้อมูลการเกษตร และขั้นตอนการปฏิบัติงานโดยละเอียด ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในภาคสนาม ตลอดจนนำไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพต่อไป

เลขานุการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรลงพื้นที่ สำรวจผลผลิตปาล์มน้ำมัน

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2560 นายวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข เลขานุการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร นำทีมคณะผู้บริหาร ลงพื้นที่สำรวจผลผลิตปาล์มน้ำมัน ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง สุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สศก. ร่วมลงพื้นที่พบปะประชาชนประสบอุทกภัย จ.พระนครศรีอยุธยา

วันที่ 1 ธันวาคม 2560 นายวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พร้อมด้วย นายฉันทานนท์ วรรณเขจร รองเลขาธิการ และคณะลงพื้นที่พบปะประชาชน เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ซึ่งมีจำนวน 34 ครัวเรือน ณ ตำบลบ้านกระทุ่ม อำเภอสiena จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามโครงการเกษตรอาสาหัวใจ พี่นุผู้ประสบภัยหลังน้ำลด ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รมช. กษ. มอบนโยบายการดำเนินงาน ของ สศก.

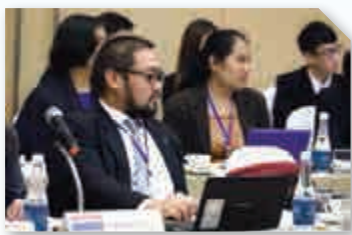
วันที่ 1 ธันวาคม 2560 นายลักษณ์ วจนานวัช รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับฟังภารกิจของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในการสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พร้อมมอบนโยบายในการปฏิบัติงานตามนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และของรัฐบาล โดยมี นายวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร นำเสนอภารกิจและการดำเนินงานของหน่วยงาน พร้อมด้วยคณะผู้บริหารเข้าร่วมประชุม ณ ห้องประชุม AEOC ชั้น 2 อาคารศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร

The Sixth Meeting of BIMSTEC Expert Group on Agricultural Cooperation

วันที่ 13 ธันวาคม 2560 นายฉันทานนท์ วรรณเขจร รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นประธานการประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญด้านความร่วมมือทางการเกษตร BIMSTEC ครั้งที่ 6 (The Sixth Meeting of BIMSTEC Expert Group on Agricultural Cooperation) ณ โรงแรมแกรนด์วิสต้า จังหวัดเชียงราย เพื่อผลักดันให้ประเทศสมาชิกเร่งรัดการดำเนินงานตามแผนความร่วมมือที่ได้ตกลงกันไว้ ได้แก่ แผนงานโครงการร่วม (common project) ภายใต้โครงการความร่วมมือด้านการเกษตร และหารือในประเด็นแนวทางความร่วมมือในเชิงลึกของการพัฒนาการเกษตรในภูมิภาค BIMSTEC รวมทั้งเป็นโอกาสในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิก 7 ประเทศ ได้แก่ บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย เมียนมา เนปาล ศรีลังกา และไทย ต่อไป

ภาคผนวก

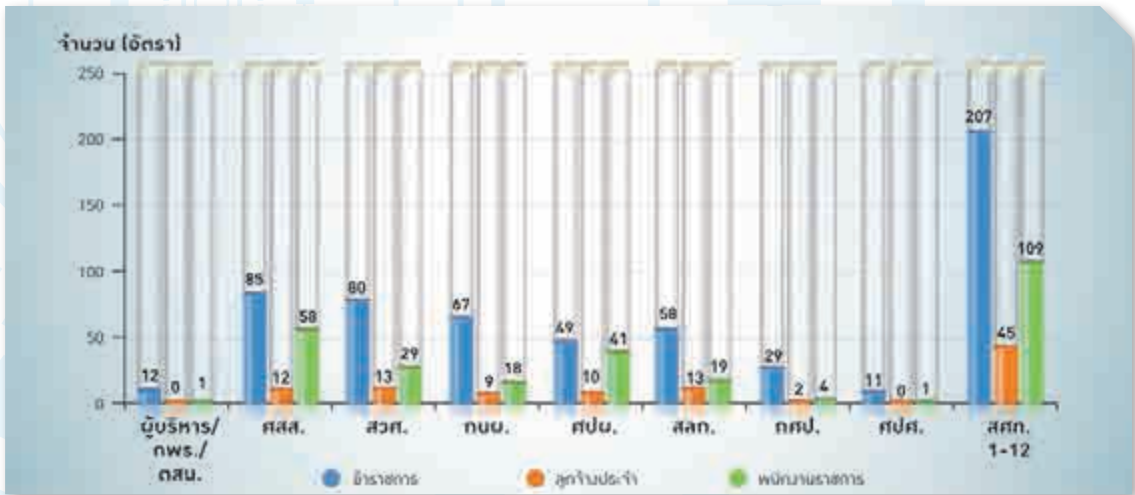

OAE

อัตรากำลังข้าราชการ / ลูกจ้างประจำ / พนักงานราชการ

■ อัตรากำลังของข้าราชการ	660	อัตรา	มีคน	598	อัตรา
■ อัตรากำลังของลูกจ้างประจำ	104	อัตรา	มีคน	104	อัตรา
■ อัตรากำลังของพนักงานราชการ	297	อัตรา	มีคน	280	อัตรา

อัตรากำลังข้าราชการ / ลูกจ้างประจำ / พนักงานราชการ

กพร. : กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	ตสน. : กลุ่มตรวจสอบภายใน
ศสส. : ศูนย์สารสนเทศการเกษตร	สวส. : สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
กนผ. : กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร	ศปผ. : ศูนย์ประเมินผล
สลก. : สำนักงานเลขานุการกรม	กศป. : กองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
ศปศ. : ศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร	สศท.1-12 : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12

อัตรากำลังแยกตามวุฒิการศึกษา

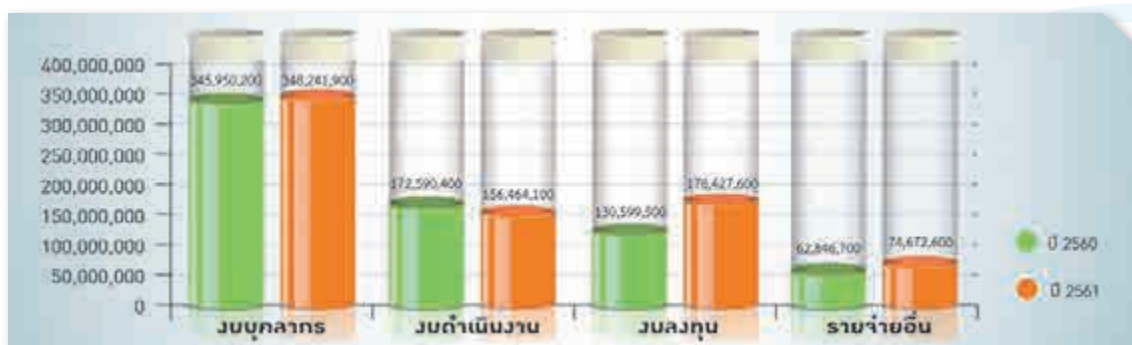
ข้อมูล ณ 31 มกราคม 2561

งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2561 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หน่วย : บาท

งบรายจ่าย	ปี 2560	ปี 2561	อัตรา เพิ่ม/ลด ร้อยละ
งบประมาณ	711,986,800	757,806,200	6.44
1. งบบุคลากร	345,950,200	348,241,900	0.66
เงินเดือนข้าราชการ	242,617,500	244,498,900	0.78
ค่าจ้างประจำ	33,517,700	32,866,900	-1.94
พนักงานราชการ	69,815,000	70,876,100	1.52
2. งบดำเนินงาน	172,590,400	156,464,100	-9.34
ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ	154,119,000	137,992,700	-10.46
ค่าสาธารณูปโภค	18,471,400	18,471,400	0.00
3. งบลงทุน	130,599,500	178,427,600	36.62
ค่าครุภัณฑ์	85,207,800	78,399,700	-7.99
ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	45,391,700	100,027,900	120.37
4. งบรายจ่ายอื่น	62,846,700	74,672,600	18.82
ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ตปท. ชั่วคราว	12,380,500	9,240,300	-25.36
ค่าใช้จ่ายในการเป็นเจ้าภาพจัดประชุมระหว่างประเทศ	-	1,000,000	100.00
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดทำข้อมูลพืชเศรษฐกิจเชิงลึกที่เป็นเอกภาพ	10,439,200	7,000,000	-32.95
ค่าใช้จ่ายการติดตามประเมินผลโครงการพระราชดำริฯ	500,000	2,478,200	395.64
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโลจิสติกส์	3,586,000	167,300	-95.33
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการรณาคสนค้าเกษตร	1,000,000	1,000,000	-
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสินค้าเกษตรที่สำคัญ	10,073,300	12,265,800	21.77
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	10,877,400	13,245,000	21.77
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการเกษตรอินทรีย์	9,030,000	5,000,000	-44.63
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	3,960,300	3,000,000	-24.25
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่	1,000,000	3,000,000	200.00
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำสารสนเทศต้นทุนการผลิตภาคเกษตร	-	15,008,000	100.00
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการติดตามสถานการณ์สินค้าเกษตร ปัจจัยการผลิต และภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและสถาบันเกษตรกร	-	2,268,000	100.00

งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2561

สถานที่ตั้งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ส่วนกลาง

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม. 10900
โทรศัพท์ 0 2940 5550-1, 0 2940 5553-4, 0 2940 5556-9
โทรสาร 0 2940 7210
Website: <http://www.oae.go.th>

สำนักงานเลขาธิการกรม สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม. 10900
โทรศัพท์ 0 2940 7224-6
โทรสาร 0 2940 7210
E-mail: correspond@oae.go.th

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม. 10900
โทรศัพท์ 0 2940 6985
โทรสาร 0 2940 6489
E-mail: bapp@oae.go.th

กองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม. 10900
โทรศัพท์ 0 2579 5830
โทรสาร 0 2940 7033
E-mail: biae@oae.go.th

ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม. 10900
โทรศัพท์ 0 2579 4166
โทรสาร 0 2579 5511
E-mail: deppe@oae.go.th

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม. 10900
โทรศัพท์ 0 2579 8543
โทรสาร 0 2579 8543
E-mail: cai@oae.go.th

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม. 10900
โทรศัพท์ 0 2940 5598
โทรสาร 0 2940 5403
E-mail: baer@oae.go.th

ศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม. 10900
โทรศัพท์ 0 2579 8161
โทรสาร 0 2579 8162
E-mail: aeoc@oae.go.th

ส่วนภูมิภาค

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ภายในสถานีพัฒนาที่ดิน จังหวัดเชียงใหม่
ตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ 50180
โทรศัพท์ 0 5312 1318-9
โทรสาร 0 5312 1318-9 ต่อ 12
E-mail : zone1@oae.go.th
รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง
แม่ฮ่องสอน และพะเยา

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 2 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

บริเวณศูนย์ราชการ ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก 65000
โทรศัพท์ 0 5532 2650, 0 5532 2658
โทรสาร 0 5532 2650 ต่อ 17, 0 5532 2658 ต่อ 17
E-mail : zone2@oae.go.th
รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดพิษณุโลก แพร่ น่าน สุโขทัย
อุตรดิตถ์ และตาก

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 3 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ถนนมิตรภาพ อุดร ฯ - ขอนแก่น บ้านข้าวสาร
ตำบลโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41330
โทร. 0 4229 2557 โทรสาร 0 4229 2557-8
E-mail : zone3@oae.go.th
รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดอุดรธานี เลย หนองบัวลำภู
หนองคาย บึงกาฬ สกลนคร และนครพนม

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 4 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

343 หมู่ 15 ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น 40260
โทรศัพท์ 0 4326 1513
โทรสาร 0 4326 1513
E-mail : zone4@oae.go.th
รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดขอนแก่น ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์
และมหาสารคาม

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 5 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

95 หมู่ 10 บ้านดอน ตำบลโคกกรวด
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30280
โทรศัพท์ 0 4446 5079, 0 4446 5120
โทรสาร 0 4446 5079, 0 4446 5120
E-mail : zone5@oae.go.th
รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 6 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

184/9 หมู่ 8 ถนนทุ่งสุขลา ตำบลทุ่งสุขลา
อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี 20230
โทรศัพท์ 0 3835 1398
โทรสาร 0 3835 1261
E-mail : zone6@oae.go.th
รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดชลบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา ระยอง
สมุทรปราการ จันทบุรี ตราด สระแก้ว และปราจีนบุรี

ส่วนภูมิภาค

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 7 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

เลขที่ 238 หมู่ 4 ตำบลบางหลวง อำเภอสรรพยา

จังหวัดชัยนาท 17150

โทรศัพท์ 0 5640 5005-8

โทรสาร 0 5640 5005

E-mail : zone7@oae.go.th

รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดชัยนาท ลพบุรี สระบุรี อ่างทอง

สิงห์บุรี อยุธยา สุพรรณบุรี ปทุมธานี นนทบุรี และกรุงเทพฯ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

131 ถนนธราธิบดี เทศบาลเมืองท่าข้าม

อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84130

โทรศัพท์ 0 7731 1641

โทรสาร 0 7731 1641

E-mail : zone8@oae.go.th

รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง พังงา

ภูเก็ต กระบี่ และนครศรีธรรมราช

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 9

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

163/38 หมู่ 10 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง

จังหวัดสงขลา 90000

โทรศัพท์ 0 7431 2996

โทรสาร 0 7431 1589

E-mail : zone9@oae.go.th

รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดสงขลา พัทลุง สตูล ตรัง ยะลา

ปัตตานี และนราธิวาส

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 10

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

8 ถนนเสือป่า ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง

จังหวัดราชบุรี 70000

โทรศัพท์ 0 3233 7951, 0 3233 7954

โทรสาร 0 3233 7951

E-mail : zone10@oae.go.th

รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดราชบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม

นครปฐม กาญจนบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 11

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี ชั้น 2

555 หมู่ 3 ถนนแจ้งสนิท ตำบลแจระแม

อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000

โทรศัพท์ 0 4534 4654-5

โทรสาร 0 4534 4655

E-mail : zone11@oae.go.th

รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

ยโสธร ศรีสะเกษ และมุกดาหาร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ชั้น 2 (หลังเก่า)

ถนนสวรรคตวิถี ตำบลนครสวรรค์ตก

อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000

โทรศัพท์ 0 5680 3525

โทรสาร 0 5680 3526

E-mail : zone12@oae.go.th

รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร

เพชรบูรณ์ และอุทัยธานี

คณะกรรมการจัดทำหนังสือรายงานประจำปี 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1. นายวิณะโรจน์	ทรัพย์สงสุข
2. นางสาวทัศนีย์	เมืองแก้ว
3. นายภูมิศักดิ์	ราศรี
4. นายนิวัตร	เฉลิมชุตินเดช
5. นางศศิญา	ปานตัน
6. นางสาวสุกัลยา	กาเข็ม
7. นางพนิดา	โตพ่วง
8. นางพัชรรัตน์	ลิ้มศิริกุล
9. นางพรพรรณ	เห็นสว่าง
10. นายนพดล	ศรีพันธุ์
11. นางอิสราภรณ์	ชัยภุณา
12. นางนุจรี	สภาพันธ์
13. นางธัญญ์พิชชา	เถระรัชชานนท์
14. นางสาวอรพิม	สุนทรเกตุ
15. นายบุรุษกร	สุภาณี
16. นางสาวแก้วก้อย	ทองรัต
17. นางสาวสุดา	จงเจริญ
18. นางสาวอุษณีย์	ดิษฐสกุล
19. นางสุภัค	วงศ์วิวัฒน์ไชย
20. นายชัยทัต	อุยะธารงสิทธิ์
21. นางสาวณิธิศพร	มีนพัฒนสันติ
22. นางสาวถิรพร	ฐิติพรขจิต

30th
Anniversary

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
OFFICE OF AGRICULTURAL ECONOMICS

39th Anniversary

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
OFFICE OF AGRICULTURAL ECONOMICS

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
Office of Agricultural Economics

ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

โทรศัพท์ 0 2940 5550-1, 0 2940 5553-4 โทรสาร 0 2940 7239

 www.oae.go.th : เศรษฐกิจการเกษตรเพื่อประชาชน

